

Nr 184.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inrättande av en arbetarskyddsstyrelse och förstärkning av yrkesinspektionen m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars
1948.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan, under femte huvudtiteln, punkterna 68, 69, 73, 74, 79 och 80 föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1948/49 såsom förslagsanslag beräkna

till Arbetsrådet: Avlöningar kronor	785 000
» » Omkostnader »	80 000
» Yrkesinspektionen: Avlöningar »	1 528 000
» » Omkostnader »	339 000
» Bidrag till föreningen för arbetarskydd »	5 000
» Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet rörande arbetarskydd »	75 000

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande spörsmål till fortsatt behandling.

Inledning.

Den 30 juni 1938 erhöj jag Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla högst nio sakkunniga för att inom socialdepartementet verkställa en översyn av den svenska arbetarskyddslagstiftningen och framlägga därav föranledda förslag. Med stöd av detta bemyndigande tillkallades såsom sakkunniga chefen för arbetsrådet, numera generaldirektören J. V. Nordin, tillika ordförande, ledamoten av riksdagens andra kammare nuvarande statsrådet J. A. Ericsson i Kinna, yrkesinspektrisen Ida Fischer, direktören P. E. Gummeson, direktören i svenska arbetsgivareföreningen I. O. Larson, ledamoten av riksdagens första kammare lantbrukaren A. Löfvander i Kvarnby, ledamoten av riksdagens andra kammare redaktören O. E. Olovson i Västerås, andre ordföranden i svenska metallindustriarbetareförbundet numera andre ordföranden i landsorganisationen i Sverige G. E. Vahlberg och förste provinsialläkaren C. A. T. Yllner. De sakkunniga antogs benämningen *1938 års arbetarskyddskommitté*.

På därom gjorda framställningar ha följande ledamöter beviljats entledigande från sakkunniguppdraget, nämligen:

Gummeson den 11 juni 1942, varvid i hans ställe utsågs direktören i svenska arbetsgivareföreningen F. Söderbäck,

Larson den 20 november 1942 med direktören i pappersmasseförbundet G. Hultman såsom ersättare,

Ericsson den 21 augusti 1945, varvid i hans ställe utsågs ledamoten av riksdagens andra kammare pappersbruksarbetaren G. L. Andersson samt

Söderbäck den 3 december 1946 med numera direktören i svenska arbetsgivareföreningen A. Odholm såsom ersättare.

Genom beslut den 30 december 1939 förordnade Kungl. Maj:t, att med fullföljande av kommitténs utredningsarbete skulle tills vidare anstå. Den 9 januari 1942 bemyndigades kommittén att återupptaga utredningsarbetet.

Med skrivelse den 27 juni 1946 har kommittén överlämnat betänkande med förslag till lag om skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete m. m. (SOU 1946: 60).

Med skrivelse den 13 december 1946 har kommittén vidare överlämnat betänkande med förslag till organisation av tillsynen å arbetarskyddslagstiftningen m. m. (SOU 1946: 88).

Över detta betänkande ha utlåtanden avgivits av följande myndigheter, nämligen statskontoret, allmänna lönenämnden, arbetsrådet, kommerskollegium, som bifogat yttranden från bl. a. bergmästarna och sprängämnesinspektören, medicinalstyrelsen, riksförsäkringsanstalten efter hörande av samtliga yrkesinspektörer, bergmästare och specialinspektörer inom yrkesinspektionen samt yrkesinspektrisen jämte distriktsinspektriser, socialstyrelsen, statens institut för folkhälsan, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, järnvägsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, domänstyrelsen, statens organisationsnämnd, skogsstyrelsen, lantbruksstyrelsen samt länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro och Västernorrlands län. Nämnade länsstyrelser överlämnade med sina utlåtanden yttranden från hälsovårdsnämnden i Malmö, förste provinsialläkaren i Göteborgs och Bohus län, förste stadsläkaren i Göteborg, förste provinsialläkaren i Örebro län, hälsovårdsnämnderna i Karlskoga och Örebro samt förste provinsialläkaren i Västernorrlands län. Härjämte har 1946 års stuveriutredning avgivit utlåtande i ämnet.

Vidare ha åtskilliga sammanslutningar efter remiss yttrat sig över betänkandet, nämligen svenska arbetsgivareföreningen — vilken åberopat yttrande från svenska gruvföreningen och de till föreningen anslutna stuvärförbunden — landsorganisationen i Sverige — vilken i sin tur inhämtat yttrande från vissa fackförbund — tjänstemännens centralorganisation (TCO) — efter hörande av civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund — svenska lantarbetsgivareföreningen, handelns arbetsgivareorganisation, Sveriges läkarförbund, statsverkens ingenjörsförbund, yrkesinspektionens ingenjörsförening, svenska järnvägarnas arbetsgivareförening, yrkeskvinnors samarbetsförbund, Fredrika-Bremer-förbundet, föreningen socialarbetare inom industri och affärsvärld (SAIA) och automobilbesiktningsmännens förening. Sveriges läkarförbund har sedermera inkommit med ytterligare en skrivelse.

Skrivelser i ämnet ha även inkommit från föreningen skogsarbeten, föreningen diplomerade vid socialinstitutet, socialdemokratiska elevgruppen vid socialinstitutet i Stockholm samt Jönköpings socialdemokratiska kvinno-klubb. Samtliga bergmästare ha ingivit en gemensam skrivelse angående organisationen av tillsynen vid gruvor och stenbrott. En gemensam skrivelse härom har tillika ingivits av jernkontorets gruvbyrå och svenska gruvindustriarbetareförbundet. Slutligen har föreståndaren för radiofysiska institutionen vid karolinska sjukhuset, professorn R. Sievert överlämnat en promemoria angående vissa forskningsfrågor inom arbetarskyddsområdet.

Det må nämnas, att vissa av förenämnda myndigheter och organisationer även uttalat sig i organisationsfrågan vid avgivande av yttranden över kom-

mitténs lagförslag. Detsamma är fallet jämväl med en del andra myndigheter och sammanslutningar, som haft att yttra sig över lagförslaget.

I det följande lämnas först en översikt över nuvarande organisation samt över kommitténs förslag och de av mig förordade förslagen. Därefter kommer jag att behandla den centrala arbetarskyddsorganisationen, den allmänna yrkesinspektionen, den kommunala tillsynen och specialinspektionen m. m. samt slutligen anslagsfrågorna.

Vid behandlingen av nämnda frågor kommer jag att lämna summariska redogörelser för innehållet i det förut omnämnda betänkandet och i de häröver avgivna yttrandena. I övrigt torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet.

I. Översikt.

Nuvarande organisation.

Tillkomst och utveckling.

Yrkesinspektionen i vårt land upprättades år 1890. Den bestod till en början av 3 yrkesinspektörer, vilka en var inom sitt distrikt hade att övervaka efterlevnaden av den år 1889 antagna lagen angående skydd mot yrkesfara. Fr. o. m. år 1895 ökades antalet yrkesinspektörer till 5, vartill kom 1 tillfällig yrkesinspektör för sprängämnestillverkningen, och år 1901 till 8, sistnämnda inspektör ej medräknad. Antalet inspektionsdistrikt ökades till motsvarande antal.

Med ikraftträdandet av 1912 års lag om arbetarskydd utvidgades yrkesinspektionen högst betydligt. Sålunda ökades fr. o. m. år 1913 antalet yrkesinspektörer till 9, varjämte 1 yrkesinspektris, 11 yrkesinspektörsassistenter och 18 underinspektörer tillsattes. Samma år togos även dåvarande 6 bergmästare jämte 6 gruvingenjörer i anspråk för viss tillsyn å lagens efterlevnad. Vidare förordnades, att tillsyn över arbetarskyddet vid tillverkning av explosiva varor skulle utövas av en specialinspektör inom yrkesinspektionen benämnd sprängämnesinspektör.

Yrkesinspektionen har sedermera ytterligare utbyggts. År 1918 förordnades sålunda de elektriska inspektörerna såsom specialinspektörer inom yrkesinspektionen för tillsyn å koncessionerade elektriska anläggningar, och samma år uppdrogs åt vissa befattningshavare inom järnvägsstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i egenskap av specialinspektörer utöva viss tillsyn å lagens efterlevnad vid järnvägsdrift. År 1919 anställdes såsom biträden åt yrkesinspektrisen 2 kvinnliga assistenter. För tillsyn å skogs- och flottningsarbetarnas bostadsförhållanden tillkom år 1919 i samband med antagandet av skogs- och flottledshärbärgeslagarna 1 special-

inspektör, skogshärbärgesinspektören. Denne bemyndigades år 1925 att såsom specialinspektör inom yrkesinspektionen jämväl utöva tillsyn å arbetarskyddslagens efterlevnad vid skogsavverknings-, kolnings-, flottnings- och flottledsbyggnadsarbete. Hans titel ändrades samtidigt till skogs- och flottledsinspektör. År 1930 erhöll denne såsom biträden 2 assistenter, den ena med helårstjänstgöring. I samband med tillkomsten av 1937 års skogshärbärgeslag utökades den skogligen yrkesinspektionens personal med 1 skogsunderinspektör och 3 biträdande skogsunderinspektörer, de senare med halvårstjänstgöring.

År 1939 förstärktes yrkesinspektionen ytterligare. Sålunda utökades antalet yrkesinspektörer med 2. Vidare tillkommo 11 förste distriktsingenjörer, varjämte yrkesinspektörsassistentbefattningarna ersattes med distriktsingenjörstjänster och antalet sådana ökades med 4. Dessutom inrättades 2 aspirantbefattningar på distriktsingenjörstjänst. Antalet yrkesunderinspektörer ökades med 14. Även den kvinnliga yrkesinspektionen, som vid tiden före 1939 utgjordes av 1 yrkesinspektris och 2 yrkesinspektrisassistenter, utvidgades, varvid 3 distriktsinspektriser tillsattes, medan 1 av assistentbefattningarna överfördes på övergångsstat. Yrkesinspektrisen erhöll därjämte som biträde 1 extra ordinarie befattningshavare.

Slutligen må nämnas, att i avvaktan på prövningen av frågan om omorganisation av tillsynen å arbetarskyddslagstiftningen enligt arbetarskyddskommitténs förslag den allmänna yrkesinspektionen fr. o. m. den 1 juli 1947 provisoriskt förstärktes med 3 förste distriktsingenjörer, 7 distriktsingenjörer och 5 yrkesunderinspektörer. Den kvinnliga yrkesinspektionen har samtidigt ökat med 3 assistenter, varjämte den nuvarande halvårsanställda assistenten hos skogs- och flottledsinspektionen ersatts av en helårsanställd assistent.

Vad beträffar den centrala ledningen av tillsynsverksamheten ställdes de först tillsatta yrkesinspektörerna under inseeende av kommerskollegium. De arbetarskyddsärenden, som åvilade den centrala förvaltningen, handlades därvid å kollegii industribyrå. Kollegium hade dock ej befogenhet att meddela yrkesinspektörerna bindande föreskrifter. Fr. o. m. år 1913 uppdrogs åt socialstyrelsen, som upprättades samma år, att utöva överinseeende över och ledningen av yrkesinspektionen samt att omhänderhava den centrala handläggningen av arbetarskyddsärenden. Fullgörandet av dessa uppgifter anförtroddes närmast åt en särskild byrå inom socialstyrelsen, byrån för arbetarskyddsärenden. Frågan om ändrad förläggning av den centrala ledningen av arbetarskyddet har sedermera behandlats i olika sammanhang. År 1937 bestämdes, att den centrala handläggningen av arbetarskyddsärendena och chefskapet för yrkesinspektionen skulle fr. o. m. år 1938 ankomma på riks försäkringsanstalten och i följd härav överflyttades socialstyrelsens byrå för arbetarskyddsärenden från styrelsen till anstalten.

Centrala organ.

Riksförsäkringsanstalten. Det viktigaste av de organ, som handhåva ledningen av tillsynen över arbetarskyddslagstiftningens tillämpning och som ha att följa utvecklingen på arbetarskyddets område, är f. n. riksförsäkringsanstalten, som enligt vad nyss angivits sedan 1938 fungerar som yrkesinspektionens chefsmyndighet. Fullgörandet av denna uppgift åligger främst anstaltens arbetarskyddsbyrå.

Direkt under anstalten lyda den allmänna yrkesinspektionen, den kvinnliga yrkesinspektionen samt skogs- och flottledsinspektionen.

För tillsyn å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad finnas inom vissa slag av verksamhet förordnade speciella tillsynsorgan, vilka fullgöra tillsynen vid sidan av sin egentliga tjänst. De äro med avseende å nämnda tillsyn underställda riksförsäkringsanstalten och dess arbetarskyddsbyrå men sortera i övrigt under de myndigheter, till vilka de höra. Här åsyftade myndigheter äro kommerskollegium, järnvägsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Kommerskollegium. Under denna myndighet lyda bl. a. bergmästarna (jämte gruvingenjörerna), statsinspektörerna över elektriska starkströmsanläggningar och sprängämnesinspektören. I den mån nämnda organs verksamhet avser arbetarskyddsfrågor äro de dock underställda riksförsäkringsanstalten — utom vad gäller bergmästarna i fråga om gruvlagens och stenkolslagens arbetarskyddsföreskrifter. Under kollegium sorterar vidare fartygsinspektionen, som även har att tillvarataga arbetarskyddsintressen. I lagen om tillsyn å fartyg föreskrives, att denna tillsyn skall i vissa avseenden utövas av fartygsinspektionens chefsmyndighet (kommerskollegium) i samverkan med yrkesinspektionens chefsmyndighet. Beträffande överinseendet över tillsynen å arbete med lastning och lossning av fartyg (stuveriarbete), vilken tillsyn i huvudsak ankommer på yrkesinspektionen, biträdes riksförsäkringsanstalten av chefen för kommerskollegii sjöfartssociala avdelning i egenskap av specialinspektör för stuveriarbete.

Järnvägsstyrelsen. Vissa arbetsuppgifter med avseende å arbetarskyddslagstiftningens genomförande utföras inom järnvägsstyrelsen, i det att två av dess tjänstemän förordnats att i fråga om vissa arbeten vid statens järnvägar utöva den tillsyn å lagstiftningens efterlevnad, som eljest ankommer på yrkesinspektör.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Den hos styrelsen anställda järnvägsinspektören utövar ifrågasvarande tillsyn å vissa arbeten vid de enskilda järnvägarna.

Medicinalstyrelsen. Jämlikt lagen om tillsyn å radiologiskt arbete m. m. har radiofysiska institutionen att under medicinalstyrelsens överinseende och ledning utöva tillsyn å efterlevnaden av denna lag och med stöd av

densamma meddelade föreskrifter. Då radiologiskt arbete i allmänhet faller inom arbetarskyddslagens tillämpningsområde och då lagen om tillsyn å sådant arbete till väsentlig del — med avseende å de därmed sysselsatta arbetstagarna — utgör en specialreglering på arbetarskyddets område, följer härav att vissa arbetarskyddsuppgifter ankomma på medicinalstyrelsen. De uppgifter, som åvila styrelsen beträffande kontrollslakterier och under offentlig kontroll ställda charkuterifabriker, anknyta likaså i viss utsträckning till arbetarskyddet.

Förutom förenämnda myndigheter, till vilka tillsynsorgan äro knutna, finnas vissa verk och myndigheter, vilka ha att handlägga frågor av arbetarskyddsnatur, ehuru de ej ha någon befattning med tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad. Sålunda ankommer det på *statens institut för folkhälsan* att genom dess yrkeshygieniska avdelning behandla arbetarskyddsfrågor av yrkeshygienisk art. Då dessa uppgifter nära sammanhänga med yrkesinspektionens verksamhet, får nämnda avdelning ofta fungera som ett medicinskt rådgivande organ åt yrkesinspektionens chefsmyndighet.

Arbetsrådet är likaledes ett ämbetsverk med arbetarskyddsuppgifter. På arbetsrådet ankommer att träffa avgöranden och meddela utlåtanden i frågor om arbetstidslagarnas tillämpning och att medgiva eftergifter från bestämnelserna om arbetstidens längd. Tillsynen å efterlevnaden av arbetstidslagarnas bestämmelser utövas däremot av yrkesinspektionens befattningshavare samt kommunala tillsynsorgan.

Även vissa andra centrala organ finnas, vilka mer eller mindre ha att taga befattning med ärenden, som röra eller nära ansluta till arbetarskyddslagstiftningen. Här må såsom exempel nämnas *lantbruksstyrelsen*, som har att övervaka efterlevnaden av mejeristadgan. Särskilt denna stadgas 3 § innehåller bestämmelser, som beröra arbetarskyddet.

Lokala organ.

Den direkta tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad utövas av yrkesinspektionen genom dess lokala organ, till vilka i första hand äro att räkna yrkesinspektionens befattningshavare och kommunala tillsynsorgan. Nämnda befattningshavare utgöras av yrkesinspektörer och dem underställda tjänstemän för tillsynstjänsten i allmänhet (*den allmänna yrkesinspektionen*) samt yrkesinspektisen och henne underställda befattningshavare för tillsyn företrädesvis å arbete, vartill kvinnor användas (*den kvinnliga yrkesinspektionen*).

De kommunala tillsynsorganen, som ha att biträda vid utövandet av tillsynstjänsten i allmänhet, utgöras av kommunernas hälsovårdsnämnder eller, där särskild sådan nämnd ej tillsatts, av kommunalnämnden (*den kommunala tillsynen*).

Till de lokala tillsynsorganen äro vidare att hänföra bergmästare och gruvingenjörer, som ha att utöva tillsyn företrädesvis å bergverksarbete och därmed sammanhängande arbete. Dit kunna även räknas yrkesinspektionens specialinspektörer, vilka i fråga om vissa slag av verksamhet utöva den tillsyn, som eljest åligger yrkesinspektör. De utgöras av skogs- och flottledsinspektören, specialinspektörerna för järnvägsdrift, sprängämnesinspektören, specialinspektörerna för elektriska starkströmsanläggningar samt specialinspektören för stuveriarbete (*specialinspektionen*).

Även *länsstyrelserna* ha f. n. vissa arbetsuppgifter, som anknyta till arbetarskyddet. Sälunda äger länsstyrelse jämlikt arbetarskyddslagen att i visst fall föreskriva om läkarbesiktning av minderåriga och att förordna besiktningsläkare för minderåriga samt att enligt lagen angående förbud i vissa fall mot arbetares användande till målningsarbete, vid vilket nyttjas blyfärg, förordna om läkarundersökning av arbetstagare, som å visst arbetsställe eller hos viss arbetsgivare sysselsättas med dylikt arbete.

På länsstyrelse ankommer vidare en annan arbetarskyddsuppgift, nämligen att utöva tillsyn å efterlevnaden av 1919 års lag om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna. Länsstyrelsen äger härvid åtnjuta biträde av befattningshavare vid yrkesinspektionen samt i det allmännas tjänst för skogsvård anställd personal.

För utförligare uppgifter om den nuvarande arbetarskyddsorganisationen torde jag få hänvisa till betänkandet s. 15—21.

Kommitténs förslag.

Enligt det av kommittén framlagda förslaget skulle olika på arbetarskyddets område verksamma organ sammanföras och ställas under en gemensam central ledning. För detta ändamål föreslås, att det nuvarande arbetsrådet och dess kansli ombildas och utbygges till ett särskilt ämbetsverk för arbetarskyddsärenden, även detta benämnt arbetsrådet, och att till detta verk förlägges chefskapet för yrkesinspektionen. Till ämbetsverket skulle överflyttas bl. a. riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå, sprängämnesinspektionen och yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan. Beslutanderätten i arbetstidsärenden skulle fortfarande utövas i den i arbetstidslagarna stadgade ordningen. Jämväl vissa arbetarskyddsärenden skulle prövas i denna ordning. Arbetsrådets partsrepresentation förutsattes bli oförändrad, dock att vid handläggning av arbetarskyddsärende, som berör tjänstemannaförhållanden, en för tjänstemännen utsedd representant skulle inträda i rådet i stället för en av arbetarskyddsrepresentanterna.

Ämbetsverket skulle stå under ledning av en generaldirektör och bestå av sex byråer. Personalorganisationen skulle i förhållande till den personal

med stadigvarande anställning, som år 1946 fanns å de byråer och avdelningar vilka beröras av förslaget, ökas med 71 befattningshavare. Med undantag för arvodesanställd och extra personal skulle det totala antalet befattningshavare inom verket uppgå till 112.

Den lokala tillsynsorganisationen, yrkesinspektionen, benämnes i förslaget arbetsinspektionen. Den allmänna yrkesinspektionen föreslås utökad med medicinsk-yrkeshygieniskt utbildad personal, varjämte den nuvarande kvinnliga yrkesinspektionen föreslås ersatt av socialhygieniskt utbildade befattningshavare, knutna till den allmänna arbetsinspektionen och med uppgift att följa arbetsförhållandena för såväl manliga som kvinnliga arbetare. I enlighet härmed skulle å varje yrkesinspektionsdistrikt inspektionen företrädas av en yrkesinspektör, en yrkesläkare och en socialinspektör. Som chef för distriktet skulle en av dessa tre befattningshavare förordnas. Tillsynspersonalen i övrigt liksom kontorspersonalen å distrikts-expeditionerna föreslås betydligt utökad.

Den kommunala tillsynen föreslås begränsad till sådana kommuner och samhällen, där särskild hälsovårdsnämnd finnes, och inom dessa skulle tillsynen anförtros åt särskilt utsedda, avlönade kommunala tillsynsmän. Till ersättning åt dessa skulle kommun kunna erhålla statsbidrag.

För tillsyn å arbetarskyddet vid gruvor och stenbrott föreslås en särskild, det nya ämbetsverket underställd gruvinspektion, fördelad på fyra distrikt, motsvarande i stort sett de nuvarande bergmästardistrikten. Bergmästarna och hos dem anställda gruvingenjörer skulle befrias från ifrågavarande tillsyn.

Skogs- och flottledsinspektionen föreslås uppdelad på två distrikt, vardera med en skogsyrkesinspektör som chef. En av skogsyrkesinspektörerna skulle tillika tjänstgöra som chef för en särskild skogsavdelning inom ämbetsverket.

Tillsynen å arbetarskyddet vid trafikväsendet skulle uppdragas åt en särskild trafikinspektion, varvid samtidigt yrkesinspektionens nuvarande specialinspektörer för järnvägsdrift skulle befrias från arbetarskyddstillsynen vid statens och de enskilda järnvägarna.

Sprängämnesinspektionens tillsynsverksamhet föreslås utvidgad att omfatta alla arbetsställen, där eldfarliga eller explosiva ämnen ifrågakomma. Verksamheten skulle samtidigt begränsas att gälla blott de speciella yrkesfaror, som äro förbundna med dessa ämnen.

Enligt kommitténs förslag skulle antalet befattningshavare hos yrkesinspektionen uppgå till 200. Motsvarande antal utgjorde år 1946 110, bortsett från vissa befattningshavare som av kommittén föreslagits överflyttade till centralmyndigheten.

Kommitténs förslag är icke enhälligt. Fem av kommitténs ledamöter ha i vissa avseenden anfört reservationer mot förslaget.

Departementschefen.

Gällande lag om arbetarskydd tillkom år 1912. Den fortskridande industrialiseringen och ökade krav på arbetarskyddets omfattning och effektivitet ha sedermera tid efter annan föranlett ändringar i arbetarskyddslagstiftningen, delvis av ganska omfattande karaktär. Frågan om en mera genomgripande revision av lagstiftningen har emellertid sedan länge varit aktuell. Redan 1938 tillkallade jag sålunda sakkunniga för att företaga en översyn av lagstiftningen på området. Nämnda sakkunniga — 1938 års arbetarskyddskommitté — ha numera slutfört huvuddelen av sitt uppdrag. Kommittén har, såsom nämnts, framlagt dels ett betänkande med förslag till ny lagstiftning, dels ock betänkande med förslag till ändrad organisation av tillsynen å lagstiftningens efterlevnad.

De i förstnämnda betänkande framlagda förslagen innefatta utvidgningar och skärpningar av den nu gällande lagens bestämmelser. Ehuru jag i åtskilliga avseenden icke kan acceptera de av kommittén framlagda förslagen, delar jag kommitténs allmänna uppfattning rörande behovet av en revision i skärpande riktning av den gällande lagstiftningen. Det har också varit min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att för den nu samlade riksdagen framlägga proposition grundad på kommitténs lagstiftningsförslag. Den genomgripande omarbetning av kommittéförslaget, vilken utförts inom socialdepartementet, har emellertid icke kunnat fullföljas i sådan tid att lagrådsgranskning av förslaget ännu medhunnits. Förslaget har tidigare denna dag remitterats till lagrådet. Under sådana förhållanden anser jag lämpligast, att framläggandet av propositionen uppskjutes.

Arbetarskyddskommitténs andra betänkande innefattar förslag till en mycket betydande omorganisation och utbyggnad av den nuvarande tilltillsynorganisationen. Förslagen innebära dels en koncentration av den hittillsvarande, i vissa avseenden splittrade organisationen, dels en utvidgning av densamma. Förslagen ha varit föremål för en omfattande remiss. Det råder en så gott som enhällig uppfattning om angelägenheten av en omläggning och utvidgning av organisationen.

Läget är också sådant, att omfattande åtgärder till förbättring av skyddsverksamheten äro motiverade. Jag vill erinra, att den starka stegring av antalet olycksfall i arbete och antalet yrkessjukdomsfall, som ägt rum under krigsåren, numera väl avtagit i hastighet men långtifrån avstannat. Det totala antalet olycksfall under 1947 uppskattas enligt vad jag inhämtat till omkring 282 000, dvs. över 900 olycksfall per arbetsdag.

För att den hittillsvarande utvecklingen skall kunna brytas och antalet olycksfall bringas att minska i stället för att öka fordras i första hand en ökad insats i skyddsarbetet av arbetsgivare och arbetstagare. Det är glädjande att kunna konstatera, att ett allt större intresse visats och ett allt

bättre samarbete kommit till stånd inom näringslivet beträffande arbetarskyddsuppgifter. Även en fortsatt utveckling av tillsynsorganisationen torde emellertid vara av grundläggande betydelse, icke endast i vad gäller den rent kontrollerande delen. En mycket betydelsefull insats torde dessa organ göra också därigenom att de tillhandahålla sakkunskap, främst i skyddstekniska angelägenheter, samt genom att de tillvarata och sprida kännedom om vunna erfarenheter på arbetarskyddets område. Jag förordar därför, att åtgärder nu vidtagas för att öka tillsynsorganisationens effektivitet. Den omständigheten, att förslag till ny arbetarskyddslagstiftning icke nu förelägges riksdagen, utgör icke något hinder härför. Tvärtom torde det vara en fördel att en omorganisation av tillsynsorganen är genomförd innan en ny lagstiftning träder i kraft. Härigenom torde övergången underlättas.

Vad beträffar den av kommittén föreslagna utbyggnaden av organisationen är att märka att 1947 års riksdag beslöt en provisorisk förstärkning av personalorganisationen såväl hos riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå som hos den lokala yrkesinspektionen. Denna förstärkning är att betrakta som en första etapp i utbyggnaden. Nu rådande förhållanden föranleda emellertid en viss återhållsamhet ifråga om kostnadskrävande administrationsreformer. Även andra omständigheter göra att jag icke i detta sammanhang kan förorda, att kommitténs utbyggnadsprogram nu helt genomföres. Utbyggnaden torde även i fortsättningen bära ske etappvis. Jag begränsar därför mina förslag till att avse vad som för ögonblicket förefaller mest angeläget. Detta synes i stort sett vara dels att tillsynsorganisationen erhåller en självständigare ställning och en mera enhetlig ledning genom att en särskild centralmyndighet för arbetarskyddsfrågor inrättas, dels ock att personalorganisationens utbyggnad fortsättes, om än i begränsad utsträckning.

I enlighet härmed föreslår jag i det följande, att fr. o. m. den 1 januari 1949 skall inrättas en arbetarskyddsstyrelse, bildad i huvudsak genom sammanslagning av det nuvarande arbetsrådet och riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå. Styrelsen — med en generaldirektör som chef — föreslås bestå av en arbetstidsbyrå, en teknisk byrå, en kanslibyrå, en skogsavdelning, en trafikavdelning och en social avdelning. Antalet befattningar föreslås ökat från 46 i den nuvarande organisationen till 61. Däremot finner jag mig icke kunna tillstyrka av kommittén föreslagen överflyttning till det nya ämbetsverket av sprängämnesinspektionen och yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan.

Senare denna dag kommer jag att föreslå, att till lagrådet remitteras förslag till lagstiftning om överflyttande å den nyinrättade arbetarskyddsstyrelsen av de uppgifter och befogenheter som tillkomma arbetsrådet. Någon materiell ändring i nu gällande regler om partsrepresentation i arbetsrådet äsyftas icke i annan mån än att särskild representation för tjänstemännen i vissa mål förutsättes skola anordnas. I enlighet med arbetarskyddskom-

mitténs förslag, förordar jag, att även vissa arbetarskyddsärenden skola handläggas i den ordning, som sålunda skall gälla för arbetstidsärenden.

Beträffande yrkesinspektionen föreslås i stort sett inga mera principiella ändringar. Den nuvarande kvinnliga yrkesinspektionens befattningshavare föreslås under benämningen socialinspektörer ingå i den allmänna yrkesinspektionen men med bibehållande i huvudsak av sina nuvarande uppgifter. Tillsynen å arbetarskyddet vid gruvor och stenbrott föreslås fortfarande ankomma på bergmästarna, varvid dock förordas, att dessas tillsyn i samband med ikraftträdandet av ny arbetarskyddslagstiftning begränsas till arbete under jord. Skogs- och flottledsinspektionen föreslås uppdelad på två distrikt. Antalet befattningar inom den lokala yrkesinspektionen föreslås ökat från 128, varav tre halvårsbefattningar, till 158.

II. Den centrala organisationen.

Inrättandet av en arbetarskyddsstyrelse m. m.

Kommitténs förslag.

Om erfarenheterna av den nuvarande förläggningen av arbetarskyddets centrala ledning anför kommittén bl. a., att de fördelar, som riksförsäkringsanstalten såsom försäkringsinrättning möjligen vunnit av att vara chefsmyndighet för yrkesinspektionen icke uppvägas av den arbetsbelastning anstalten fått vidkännas genom handläggningen av en mängd därmed förenade arbetarskydds-, personal- och administrativa ärenden. Å andra sidan hade yrkesinspektionen, vars huvuduppgift vore att förebygga ohälsa och olycksfall i arbete, icke haft någon uppenbar fördel av att vara underordnad ett ämbetsverk, vars främsta uppgift vore att handlägga ärenden rörande den efterhjälpande verksamheten på grund av inträffade sjukdoms- och olycksfall i arbete. Kommittén anför i detta sammanhang, att yrkesinspektionen i övriga europeiska länder i allmänhet i organisatoriskt hänseende intar en från olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringsverksamheten, även där denna är statlig, skild och fullt självständig ställning.

Kommittén har (s. 11—13 och 24—25) redogjort för vissa tidigare framlagda förslag angående den centrala ledningen av arbetarskyddet. Att frågan om samordning under en central ledning av de olika arbetarskyddsorganen icke tidigare lösts får enligt kommitténs mening bl. a. ses mot bakgrunden av att hittills vanligen endast partiella reformer inom arbetarskyddslagstiftningen kommit i fråga och att det därför icke varit lämpligt eller möjligt att lösa detta spörsmål. I samband med den allmänna översyn av arbetarskyddslagstiftningen, som kommittén hade att verkställa, syntes det emellertid nödvändigt att frågan prövades. Kommittén har vidare i denna del anfört i huvudsak följande.

Enligt kommitténs mening är en centralisering och rationalisering av handläggningen av arbetarskyddsärendena i hög grad påkallad, därest arbetarskyddet i dess alltmer vidgade omfattning skall bliva tillräckligt effektivt. Men härför fordras, att den centrala ledningen av arbetarskyddet gives en så självständig ställning som möjligt och att den helt får ägna sig åt arbetarskyddet. Att såsom nu anföro ledningen av yrkesinspektionens verksamhet åt ett ämbetsverk, som redan förut har stora och omfattande arbetsuppgifter, låt vara med nära anknytning till arbetarskyddet, synes med hänsyn till arbetarskyddsfrågans utveckling och betydelse även vara opraktiskt och föga rationellt. En sådan lösning torde ej heller kunna bestå såsom ändamålsenlig. Den centrala ställning arbetarskyddsfrågan numera intager i nutida arbetsliv kräver jämväl, att de organ, som skola handha övervakningen av arbetarskyddet, sammanföras och ställas under en gemensam och självständig ledning. Ett särskiljande av arbetarskyddet och exempelvis olycksfallsförsäkringsfrågan bör emellertid icke innebära ett förnekande eller underskattande av behovet eller önskvärldheten av ett samarbete inom de nämnda sociala verksamhetsområdena.

Kommittén har anfört, att en omorganisation i det av kommittén angivna syftet av den centrala ledningen för arbetarskyddet berör icke blott *riksförsäkringsanstalten* utan även vissa andra verk, vilka ha att taga befattning med arbetarskyddsärenden i vidsträckt bemärkelse.

Kommittén har i detta sammanhang till en början behandlat *arbetsrådet* och dess verksamhet samt härvid anfört i huvudsak följande.

Till arbetarskyddet i vidsträckt mening är även att räkna arbetstidslagstiftningen. Ärenden angående tillämpningen av arbetstidslagarna och medgivande av dispenser från de i dessa lagar meddelade bestämmelserna handläggas av arbetsrådet. Tillsynen över bestämmelsernas efterlevnad utövas däremot av yrkesinspektionen. I ärenden, som avse minderårigas användande i vissa fall till övertidsarbete, inhämtar arbetsrådet ej sällan yttrande från yrkesinspektionens chefsmyndighet. Med hänsyn till det nära samband arbetarskyddslagens bestämmelser om natt- och veckovila samt raster ha med frågor rörande arbetstiden i allmänhet, finnes i gällande arbetarskyddslag också stadgat, att yrkesinspektionens chefsmyndighet skall vid avgörande av ärende enligt nämnda bestämmelser, där så finnes lämpligt, samråda med arbetsrådet. En viss samverkan mellan arbetsrådet och yrkesinspektionen föreligger således enligt nämnda lagar. Starka skäl tala därför för att de uppgifter, som åvila arbetsrådet, överflyttas till det tilltänkta ämbetsverket. Hinder häremot synes ej föreligga, därest arbetsrådets nuvarande organisation med partsrepresentanter får ingå i detta ämbetsverk.

Med hänsyn till det anförda och då det nuvarande arbetsrådet utgör ett fristående självständigt ämbetsverk föreslår kommittén, att detta verk ombildas och utbygges såsom ett särskilt verk för arbetarskyddsärenden. Det nuvarande arbetsrådets kansli finge därvid ingå som en byrå i det nya ämbetsverket. Till detta föreslås riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå överflyttad. I samband med arbetarskyddsbyråns överflyttning skola enligt förslaget till det nya verket jämväl överflyttas chefskapet för de när-

mast under denna hörande tillsynsorganen, nämligen den allmänna och den kvinnliga yrkesinspektionen samt skogs- och flottledsinspektionen.

Kommittén föreslår, att det nya ämbetsverket skall övertaga *benämningen* arbetsrådet.

För att vinna åsyftad enhetlighet i fråga om ledningen av arbetarskyddet föreslår kommittén vidare, att till det nya verket överflyttas vissa tillsynsorgan, som f. n. äro knutna till andra ämbetsverk. Sålunda föreslås, att tillsynen över arbetarskyddet inom gruv- och stenindustrien överflyttas från bergmästarna till särskilda gruvinspektörer, vilka skola lyda under en i det nya ämbetsverket upprättad avdelning för gruvinspektion. Likaså förordas, att sprängämnesinspektionen i sin helhet överflyttas från kommerskollegium till ämbetsverket. De nuvarande till järnvägsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anknutna specialinspektörerna inom yrkesinspektionen för statlig och enskild järnvägsdrift föreslås bli befriade från tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad. Denna tillsyn skall enligt förslaget i stället anförtros åt särskilda trafikinspektörer inom arbetsrådet, vilka därjämte skola bemyndigas att övervaka arbetarskyddet inom trafikväsendet i övrigt. Slutligen föreslår kommittén, att yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan överflyttas till det nya verket.

Kommittén anför, att ett sammanförande under gemensam ledning av samtliga på arbetarskyddets område verksamma tillsynsorgan skulle förutsätta att även den elektriska inspektionen, bestående av kommerskollegii elektriska byrå och statens elektriska inspektion, fartygsinspektionen, omfattande kollegii fartygsinspektionsbyrå och fartygsinspektionens lokala organ, samt kollegii sjöfartssociala avdelning liksom även en del av radiofysiska institutionen (strålskyddsinspektionen) överflyttas från kommerskollegium resp. karolinska sjukhuset till verket i fråga. Kommittén finner emellertid icke anledning att föreslå ändring av den nuvarande organisationen av den elektriska inspektionen och strålskyddsinspektionen. Beträffande fartygsinspektionen anser kommittén, att frågan om dess överflyttning till det nya ämbetsverket bör prövas i samband med frågan om arbetarskyddet ombord å fartyg, i vilken fråga kommittén ännu icke framlagt förslag.

Redogörelse för kommitténs förslag angående tillsynen å arbetarskyddet vid *gruvor och stenbrott*, vilket förslag bl. a. avser inrättande av en särskild gruvinspektion, torde få lämnas vid behandlingen av specialinspektionen m. m. (s. 119).

Till stöd för förslaget om överflyttning av *sprängämnesinspektionen* har kommittén främst åberopat den stora betydelse denna inspektionsverksamhet har för arbetarskyddet och vikten av samordning mellan inspektionens och övriga tillsynsorgans arbete.

I detta sammanhang må nämnas, att kommittén även föreslår viss omläggning av sprängämnesinspektionens verksamhet inom arbetarskyddet. Redogörelse härför torde få lämnas senare (s. 121).

Vad angår tillsynen å arbetarskyddet inom *trafikväsendet* har kommittén lämnat bl. a. följande uppgifter rörande den nuvarande ordningen för tillsynens utövande vid järnvägarna.

För tillsyn å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad vid järnvägsdrift ha förordnats särskilda tillsynsorgan. Sålunda har Kungl. Maj:t för tillsyn å vissa arbeten vid statens järnvägar med stöd av 23 § lagen om arbetarskydd genom kungörelse den 27 september 1945 (nr 640) föreskrivit, att byrådirektören å järnvägsstyrelsens maskintekniska byrå och överinspektören för säkerhetstjänsten hos samma styrelse skola, beträffande statens järnvägar, i egenskap av specialinspektörer inom yrkesinspektionen utöva den tillsyn å efterlevnaden av nämnda lag och med stöd av densamma meddelade föreskrifter, som åligger yrkesinspektör. Härvid ankommer det på byrådirektören att svara för tillsynen i vad den avser ban- och maskintjänsten och på överinspektören att svara för densamma i vad den angår säkerhets- och trafik-tjänsten.

Vad beträffar tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad vid enskild järnvägsdrift har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 26 januari 1940 (nr 108) föreskrivit, att järnvägsinspektören hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skall, i vad angår ban-, maskin-, säkerhets- och trafik-tjänsten vid de enskilda järnvägarna, i egenskap av specialinspektör inom yrkesinspektionen utöva den tillsyn å efterlevnaden av nämnda lag och med stöd av densamma meddelade föreskrifter, som åligger yrkesinspektör.

För arbetarskyddstillsynen inom trafikväsendet i övrigt, bortsett från sjöfarten, finnas icke några särskilda specialinspektörer förordnade, utan det ankommer på yrkesinspektionens befattningshavare att härutinnan utöva erforderlig tillsyn. Kommittén erinrar emellertid, att för tillsyn ur trafik-säkerhetssynpunkt av motorfordon och luftfartyg finnas särskilda inspektionsorgan, bilbesiktningsmännen (numera statens bilinspektion) och luftfartsinspektionen.

Kommittén förklarar sig ha övervägt förslag om dels att till det nya ämbetsverket knyta befattningshavare med järnvägsteknisk kunskap och erfarenhet och dels att inom yrkesinspektionen tillsätta särskilda inspektörer för arbetarskyddstillsynen vid järnvägsdrift. Som skäl härför har särskilt framhållits, att det ur arbetarskyddssynpunkt vore mindre lämpligt och välbetänkt, att tillsynen vid statens järnvägar omhänderhades av vissa befattningshavare, tillhörande det verk under vilket järnvägarna hörde. Även i fråga om den enskilda järnvägsdriften hade det ansetts mindre tillfredsställande, att tillsynen å arbetarskyddet vid denna anförtrotts befattningshavare, som icke odelat kunde ägna sig åt detta uppdrag och som dessutom med hänsyn till sina övriga arbetsuppgifter vore underställda ett ämbetsverk med väsentligt andra uppgifter än de som tillkomme ett socialt verk.

Under åberopande härav liksom även av arbetarskyddets vidgade omfattning och betydelse föreslår kommittén, att det tillsynsuppdrag, som jämlikt särskilt förordnande tilldelats vissa befattningshavare hos järnvägsstyrelsen, överflyttas till särskilda tjänstemän knutna till det nya ämbetsverket. En liknande överflyttning föreslås även beträffande det tillsynsuppdrag, som givits åt järnvägsinspektören för de enskilda järnvägarna. Då det emellertid vore att förmoda, att de på järnvägsavdelningen hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ankommande arbetsuppgifterna genom förstatligandet av de enskilda järnvägarna framdeles komme att minskas och att befattningen såsom järnvägsinspektör hos styrelsen därigenom skulle bli obehörlig, förordar kommittén, att nämnda befattning överflyttas till det föreslagna ämbetsverket. I vilken omfattning de ärenden, som nu ankomma på järnvägsavdelningen, böra handläggas av järnvägsinspektören efter dennes överflyttning till ämbetsverket, anser kommittén lämpligen böra avgöras av verket i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

I anslutning till detta förslag anför kommittén, att ökad uppmärksamhet bör ägnas åt arbetarskyddet även inom andra grenar av trafikväsendet, nämligen bil-, buss- och lufttrafiken. Med hänsyn till att säkerhetstillsynen beträffande maskiner, redskap och andra tekniska anordningar numera är allmängiltig och att denna förlagts till yrkesinspektionens chefsmyndighet, har — uttalar kommittén — ansetts, att i denna tillsyn strängt taget inbegripes även den särskilda kontroll, som bilbesiktningsmännen och luftfartsinspektionen ha att utöva å motorfordon och luftfartyg. Det hade därför framställts förslag om att dessa inspektionsorgan borde inordnas under det nya ämbetsverket. Förslag i sådan riktning framlägges dock ej av kommittén, som anför, att sistnämnda kontroll främst synes vara betingad av hänsyn till den allmänna säkerheten (inbegripet även passagerarna), och att frågan härom vore beträffande trafikmedlen mera dominerande än i fråga om maskiner och andra tekniska anordningar för huvudsakligen stationärt bruk. Arbetarskyddsfrågan vore i förevarande fall däremot väsentligen begränsad till den eller de som framförde trafikmedlet eller eljest biträdde vid begagnandet av detta. Kommittén uttalar vidare i denna fråga.

Givet är, att den kontroll som utövas genom bilbesiktningen och luftfartsinspektionen syftar till vidtagande av åtgärder, som även tillgodose arbetarskyddet. Att särskilja de arbetsuppgifter som åligga nämnda tillsynsmyndigheter och de som i arbetarskyddshänseende böra ankomma på den föreslagna trafikavdelningen torde av praktiska skäl icke låta sig göra. Kommittén förutsätter därför, att samarbete i erforderlig utsträckning etableras och upprätthålles mellan ifrågavarande myndigheter.

Såvitt avser de *yrkeshygieniska* ärendena har kommittén lämnat bl. a. följande uppgifter.

Den centrala handläggningen av yrkeshygieniska ärenden, i vad de avse tillämpningen av arbetarskyddslagen och med stöd av densamma med-

delade föreskrifter, verkställes f. n. av riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå med biträde av den till byrån knutna läkaren för arbetarskyddsärenden samt i vissa fall yrkesinspektrisen. Som rådgivande instans åt byrån vid beredning och handläggning av nämnda ärenden tjänstgör folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning. På byrån ankommer dessutom att utarbета anvisningar och andra föreskrifter till skydd mot ohälsa i arbete liksom även att utöva det överinseende över tillämpningen i yrkeshygieniskt hänseende av ovannämnda lag och föreskrifter, som är förenat med anstaltens uppdrag att vara chefsmyndighet för yrkesinspektionen.

Med hänsyn till den yrkeshygieniska verksamhet, som bedrivs av statens institut för folkhälsan, må här jämväl erinras om de arbetsuppgifter, som enligt gällande instruktion särskilt åligga institutet, nämligen

att utföra undersökningar rörande skador och ohälsa, som uppkomma genom ogynnsamma yttre inflytanden i samband med arbete, ävensom rörande yrkesskador av infektiös natur,

att ägna noggrann uppmärksamhet åt arbetstidsproblemens samband med hälsan, särskilt beträffande minderåriga och kvinnor,

att utarbета förslag till såväl allmänna hygieniska anvisningar rörande arbetslokalers anordnande och användande som speciella hygieniska föreskrifter under anpassning till olika industriernas särförhållanden,

att föreslå åtgärder, som ur medicinsk synpunkt finnas påkallade för att minska risken för olycksfall och ohälsa i arbetet,

att föra ett för läkare och myndigheter avsett specialregister över preparat, som komma till användning inom industrien eller annan verksamhet och som kunna eller antagas kunna inverka menligt på hälsan, samt

att meddela undervisning i yrkeshygien åt bland annat tjänsteläkare och hälsovårdstillsyningsmän ävensom åt personal inom yrkesinspektionen.

Fullgörandet av flertalet av dessa arbetsuppgifter förutsätter såväl undersöknings- som forskningsverksamhet, och en betydande sådan verksamhet utövas numera vid institutets yrkeshygieniska avdelning. Någon inspektionskyldighet åligger dock icke avdelningen. Under de år yrkeshygieniska avdelningen varit i verksamhet, ha dess arbetsuppgifter ständigt ökat såväl vad beträffar undersökningar och utredningar, utförda på uppdrag av myndigheter och enskilda, som beträffande forskningsuppgifter.

Den väsentliga delen av arbetsuppgifterna har bestått i utredningar angående yrkesförgiftningar eller yrkesdermatoser och i samband därmed mer eller mindre rutinmässiga laboratoriearbeten samt utredningar rörande skyddsåtgärder mot dylika yrkesskador. En betydande del av arbetet har utgjorts av kombinerade medicinska och tekniska undersökningar beträffande hälsorisken på olika arbetsplatser. Sådana undersökningar ha i allt större omfattning begärts av industriföretag, arbetarorganisationer m. fl. Ifrågavarande undersökningar, som verkställts i intimt samarbete mellan läkare och kemisk-teknisk expertis, ha visat sig vara av mycket stort värde, då det gällt att erhålla en på bred bas grundad uppfattning om hur de hygieniska riskerna på olika arbetsplatser och i olika yrken bäst skola bekämpas. De ha dessutom givit avdelningen ett för den vetenskapliga forskningen värdefullt material. Från institutets sida har också framhållits, att det tillämpade arbetssättet lär komma att bliva ett av de viktigaste vid lösandet av avdelningens framtida arbetsuppgifter och då det gäller att inom olika yrken frambringa effektiva skyddsåtgärder mot hälsoriskerna.

Kommittén föreslår, att yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan överflyttas till det nya ämbetsverket och inordnas i detta som en särskild byrå, benämnd arbetshygieniska byrån. I sin motivering härför framhåller kommittén bl. a. följande.

Inom det nutida arbetarskyddet lägges allt större vikt på arbetet att förebygga uppkomsten av yrkessjukdomar och andra hälsoskador till följd av arbetet eller arbetsförhållandena. För att kunna bedriva ett effektivt och rationellt arbetarskydd på detta område fordras tillgång till medicinsk sakkunskap inom yrkesinspektionen. Denna tillgång är f. n. starkt begränsad, och behovet av medicinsk rådgivning i arbetarskyddsfrågor tillgodoses väsentligen blott genom det samarbete, som kommit till stånd mellan arbetarskyddsbyrån och statens institut för folkhälsan, framför allt dess yrkeshygieniska avdelning. Detta samarbete måste emellertid göras mera effektivt, och därför fordras, att icke blott tekniska utan även yrkeshygieniska och medicinska organ på arbetarskyddets område samordnas på ett ändamålsenligare sätt än nu och ställas under en gemensam ledning.

Mot förslaget om överflyttning av yrkeshygieniska avdelningen ha fyra av kommitténs ledamöter reserverat sig.

Ledamoten *Yllner* anför sålunda.

För min del kan jag icke biträda kommitténs uppfattning, att yrkeshygieniska avdelningen vid institutet skall vara en del av arbetshygieniska byrån. Det torde för arbetsrådet vara tillfyllest, om detta ämbetsverk har fri tillgång till den sakkunskap, som yrkeshygieniska avdelningen rymmer, och om denna avdelning har skyldighet att företaga de utredningar och avgiva de yttranden, som av arbetsrådet begäres, och om dess chef och övriga tjänstemän hava skyldighet att efter kallelse deltaga i detta ämbetsverks överläggningar och föredragningar.

Förhållandet mellan arbetsrådet och yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan torde i tillämpliga delar närmast böra likna det som råder mellan medicinalstyrelsen och statens bakteriologiska laboratorium.

Såsom ett ytterligare skäl, varför en del av institutet för folkhälsan icke bör inordnas under arbetsrådet, får anses det förhållandet, att institutet delvis tillkommit genom donationsmedel, vid vilka äro fästade det villkoret, att institutets uppgift skall vara vetenskaplig forskning och undervisning.

Ledamöterna *Hultman*, *Löfvander* och *Odholm* ansluta sig till den av ledamoten *Yllner* uttalade meningen, att den yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan icke bör ingå såsom en del av det nya arbetsrådet.

Yttranden.

I en del yttranden över kommitténs såväl lag- som organisationsförslag har frågan om tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad gjorts till föremål för vissa allmänna uttalanden.

Medicinalstyrelsen anför sålunda bl. a., att enligt dess mening samhällets åtgärder till skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete icke få avsedd

sjukdomsförebyggande och hälsobefordrande verkan utan att även de medicinska myndigheterna tillförsäkras full möjlighet att övervaka och påverka organisationen härför. Arbetarskyddet borde icke organiseras som en sluten enhet utan så långt möjligt inlänkas som ett naturligt led i den allmänna hygieniska organisationen för folkhälsans befordrande.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anför, att kommitténs förslag till utbyggnad och reformering av arbetarskyddslagstiftningen, därest det upphöjdes till lag, torde komma att medföra en väsentlig ökning av de olika arbetarskyddsorganens uppgifter och arbetsbörd. Följaktligen krävdes särskilda åtgärder i organisatoriskt hänseende för att uppnå det åsyftade målet, nämligen ett förbättrat arbetarskydd. En angelägenhet av största vikt härutinnan borde vara att åstadkomma möjligast effektiva tillsyn å lagstiftningens efterlevnad. Det torde sålunda föreligga ett starkt behov av utvidgning och förstärkning av organisationen hos de olika organ, som skola handhava denna tillsyn, i synnerhet i fråga om de lokala inspektionsorganen.

Landsorganisationen framhåller i sitt yttrande över lagförslaget, att lagstiftningen komme att ställa de största anspråk på tillsynsorganisationen, icke endast på grund av sitt vidsträckt tillämpningsområde utan framför allt på grund av att lagreglernas tillämpning i så stor utsträckning förutsatte en skälighetsprövning med beaktande av skyddsbehov och särskilda tekniska och ekonomiska betingelser för skyddets genomförande. Det kunde inte nog starkt understrykas, att om den nya lagen bättre än den gamla skulle kunna motsvara sitt syfte, detta trots allt icke i första hand berodde på de materiella reglernas innehåll utan på inspektionsorganens personal- och befogenhetsutrustning och på de enskilda befattningshavarnas intresse, skicklighet och auktoritet. Landsorganisationen anför vidare.

Att kampen mot yrkesfarorna för sin framgång är väsentligt beroende av arbetsinspektionens effektivisering är ett omdöme, som i huvudsak äger giltighet beträffande yrkesfaror, som kunna förebyggas genom teknisk prevention. I fråga om faror, som undandraga sig sådan prevention därför att de bero av oförstånd, ovarsamhet eller andra subjektiva orsaker, måste huvudansvaret alltjämt ligga på den lokala säkerhetstjänsten, alltså på den för varje arbetsställe organiserade samverkan mellan arbetsgivare, arbetsledare och arbetare. Denna allmänna erinran är i förevarande sammanhang på sin plats. Den är uttryck för en dyrköpt erfarenhet av lagstiftningens ineffektivitet i fråga om just dessa yrkesfaror. Olycksfallsfrekvensens skrämmande stegring under senare tid kan väl återföras på brister i såväl lagstiftningen som i den statliga och kommunala tillsynsorganisationen.

Sveriges läkarförbund framhåller i sitt yttrande över lagförslaget, att i den föreslagna organisationsplanen icke tagits hänsyn till flera frågor av yrkesmedicinsk karaktär, vilka hade ett så intimt samband med tillsynsorganens verksamhet, att dennas effektivitet kunde äventyras, om de ej beaktades vid uppbyggandet av organisationen. Som exempel på sådana frågor nämner förbundet bl. a. den kliniska yrkesmedicinen, yrkesvägledning

gens teoretiska grunder, psykofysisk undersökning för lämplighetsprövning för vissa krävande yrken (t. ex. inom trafiktjänsten) och föreslagen organisation av yrkesmedicinska öppna mottagningar vid landstingens sjukhus.

Förslaget att inrätta ett särskilt fristående ämbetsverk för arbetarskyddsärenden samt däri inordna riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå och det nuvarande arbetsrådet har i de allra flesta remissyttrandena tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Riksförsäkringsanstalten framhåller sålunda, att anstaltens hittillsvarande ställning på arbetarskyddets område medfört icke obetydliga fördelar ej blott för anstaltens försäkringsverksamhet utan även i viss mån för yrkesinspektionen. De uppgifter, som åvila det nutida arbetarskyddet, vore emellertid så omfattande och krävande, att det framdeles icke gärna borde ifrågakomma att inordna denna verksamhet under något centralt ämbetsverk, som jämväl hade andra åligganden av betydande omfattning. Härtill komme, att vid bedömandet av frågan om förläggningen av den centrala ledningen av arbetarskyddet hänsyn måste tagas till önskvärdheten av att den nuvarande splittringen i möjligaste mån undanröjdes. Anstalten ansluter sig därför till kommitténs förslag.

Bland andra myndigheter och organisationer, som särskilt tillstyrkt kommitténs förslag i denna del må nämnas *kommerskollegium, medicinalstyrelsen, socialstyrelsen, arbetsrådet, byggnadsstyrelsen, järnvägsstyrelsen, domänstyrelsen, länsstyrelsen i Malmöhus län, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen och tjänstemännens centralorganisation.*

Statskontoret framhåller, att arbetarskyddsbyråns verksamhet är av administrativ natur; arbetsrådet har däremot en i huvudsak dömande uppgift. Det funnes därför skäl, som talade mot en samordning av byråns och rådets uppgifter. Kommittén hade emellertid med stöd från såväl arbetsgivar- som arbetstagarhåll föreslagit, att representanter för arbetsmarknadens parter skulle deltaga icke blott, såsom f. n. inom arbetsrådet, vid handläggningen av arbetstidsärenden utan även vid avgörandet av frågor om arbetarskydd av mera allmän räckvidd. Härigenom skulle det bli möjligt att tillgodogöra sig den allmänna erfarenhet på hithörande område, som arbetsrådet i sin dömande verksamhet förvärvat. Den föreslagna anordningen förutsatte dock, att rådet tillfördes sakkunskap från arbetarskyddsområdet. Då det ur denna synpunkt kunde te sig ändamålsenligt att sammanföra rådet och byrån under gemensam ledning, ville statskontoret icke motsätta sig kommitténs förslag i denna del.

Helt avstyrkande till förslaget att tillskapa ett centralt arbetarskyddsverk ställer sig *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*. Länsstyrelsen anför, att den närmare utveckling av organisationsspörsmålen, som blivit gjord i betänkandet, övertygat länsstyrelsen om att samtidigt som kommittén underskattat vikten av de lokala organens självständiga handlande, dess förslag

beträffande den centrala ledningen av arbetarskyddet innebär en kraftig överorganisation. De ärendesgrupper, som jämlikt förslaget skulle sammanföras till det centrala verket, vore så pass olikartade, att något tvingande behov av att giva dem en gemensam överledning icke förelåge. En betydande besparing av arbetskrafter och kostnader skulle vinnas genom att i huvudsak bibehålla ett decentraliserat system för ledningen av arbetarskyddet.

Hälsovårdsnämnden i Örebro framhåller, att förslaget organisatoriskt innebär en mycket kraftig centralisering av förvaltningen och att den föreslagna organisationen säkerligen icke kommer att medföra åsyftad effekt inom lokalförvaltningen, där den rådgivande verksamheten torde bli lidande. Enligt nämndens mening borde organisationen lämpligen decentraliseras. Härigenom skulle större möjligheter till samråd mellan berörda parter kunna erhållas.

Riksförsäkringsanstalten, medicinalstyrelsen, samtliga yrkesinspektörer, yrkesinspektionens specialinspektörer för järnvägsdrift, yrkesinspektionens ingenjörsförening och statsverkens ingenjörsförbund ha föreslagit, att det nya centrala ämbetsverket skall b e n ä m n a s arbetarskyddsstyrelsen och icke arbetsrådet.

Kommitténs förslag att överflytta arbetarskyddstillsynen vid g r u v o r o c h s t e n b r o t t från bergsstaten till en särskild gruvinspektion, inordnad under det nya ämbetsverket, avstyrkes av *kommerskollegium, statskontoret, statens organisationsnämnd, bergmästarna* och *svenska gruvföreningen*. *Riksförsäkringsanstalten*, som likaledes avstyrker förslaget, förordar, att bergsstatens tillsyn å arbetarskyddet vid gruvor och stenbrott begränsas att omfatta huvudsakligen underjordsarbete i gruvor. *Jernkontorets gruvbyrå, landsorganisationen* och *svenska gruvindustriarbetareförbundet* anse det önskvärt, att gruvinspektörerna knyts till bergmästarna, så att samarbetet dem emellan underlättas.

En närmare redogörelse för utlåtandena lämnas i samband med behandlingen av specialinspektionen (s. 122).

Förslaget att överflytta s p r ä n g ä m n e s i n s p e k t i o n e n från kommerskollegium till det nya ämbetsverket tillstyrkes eller lämnas utan erinran i flertalet remissyttranden. Förslaget avstyrkes emellertid av bl. a. *kommerskollegium, sprängämnesinspektionen* och *statskontoret*.

Kommitténs förslag angående tillsynen över arbetarskyddet vid t r a f i k v ä s e n d e t har i vad det angår s t a t e n s j ä r n v ä g a r tillstyrkts eller lämnats utan erinran i de flesta yttrandena.

Järnvägsstyrelsen framhåller, att organisationen av specialinspektionen för järnvägsdrift ej kunde anses ordnad på ett för vidkommande parter helt tillfredsställande sätt. Styrelsen förklarar sig därför icke ha något att erinra mot förslaget att styrelsens befattningshavare befrias från tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad.

Yrkesinspektionens specialinspektörer för järnvägsdrift ha i gemensamt yttrande till riksförsäkringsanstalten erinrat, att det anmärkts att den nu i fråga om statens järnvägar tillämpade organisationen ej stode i överensstämmelse med föreskriften i 28 § gällande arbetarskyddslag. Enligt denna bestämmelse finge yrkesinspektör eller honom underordnad befattningshavare ej ha anställning i företag, som vore underkastat hans tillsyn. Här om uttala specialinspektörerna följande.

Anmärkningen synes ha visst fog, men det må dock erinras om att specialinspektörernas åtgöranden i arbetarskyddsavseende ej rimligen kunna tänkas ha något som helst inflytande på deras anställnings- eller löneförhållanden. En viss intressekonflikt skulle kunna tänkas uppstå, därest en tjänstehavare såsom specialinspektör anser sig böra påyrka åtgärder, vilka draga kostnader, som skola bestridas av anslag eller å utgiftskonton, i fråga om vilka han i sin tjänst vid SJ har att vara så sparsam eller restriktiv som möjligt. Ingen av de tjänstehavare vid SJ, åt vilka uppdragits att tjänstgöra såsom specialinspektör inom yrkesinspektionen, har numera att i sin hvardags tjänst direkt vaka över driftsekonomin.

Landsorganisationen hänvisar i ärendet till av *svenska järnvägsmannaförbundet* avgivet yttrande. Förbundet uttalar bl. a., att ett sedan länge närt önskemål skulle förverkligas genom att de nuvarande specialinspektörerna vid statens järnvägar ersattes med en särskild trafikinspektion, sorterande under det nya ämbetsverket.

Statskontoret har däremot avstyrkt kommittéförslaget under framhållande av att det icke hade påvisats, att inspektionen av järnvägarna skulle vara förbunden med några olägenheter genom det sätt på vilket den f. n. är anordnad.

Kommitténs förslag att tillsynen över arbetarskyddet vid de enskilda järnvägarna skall utövas av befattningshavare hos det nya arbetarskyddsverket har tillstyrkts av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, *järnvägsstyrelsen* och *riksförsäkringsanstalten*. Sistnämnda myndighet har dock ansett, att icke blott arbetarskyddsuppgifterna utan även övriga på järnvägsavdelningen hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ankommande uppgifter — möjligen med vissa undantag — böra överflyttas. De av avdelningens arbetsuppgifter, som icke avse arbetarskydd, vore nämligen i allmänhet så intimt sammanknutna med arbetarskyddet, att en uppdelning måste få ogynnsamma verkningar. Samma mening har uttalats av *yrkesinspektionens specialinspektör vid de enskilda järnvägarna*.

Svenska järnvägarnas arbetsgivareförening anför bl. a. följande.

Den tjänstehavare, som erhåller väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppdrag att verkställa tillsynen av trafiksäkerheten vid de enskilda järnvägarna, måste förutsättas äga sådana kvalifikationer, att han även kan utöva tillsyn av arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad. Det synes också föreningen uppenbart, att befattningshavaren i fråga bör kunna få sin tjänstgöring i verket så ordnad, att han kan disponera sin tid på för erfor-

derliga inspektioner lämpligt sätt. Föreningen har sig ej heller bekant, att anmärkningar mot hittillsvarande anordning under den gångna tiden framförts vare sig från riksförsäkringsanstalten eller från någon personalorganisation.

Därest det av praktiska skäl blir mera lämpligt, att inspektören för de enskilda järnvägarna överföres från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till det nya ämbetsverket, är detta enligt föreningens förmenande av mindre betydelse. Det väsentliga är, att han blir *ensam tillsyningsman* för järnvägarna i fråga. Han bör sålunda omhänderhava all tillsyn i trafiksäkerhets-hänseende samt å arbetarskyddsområdet, gällande detta senare ej blott själva järnvägsdriften utan även den yrkesinspektörerna nu tillkommande tillsynen beträffande verkstäderna ävensom banunderhålls- och nybyggnadsarbeten.

Föreningen framhåller tillika, att det syntes så mycket mera lämpligt att lägga all inspektion i trafiksäkerhets- och arbetarskyddshänseende vid järnvägarna i fråga i en hand som de enskilda järnvägarna efter genomförandet av pågående järnvägsförstatligande endast komme att utgöras av ett relativt litet antal mindre banor.

Statskontoret har avstyrkt kommittéförslaget även i vad det avser de enskilda järnvägarna.

Riksförsäkringsanstalten har i sitt yttrande jämväl behandlat frågan om bilbesiktning sväsendet. I denna del framhåller anstalten, att den anser det böra tagas under förnyat övervägande, huruvida icke bilbesiktningen bör inordnas under det nya ämbetsverket. Ett slutligt ståndpunktstagande till denna fråga torde emellertid icke kunna ske utan en närmare utredning i ämnet.

Automobilbesiktningmännens förening hemställer, att frågan om besiktning sväsendets inordnande under arbetsrådet måtte prövas i förevarande sammanhang. Enligt föreningens mening borde besiktning sväsendet för motorfordon givas den plats, där det bäst kunde utveckla sig med hänsyn till sina tekniska och sociala arbetsuppgifter, och mest rationellt syntes då vara, att besiktning svärsamheten samordnades med statens tekniska inspektionsorgan.

Beträffande tillsynen å arbetarskyddet inom *Lufttrafiken* framhåller *riksförsäkringsanstalten*, att kommittén tydligen ej avsett att tillsynen å själva flygtrafiken skulle omhänderhavas av den föreslagna trafikavdelningen inom arbetsrådet. Enligt anstaltens uppfattning skulle jämlikt förslaget den särskilda kontroll, som luftfartsinspektionen hade att utöva med avseende å luftfartyg, fortfarande bestå även efter det nya ämbetsverkets tillkomst. Däremot skulle tillsynen inom området i övrigt utövas av yrkesinspektionen. Sistnämnda tillsyn skulle följaktligen omfatta flygväsendets verkstäder, hangarer m. m. Anstalten kunde väsentligen ansluta sig till vad kommittén sålunda åsyftat. Den närmare gränsdragningen mellan de båda tillsynsområdena torde, tillägger anstalten, i första hand med stöd av vun-

nen erfarenhet få göras av de närmast berörda myndigheterna, arbetarskyddsverket och luftfartsstyrelsen och, om dessa ej kunde åsämjas, av Kungl. Maj:t.

Luftfartsstyrelsen anser, att det lämpligaste vore att uppdelade arbetarskyddsärendena inom luftfarten och därmed sammanhängande verksamhetsområden på luftfartsstyrelsen och det föreslagna nya ämbetsverket. Denna uppdelning syntes böra ske enligt i huvudsak följande linjer.

Under det nya verket och dess arbetsinspektion bör utan olägenhet kunna inrymmas tillsyn av arbetarskyddet inom flygplansfabrikerna. Arbetsförhållandena inom dessa torde icke avsevärt skilja sig från förhållandena vid annat likartat verkstadsarbete.

Vidare torde skyddsinspektionen inom den verkstadsdrift som är förenad med luftfarten böra åligga det nya verket. Luftfartsstyrelsen förutsätter samråd med luftfartsinspektionen i alla frågor som kräva ett flygtekniskt bedömande.

Arbetet med anläggande av nya flygfält utföres i regel i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi och torde kunna jämföras med övriga större anläggningsarbeten inom detta verks område, varför tillsynen bör åligga den allmänna yrkesinspektionen.

Vad luftfartsstyrelsens egna från driftstjänsten fristående arbeten å flygplatserna angår, är styrelsen visserligen av den uppfattningen att övervakningen med avseende å yrkesskyddssynpunkternas tillvaratagande borde åligga styrelsen, ehuru det är fråga om styrelsen underställd personal. Luftfartsstyrelsen vill dock icke motsätta sig att denna tillsynsuppgift anförtros det nya verket därest så befinnes lämpligt och principen genomföres i fråga om liknande verksamhetsområden inom andra ämbetsverk.

Tillsynen av arbetarskyddet inom den del av luftfarten som omedelbart berör flygverksamheten såväl inom som utom Sverige bör däremot obetingat åvila luftfartsstyrelsen och dess organ. Denna verksamhet fordrar en sådan speciell sakkunskap och anknyter så intimt till luftfartsinspektionens ordinarie arbetsuppgifter och det internationella samarbetet på detta område, att det synes otänkbart att här göra en uppdelning. De arbetsuppgifter som sammanhånga med trafiken såväl beträffande den flygande personalen som markpersonalen böra bedömas av specialister, och därvid måste hänsyn tagas till speciella omständigheter beträffande exempelvis arbetstider, arbetsförhållanden etc. En mångfald exempel på frågor där flygteknisk och flygmedicinsk sakkunskap är oundgänglig för ett rätt bedömande ur yrkesskyddssynpunkt av arbetet inom lufttrafiken skulle kunna anföras. Här må emellertid endast framhållas, att en yrkesinspektör utan flygmedicinsk utbildning av naturliga skäl knappast kan vara lämpad att bedöma exempelvis arbetstider för personal i långväga flygtrafik. — Såsom ett särskilt skäl varför luftfartsstyrelsen bör handha tillsynen över den flygande personalens arbetsförhållanden må framhållas, att denna personal i stor utsträckning fullgör sitt arbete ombord på svenska flygplan utanför svenskt territorium. Den svenska yrkesskyddslagstiftningen kan icke äga tillämpning utanför svenskt territorium, medan däremot luftfartsstyrelsen äger möjlighet att i enlighet med internationella föreskrifter och efter överenskommelse med flygtrafikföretagen meddela bestämmelser om arbetsförhållandena för svensk flygande personal utanför landets gränser.

Det må här anföras, att arbetsförhållandena inom luftfarten icke äro analoga med exempelvis motsvarande förhållanden inom järnvägstrafiken, enär järnvägsstyrelsen ju har att själv ombesörja driften och är ansvarig för anordningarna för personalens säkerhet och hälsa, medan däremot flygverksamheten omhänderhaves av företaget, som äro fristående gentemot luftfartsstyrelsen.

Utänför det nya ämbetsverket bör vidare ligga den under Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut lydande flygväderlekstjänsten och den under telegrafstyrelsen hörande radiotjänsten inom luftfarten. Dessa verksamhetsgrenar äro mycket nära förbundna med själva flygtrafiken och dela dess arbetstider och arbetsförhållanden.

Yrkesinspektionens specialinspektörer för järnvägsdrift och yrkesinspektören i första distriktet anse, att lufttrafiken bör undantagas från det nya ämbetsverkets uppgifter.

Yrkesinspektören i sjätte distriktet finner däremot önskvärt, att lufttrafiken kommer under yrkesinspektionens tillsyn och åberopar som skäl här för bl. a., att det hade inträffat svårartade olycksfall vid segelflygning, vilka berott på bristande skyddsanordningar.

Kommitténs förslag att inordna folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning såsom en byrå i det nya ämbetsverket avstyrkes i de flesta remissyttrandena.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan framhåller sålunda, att någon mera ingående undersökning av frågan om den yrkeshygieniska avdelningens utbrytande ur institutet och dess förläggning såsom en byrå i det ifrågasatta arbetsrådet icke syntes ha föregått kommitténs ställningstagande och att motiven till den förordade åtgärden i anmärkningsvärd knapphändighet angivits av kommitténs majoritet. Det framstode tillika såsom särskilt anmärkningsvärt, att kommittén helt avstått från att pröva det ifrågasatta organisationsspörsmålet ur de allmänna och principiella synpunkter, som ovillkorligen måste göra sig gällande vid ställningstagandet. Skäl av mycket vägande beskaffenhet tala enligt styrelsens uppfattning med synnerlig styrka för att den i vårt land konsekvent genomförda uppdelningen av administration och forskningsuppgifter icke övergives.

Enligt institutstyrelsens mening hade uppenbarligen organisationsproblemet uteslutande prövats ur synpunkten att tillförsäkra det administrativa organet tillgång till medicinsk expertis. Däremot syntes icke någon som helst uppmärksamhet ha ägnats frågan, om en ur institutet utbruten och från dess övriga delar friställd yrkeshygienisk avdelning kunde förutsättas fullgöra sina uppgifter under lika gynnsamma betingelser som under nuvarande ordning.

Vid institutets planläggning, framhåller styrelsen, fastslogs efter ingående överväganden, att institutets verksamhet skulle omfatta allmänhygien, framför allt bostadshygien, födoämneshygien och yrkeshygien. Härom anför styrelsen vidare.

Schematiskt sett kan det sägas, att verksamheten borde taga sikte särskilt på tre grundläggande sidor av samhällslivet, nämligen medborgarens bostad, kost och arbete, därvid yrkeshygieniska avdelningen skulle närmast inriktas på den sistnämnda uppgiften. Emellertid innesluter yrkeshygien en mängd problem, där allmänhygien och födoämneshygien komma in redan i frågeställningen. Erinras må i sådant avseende om exempelvis den pågående skiftarbetsundersökningen. Det vore med visshet att väsentligen försvaga yrkeshygieniska avdelningens möjligheter att fullgöra denna och en mångfald av dess övriga uppgifter, om den berövades det stöd, som ett nära och kontinuerligt samarbete med institutets övriga avdelningar måste skänka. Och vid undersökningarnas utförande inom laboratoriet ligger det i sakens natur, att tillgången till stora och med personliga och materiella resurser å grundläggande områden väl utrustade laboratorier måste utgöra en ovärderlig tillgång för den yrkeshygieniska avdelningen. Om ungefärligen samma yttre förutsättningar skola beredas inom den föreslagna byrån, måste kostnaderna bli avsevärt stegrade. Styrelsen befarar, att behov omedelbart skulle anmälas av experter på de områden, som stå till förfogande inom institutet. Och en utvidgning av laboratorieresurserna ter sig lika ofrånkomlig. Enahanda är förhållandet med djurstallet, som givetvis måste dubbleras. Jämväl i fråga om böcker och tidskrifter skulle säkerligen behov av dubblering inställa sig.

Uppenbart är också, att den vetenskapliga verksamheten vid de kvarstående avdelningarna, den allmänhygieniska och den födoämneshygieniska, skulle lida allvarligt men, därest dessa berövades förmånen av omedelbart och kontinuerligt samarbete med yrkeshygien vid handläggning av sina problem, vilka ofta hava nära anknytning till arbetshygien.

Vad nu anförts har närmast avseende å undersöknings- och forskningsverksamheten. Institutets uppgifter å området för utbildning inom socialhygien skulle även de i hög grad ogynnsamt påverkas av en uppdelning. Särskilt skulle måhända detta göra sig gällande i fråga om den fortsatta utbildningen av läkare inom socialhygien och socialmedicin.

Styrelsen framhåller härefter, att den ansett sig böra och kunna utgå ifrån att förslaget icke — annat än möjligen som ett mycket kortvarigt provisorium — bygger på en lokal förening av den ifrågasatta byrån och institutet. Enligt styrelsens mening måste nämligen en ordning, enligt vilken inom samma byggnad som en Kungl. Maj:t omedelbart underställd institution med långt driven lokalgemenskap — laboratorier, bibliotek, djurstallar och undervisningslokaler — skulle inrymmas en byrå av ett statligt ämbetsverk med skild administration och ekonomi, egen personal osv., medföra så allvarliga svårigheter av administrativ och ekonomisk natur, att det vore helt uteslutet att förutsätta en dylik ordning.

Den synpunkt reservanten Yllner anför rörande donationen vid institutets tillkomst delades även av styrelsen.

Slutligen borde icke, anför styrelsen, förloras ur sikte den ideella vinsten av att den vetenskapliga eller vetenskapligt betonade verksamheten inom yrkeshygienens område intoge en fullt fri och oberoende ställning i förhållande ej blott till arbetsmarknadens parter utan även till det statliga tillsynsorganet.

Föreståndaren för folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning, professor S. Forssman uttalar i en promemoria till institutsstyrelsen, att kommitténs förslag att överföra yrkeshygieniska avdelningen till det föreslagna ämbetsverkets arbetshygieniska byrå torde av de framlagda organisationsförslagen vara det lämpligaste med hänsyn till effektiviteten av landets arbetarskydd, förutsatt att verksamheten förlägges till yrkeshygieniska avdelningens lokaler.

Medicinalstyrelsen uttalar bl. a.

Även om förslaget skulle tillföra ämbetsverket den av alla intresserade krävda tillgången på ökad medicinsk sakkunskap, skulle det enligt styrelsens mening innebära ett sammanförande av administration och vetenskaplig forskning, som vore till stort förfång för bådadera och enbart ägnat att befordra den av styrelsen påtalade tendensen till en avsnörning av yrkeshygienien från sitt naturliga och nödvändiga sammanhang med den allmänna hygieniska forskningen och verksamheten. För den yrkeshygieniska avdelningen skulle detta medföra en stark beskärning av dess ställning som fritt och obundet organ för forskningen, och för institutet för folkhälsan, som organiserats som en enhet med inriktning på allmänhygien, födoämneshygien och yrkeshygien, en stympning, som väsentligen skulle minska institutets möjligheter att fylla sina viktiga uppgifter.

Riksförsäkringsanstalten understryker behovet av tillgång till medicinsk sakkunskap inom arbetsinspektionen men kan icke ansluta sig till förslaget om överflyttning av yrkeshygieniska avdelningen. Anstalten anför här efter bl. a.

I institutets verksamhet kunna särskiljas tvenne huvudlinjer, nämligen en mera fristående, djupgående forskningsverksamhet och en praktisktvetenskaplig undersökningsverksamhet. En överflyttning av institutets yrkeshygieniska avdelning skulle sannolikt medföra, att forskningsverksamheten bleve i viss mån åsidosatt till förmån för den mera praktiska delen. Med hänsyn härtill samt till det förhållandet, att institutet delvis tillkommit genom donationsmedel, vid vilka äro fästade villkoret, att institutets uppgift skall vara vetenskaplig forskning och undervisning, synes det anstalten knappast riktigt eller lämpligt att till den nya chefsmyndigheten överflytta yrkeshygieniska avdelningen vid institutet. Det synes ej heller lyckligt att genom en dylik överflyttning från institutet avskilja en viktig del av dess verksamhetsområde.

Även *socialstyrelsen, statskontoret, allmänna lönenämnden, statens organisationsnämnd, länsstyrelsen i Örebro län, hälsovårdsnämnden i Malmö, förste stadsläkaren i Göteborg, svenska arbetsgivareföreningen, svenska lantarbetsgivareföreningen och handelns arbetsgivareorganisation* avstyrka förslaget om överflyttning av yrkeshygieniska avdelningen. Också *landsorganisationen* uttrycker viss tvekan beträffande överflyttningen.

I detta sammanhang må nämnas, att *föreståndaren för radiofysiska institutionen vid karolinska sjukhuset, professorn R. Sievert* anført, att det kunde ifrågasättas, om icke ett flertal av de verksamhetsområden, som

skulle ligga under den planerade arbetsinspektionen, förutsatte omfattande forskning, för vilken en annan organisation än den av kommittén föreslagna syntes mera ändamålsenlig. En vida bättre form för organisation av det ifrågavarande arbetet än den föreslagna syntes vara att inom arbetsrådet ha en avdelning, vilkens huvuduppgift skulle vara att distribuera forskningsproblem till olika sakkunniga institutioner inom landet och som kunde ställa medel till förfogande för utredningar och undersökningar av sådana arbetarskyddsfrågor, som för sitt bedömande fordrade vetenskaplig eller teknisk forskning av speciell natur.

Även *bergmästaren i norra distriktet* anför, att den statliga organisationens uppgifter förutsatte en grundläggande forskning, ett förhållande som icke blivit tillräckligt beaktat i det föreliggande förslaget.

Departementschefen.

I likhet med kommittén finner jag de växande uppgifterna på arbetarskyddets område motivera att ledningen av hithörande statliga angelägenheter sammanföres i ett särskilt ämbetsverk. Jag erinrar om att jag, då frågan om överflyttningen av arbetarskyddsbyrån från socialstyrelsen till riksförsäkringsanstalten behandlades i riksdagen år 1937, fann anledning uttala, att tillräckliga motiv för att göra byrån till ett självständigt verk redan då funnos. Jag finner nu tiden vara inne att föreslå, att ett särskilt ämbetsverk för den centrala ledningen av tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad inrättas. Jag ansluter mig sålunda till kommitténs förslag, att arbetarskyddsbyrån utbrytes ur riksförsäkringsanstalten och att denna tillsammans med det nuvarande arbetsrådet kommer att bilda kärnan i det nya ämbetsverket.

Då det här är fråga om ett verk med övervägande administrativa funktioner finner jag det icke lämpligt att i enlighet med kommitténs förslag benämna detsamma arbetsrådet, en beteckning som knappast är adekvat. I anslutning till vad som förordats i vissa yttranden föreslår jag att verket benämnes arbetarskyddsstyrelsen.

Jag föreslår, att arbetarskyddsstyrelsen skall inrättas fr. o. m. den 1 januari 1949.

De lokala tillsynsorgan, som nu äro underställda arbetarskyddsbyrån i riksförsäkringsanstalten, nämligen den allmänna och den kvinnliga yrkesinspektionen samt skogs- och flottledsinspektionen böra i fortsättningen sortera under det nya ämbetsverket. Kommittén har föreslagit, att även vissa andra tillsynsorgan direkt underställas det nya verket. Jag anhåller om att nu till behandling få upptaga härmed sammanhängande frågor.

Kommittén har föreslagit, att tillsynen å arbetarskyddslagstiftningen i gruvor och stenbrott överflyttas från bergmästarna till särskilda gruvinspektörer, underställda en inom det nya verket upprättad avdelning för gruvinspektion. Av skäl, som jag närmare redogör för i det följande (s. 125), föreslår jag, att bergmästarna efter den nya lagstiftningens

ikraftträdande skola bibehålla sina arbetarskyddsuppgifter i vad avser underjordsarbete i gruvorna. Bergmästarna böra därvid ha ställning som specialinspektörer inom yrkesinspektionen och i denna egenskap vara underställda arbetarskyddsstyrelsen. Någon särskild gruvinspektion anser jag sålunda icke böra inrättas.

Till frågan om sprängämnesinspektionens överflyttning från kommerskollegium till det nya ämbetsverket torde icke ställning böra tagas förrän i samband med prövningen av ett nyligen avgivet förslag till förordning angående explosiva varor.

Sedan länge har från arbetstagarhåll framförts uppfattningen att tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad vad beträffar ban-, maskin-, säkerhets- och trafiktjänsten vid järnvägarna, vilken nu vid sidan av andra tjänsteåligganden handhaves för statens järnvägars vidkommande av två befattningshavare hos järnvägsstyrelsen och för de enskilda järnvägarnas vidkommande av järnvägsinspektören hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, skulle organiseras som en självständig verksamhet. Kommittén har föreslagit, att dessa tillsynsuppdrag överflyttas på befattningshavare i det nya arbetarskyddsverket. De skäl, som kommittén anfört härför, finner jag bärande. Jag tillstyrker därför kommitténs förslag att ifrågavarande tillsynsverksamhet anförtros en särskild avdelning, benämnd trafikavdelningen, i det nya verket. Jag kan däremot icke förorda, att övriga arbetsuppgifter, som åvila järnvägsinspektören hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, överflyttas. Det kan nämligen icke vara lämpligt att det nya arbetarskyddsverket skall svara jämväl för tillsynen i trafiksäkerhetskänseende vid de enskilda järnvägarna. Vid bifall till det av mig förordade förslaget torde befattningen som järnvägsinspektör tills vidare erfordras hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Av vissa remissinstanser har ifrågasatts om icke bilbesiktningsväsendet bör inordnas under det nya arbetarskyddsverket. Då frågan om trafiksäkerhetsarbetets framtida organisation är under behandling av 1945 års trafiksäkerhetskommitté, torde med prövningen av denna fråga böra anstå. I princip är jag dock av den uppfattningen att arbetarskyddsstyrelsens befattning med motorfordonsfrågor bör begränsas till vad som rör arbetarskyddet.

Kommittén har föreslagit, att även tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad vid flygtrafik skall ankomma på arbetarskyddsverket genom dess trafikavdelning. Riksförsäkringsanstalten har emellertid förordat en viss uppdelning av tillsynen mellan de närmast berörda myndigheterna, luftfartsstyrelsen och det nya ämbetsverket. Även luftfartsstyrelsen finner en uppdelning nödvändig. Härvid borde tillsynen av arbetarskyddet inom den del av luftfarten som omedelbart berör flygverksamheten, såväl inom som utan landet, åvila luftfartsstyrelsen och dess organ. I ett par yttranden har förordats, att tillsynen över lufttrafiken undantages från det nya ämbetsverkets uppgifter.

För egen del vill jag i denna fråga anföra följande. Inom flygväsendet är den nuvarande arbetarskyddslagen tillämplig å all sådan verksamhet, som är att anse såsom rörelse eller visst särskilt arbetsföretag i lagens mening. Tillsynen å lagens efterlevnad vid dylik verksamhet ankommer på den allmänna yrkesinspektionen. Enligt vad jag inhämtat har inspektionen hittills företrädesvis ägnat tillsyn åt flygväsendets verkstäder, hangarer samt byggnads- och anläggningsarbeten. Den egentliga luftfartstjänsten däremot har som regel ej varit föremål för yrkesinspektionens tillsyn. Jag vill i detta sammanhang påpeka, att även arbetstidslagstiftningen gäller för luftfarten. Tillsynen å denna lagstiftnings efterlevnad inom luftfarten ankommer likaledes på yrkesinspektionen, då något annat tillsynsorgan icke förordnats härför.

Av det anförda framgår, att luftfarten redan nu till väsentlig del är inbegripen under arbetarskyddslagstiftningen och således även underkastad yrkesinspektionens tillsyn. Jag ansluter mig i princip till kommitténs förslag, att uppgifter rörande arbetarskyddet vid luftfart jämväl skola åligga den föreslagna trafikavdelningen inom arbetarskyddsstyrelsen. Jag är emellertid ense med riksförsäkringsanstalten och luftfartsstyrelsen därom, att en viss uppdelning av tillsynsverksamheten beträffande luftfarten bör ske. Sålunda bör chefen för den i luftfartsstyrelsen ingående luftfartsinspektionen (luftfartsinspektören) förordnas att såsom specialinspektör inom yrkesinspektionen utöva tillsyn å arbetarskyddet vid den egentliga luftfarten. Den närmare gränsdragningen synes i stort sett kunna ske i enlighet med det av luftfartsstyrelsen framlagda förslaget.

Vad slutligen angår kommitténs förslag att yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan överflyttas till det nya verket vill jag anföra följande.

Vid behandling av arbetarskyddsfrågor av yrkeshygienisk natur är det givetvis av betydelse, att ett nära samarbete äger rum mellan yrkeshygieniska avdelningen och yrkesinspektionens chefsmyndighet. Samarbetet skulle givetvis underlättas om de båda institutionerna organisatoriskt sammanfördes. De skäl, som anförts mot förslaget, anser jag emellertid vara av utslagsgivande betydelse. Enligt min mening bör sålunda yrkeshygieniska avdelningen bibehållas i sin nuvarande ställning vid institutet för folkhälsan.

Byråindelning m. m.

Nuvarande organisation och kommitténs förslag.

Kommittén har föreslagit, att det nya ämbetsverket skall organiseras på sex byråer, nämligen

arbetstidsbyrå, som i huvudsak skall övertaga det nuvarande arbetsrådets uppgifter rörande arbetstidslagstiftningens tillämpning,

skyddstekniska byrån, å vilken skola handläggas de allmänna skyddstekniska ärenden, som f. n. åligga riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå,

specialinspektionsbyrån, som skall ha att taga befattning med de ärenden rörande vissa specialinspektionsorgan, som nu ankomma på nämnda arbetarskyddsbyrå,

arbetshygieniska byrån, som väsentligen motsvarar yrkeshygieniska avdelningen vid folkhälsoinstitutet och viss del av den nuvarande kvinnliga yrkesinspektionen,

upplysnings- och utbildningsbyrån, som huvudsakligen skall omhänderha upplysnings- och utbildningsfrågor, samt

administrativa byrån, å vilken främst skola handläggas lagärenden och administrativa frågor.

I det följande torde få lämnas en närmare redogörelse för nu tillämpad organisation och kommitténs förslag.

Arbetstidsbyrån. På det nuvarande arbetsrådet ankommer främst den centrala handläggningen av de arbetsuppgifter, som röra arbetstidslagarnas tillämpning. För närmare uppgifter om arbetsrådets åligganden torde jag få hänvisa till redogörelsen å s. 55—56 i betänkandet.

Kommittén föreslår, att de arbetsuppgifter som åvila det nuvarande arbetsrådet — med undantag av vissa administrativa och kamerala ärenden — överföras på en arbetstidsbyrå, i huvudsak motsvarande rådets kansli. Kommittén föreslår därjämte, att till denna byrå överflyttas bl. a. sådana ärenden, som avse tillämpning och tolkning av arbetarskyddslagens bestämmelser om arbetstid, raster, arbetspauser samt natt- och veckovila och som f. n. handläggas av riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå. På byrån skall ankomma att utöva inseende över tillsynsorganens tillsyn å arbetstidslagstiftningens efterlevnad.

Skyddstekniska byrån. Å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå handläggas de ärenden rörande arbetarskydd, som ankomma på anstalten såsom chefsmyndighet för yrkesinspektionen (den allmänna och den kvinnliga yrkesinspektionen, den kommunala tillsynen samt specialinspektionerna).

Byråns arbetsuppgifter kunna sägas vara av skyddsteknisk, yrkeshygienisk, juridisk och administrativ art.

För närmare uppgifter rörande nämnda ärenden torde få hänvisas till s. 58—61 i betänkandet.

Kommittén föreslår, att till den nya skyddstekniska byrån överflyttas de arbetsuppgifter, som i stort sett ankomma på den nuvarande arbetarskyddsbyrån. Dock skola ärenden, som avse tillämpningen av arbetarskyddslagens bestämmelser om arbetstid m. m., såsom nyss angivits, överflyttas till byrån för arbetstidsärenden. På byrån skola ej heller handläggas sådana skyddstekniska och yrkeshygieniska ärenden, som falla inom den föreslagna spe-

cialinspektionsbyråns eller arbetshygieniska byråns särskilda arbetsområden. Vidare skola sådana arbetsuppgifter, som avse meddelande av upplysning och utbildning samt utarbetande av berättelser, rapporter m. m., huvudsakligen ankomma på den av kommittén föreslagna upplysnings- och utbildningsbyrån. Dessutom skola ärenden av juridisk och administrativ natur till övervägande delen överflyttas till administrativa byrån. Den nya skyddstekniska byrån borde handha den närmaste ledningen av tillsynsverksamheten med avseende på de uppgifter, som falla inom byråns arbetsområde.

Rörande den närmare omfattningen och innebörden av förslaget i denna del torde jag få hänvisa till den å s. 63—64 i betänkandet lämnade redogörelsen.

Specialinspektionsbyrån. Byrån föreslås uppdelad på fyra avdelningar, nämligen gruvavdelningen, skogsavdelningen, trafikavdelningen och sprängämnesavdelningen.

Å g r u v a v d e l n i n g e n skola enligt kommitténs förslag handläggas ärenden rörande arbetarskyddet inom gruv- och stenindustrien. Handläggningen av dessa ärenden ankommer f. n. på riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå och — såvitt angår tillämpningen av gruv- och stenkolslagarna — kommerskollegii bergsbyrå.

Ärenden, som gälla arbetarskyddet inom skogsbruket, inkl. flottning, handläggas f. n. centralt av riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå.

De ökade arbetsuppgifter, med vilka kommittén räknar, anser kommittén kräva, att den skogliga yrkesinspektionen avsevärt förstärkes. Kommittén föreslår därför, att den nuvarande skogs- och flottledsinspektionen uppdelas på två distrikt och att kansli och personal tillhörande det ena av dessa (det södra) knytes till verket såsom en avdelning inom specialinspektionsbyrån, förslagsvis benämnd s k o g s a v d e l n i n g e n. Rörande kommitténs ytterligare motivering till detta förslag torde jag få hänvisa till den å s. 167—169 i betänkandet lämnade redogörelsen.

På t r a f i k a v d e l n i n g e n bör enligt kommitténs förslag företrädesvis ankomma handläggningen av ärenden, som avse tillämpningen av arbetarskyddslagen och med stöd av densamma meddelade föreskrifter i den mån desamma äro tillämpliga å verksamhet avseende järnvägs-, spårvägs-, bil-, buss- och flygtrafik. Viss fördelning av ifrågavarande ärenden anser kommittén dock nödvändig och anför härom följande.

I analogi med den fördelning av tillsynen, som tillämpas mellan yrkesinspektör och nuvarande specialinspektörer för järnvägsdrift, torde en viss uppdelning av förevarande ärenden vara påkallad mellan avdelningen och ämbetsverkets byråer. Det synes sålunda böra ankomma på trafikavdelningen att handlägga arbetarskyddsärenden, som beröra tillverkning av fordon, flygplan och andra trafikmedel, alltså ej skyddstekniska byrån. På denna

torde åter höra handläggas ärenden rörande ångpannor och andra tryckkärl samt hissar och andra lyftanordningar, även då dessa brukas i ovan angiven verksamhet.

Åsprängämnesavdelningen skulle enligt förslaget ankomma handläggningen av ärenden, som falla inom sprängämnesinspektionens verksamhetsområde, däri inberäknat ärenden, som åligga sprängämnesinspektören såsom specialinspektör inom yrkesinspektionen.

Arbetshygieniska byrån. Enligt kommittéförslaget skulle denna byrå bestå av tre avdelningar, av vilka den medicinska och den kemisk-tekniska skulle motsvara den medicinska resp. den kemisk-tekniska sektionen inom folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning. Inom den medicinska avdelningen skulle dock handläggas även de ärenden, som handhas av den nuvarande arbetarskyddsbyråns läkare. Härjämte skulle i den föreslagna byrån ingå en socialhygienisk avdelning. Rörande denna avdelning har kommittén anfört bl. a.

Till arbetarskyddet höra även socialhygieniska och vissa sociala uppgifter. För den centrala handläggningen av dessa uppgifter finnes icke någon socialhygieniskt utbildad befattningshavare inom yrkesinspektionens chefsmyndighet, utan ifrågavarande ärenden handläggas vanligen i samråd med eller uteslutande genom yrkesinspektrisen. Med hänsyn till de sociala frågornas alltmera ökade betydelse och omfattning inom nutida arbetsliv böra de inom det nya verket företrädas av särskilda befattningshavare med insikter i dessa frågor. Kommittén finner därvid naturligtast att knyta den nuvarande kvinnliga yrkesinspektionen mera fast till chefsmyndigheten. I detta syfte föreslås, att yrkesinspektrisen såsom chef för den kvinnliga yrkesinspektionen (jämte kansli) överflyttas till ämbetsverket. Då de socialhygieniska och sociala frågorna företrädesvis anknyta till de yrkeshygieniska och liksom dessa gälla samtliga arbetsplatser, även de som falla under specialinspektionen, anser kommittén, att de böra handläggas å arbetshygieniska byrån och att för detta ändamål en särskild avdelning inrättas inom byrån, förslagsvis benämnd socialhygieniska avdelningen.

Närmare motivering för detta förslag lämnar kommittén å s. 101—102 i sitt betänkande, till vilket jag torde få hänvisa.

Avdelningens arbetsuppgifter böra enligt kommitténs förslag i allt väsentligt vara desamma, som f. n. tillhöra den kvinnliga yrkesinspektionens arbetsområde, dock att uppgifterna ej skola såsom nu huvudsakligen begränsas att gälla företrädesvis arbete, vartill kvinnor användas.

Upplysnings- och utbildningsbyrån. Rörande vissa på den nuvarande arbetarskyddsbyrån ankommande uppgifter har kommittén lämnat följande redogörelse.

I egenskap av yrkesinspektionens chefsmyndighet har riksförsäkringsanstalten bl. a. att årligen till chefen för socialdepartementet avgiva berättelse angående yrkesinspektionens verksamhet. Det åvilar anstaltens arbetarskyddsbyrå att sammanställa och bearbeta de statistikuppgifter och redo-

görelser över tillsynsverksamheten, som de skilda tillsynsorganen årligen ha att ingiva till anstalten, samt ombesörja berättelsens tryckning och distribution. För att kunna tillhandagå tillsynsorgan och allmänhet med upplysningar, råd och anvisningar rörande arbetarskyddslagstiftningens tillämpning äger anstalten att under iakttagande av härför meddelade föreskrifter utgiva även andra publikationer än ovannämnda berättelse. Sålunda utarbetas å byrån särskilda anvisningar angående skydd mot yrkesfara. Ehuru dessa anvisningar närmast äro avsedda att för yrkesinspektionens befattningshavare angiva, vad de i fråga om vissa maskiner, arbetsförfaranden eller eljest ha att påfordra i skyddshänseende, ha desamma alltmera fått karaktären av allmänna föreskrifter och därför kommit att bliva normgivande även för andra än tillsynsorganen. På byrån utarbetas och befordras till trycket också andra skyddsföreskrifter, råd till arbetare m. m. En annan uppgift, som åvilar arbetarskyddsbyrån, är att sammanställa och bearbeta de rapporter, som yrkesinspektörerna och specialinspektörerna avgiva till byrån angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud. Dessa rapporter publiceras numera i tidskriften Arbetarskyddet samt tillhandahållas separat i form av särtryck.

För att behovet av upplysning och utbildning på arbetarskyddets område bättre än nu skall kunna tillgodoses, föreslår kommittén, att inom det nya ämbetsverket inrättas en särskild byrå för hithörande arbetsuppgifter. Härom anför kommittén bl. a. följande.

För arbetarskyddets effektiva genomförande fordras icke blott vidtagande av skyddstekniska, yrkeshygieniska och sociala åtgärder av olika slag utan även rent personliga insatser, exempelvis genom iakttagande av skyddsföreskrifter, ordning på arbetsplatsen samt omtanke och varsamhet i arbetet. Det primära arbetet inom arbetarskyddet — lagstiftningsåtgärder, utfärdande av anvisningar och andra skyddsföreskrifter, tillsyn m. m. — bör därför kompletteras med en lämplig och rationellt bedriven upplysningsverksamhet i syfte att sprida kunskap om arbetarskyddet, dess uppgift och mål samt krav på intresse och medverkan från såväl samhällets som arbetsgivares och arbetstagares sida. Av vikt är även, att tillsynsorganen utbildas och fortbildas för sin uppgift.

Närmare redogörelse för den föreslagna byråns arbetsuppgifter lämnas å s. 108—109 i betänkandet.

Administrativa byrån. Med hänsyn till det nya ämbetsverkets organisation och storlek samt omfattningen av de verket underställda lokala tillsynsorganen finner kommittén nödvändigt, att inom verket inrättas en särskild byrå för handläggning av vissa lagärenden samt frågor av administrativ och ekonomisk natur.

Kommittén föreslår, att på byrån skola handläggas följande ärenden.

Upprättande och granskning ur juridisk-administrativ synpunkt av förslag till nya eller ändrade författningar eller andra föreskrifter på arbetarskyddets område, för såvitt icke ärendet tillhör annan byrå,

avgivande av utlåtanden över förslag till författningar eller andra föreskrifter inom sociallagstiftningen, i den mån ärendet ej skall handläggas å annan byrå,

avgivande av utlåtanden över konventionsförslag, rekommendationer o. d. på det sociala området, i den mån ärendet ej skall handläggas å annan byrå, granskning ur juridisk-administrativ synpunkt av på annan byrå utarbetade förslag till anvisningar, promemorior och andra föreskrifter angående skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete,

besvär över ämbetsverkets eller under dess inseende ställda tillsynsorgans åtgärder eller beslut i fall, då ärendet ej skall handläggas å annan byrå,

ämbetsverkets och underlydande lokala tillsynsorgans kontorsorganisation, register-, diarie- och protokollföring,

ämbetsverkets och underlydande lokala tillsynsorgans instruktion, arbetsordning och tjänsteföreskrifter samt personalfrågor, i vad gäller anställning, avlöning, semester, tjänstledighet, pension o. d.,

lokal, arkiv och inventarier,

avlönings-, expens- och resemedel samt

övriga administrativa och kamerala frågor.

Mot kommitténs förslag rörande byråindelningen ha *reservationer* avgivits av fyra ledamöter.

Såsom förut omnämnts har ledamoten *Yllner* ansett, att yrkeshygieniska avdelningen vid folkhälsoinstitutet icke bör överflyttas till det nya ämbetsverket. Till denna uppfattning ha ledamöterna *Hultman*, *Löfvander* och *Odholm* anslutit sig. Sistnämnda tre ledamöter ha vidare anfört bl. a. följande.

Det synes oss icke vara motiverat att såsom en särskild byrå upptaga den föreslagna upplysnings- och utbildningsbyrån. Personalbehovet för denna gren av verksamheten bör kunna beräknas mindre än vad kommittén gjort, med hänsyn bl. a. till det frivilliga propagandaarbete som utföres av arbetsmarknadens organisationer. Det må erinras om att svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen tillsatt ett gemensamt organ, arbetarskyddsnämnden, med uppgift att särskilt propagera för ett förbättrat arbetarskydd.

Med hänsyn till vad ovan anförts och även till önskvärdheten av att handläggningen av de allmänna arbetarskyddsärendena samordnas på bästa möjliga sätt, synas byråerna för allmänna skyddstekniska ärenden, för yrkeshygieniska ärenden samt för upplysnings- och utbildningsärenden lämpligen böra sammanslås till en byrå för allmänna arbetarskyddsärenden. I denna byrå skulle finnas följande avdelningar: avdelningen för skyddstekniska ärenden, medicinska avdelningen, avdelningen för den kvinnliga arbetsinspektionen samt avdelningen för upplysnings- och utbildningsärenden. De socialhygieniska ärendena synas vara av den beskaffenhet, att de böra handläggas av dessa avdelningar i samverkan.

Yttranden.

Byggnadsstyrelsen, *medicinalstyrelsen*, *socialstyrelsen*, *tjänstemännens centralorganisation (TCO)* och *yrkeskvinnors samarbetsförbund* uttala, att de i princip intet ha att erinra mot förslaget till byråindelning, medicinalstyrelsen dock med visst förbehåll beträffande förläggningen av upplysnings- och utbildningsärenden och ärenden rörande den kvinnliga yrkesinspektionen.

Reservanternas förslag till byråindelning biträdades av *länsstyrelserna i Malmöhus och Örebro län, svenska arbetsgivareföreningen, svenska lantarbetsgivareföreningen och handelns arbetsgivareorganisation.*

I flera remissyttranden framläggas förslag till annan byråindelning än den av kommittén föreslagna.

Sålunda föreslår *riksförsäkringsanstalten* fem byråer, benämnda arbetstidsbyrån, skyddstekniska byrån, trafikbyrån, byrån för medicinska och sociala ärenden samt administrativa byrån. *Statskontoret* anser, att det nya ämbetsverket bör bestå av tre byråer: arbetstidsbyrån, skyddstekniska byrån och administrativa byrån. *Statens organisationsnämnd* förordar, att ämbetsverket skall bestå av, förutom verksledningen, arbetstidsbyrån och arbetarskyddsbyrån samt ett kameralkontor. *Yrkesinspektionens ingenjörsförening* föreslår nio byråer.

Jag behandlar härefter yttrandena i vad de avse de särskilda av kommittén föreslagna byråerna.

Beträffande den föreslagna arbetstidsbyrån har erinran ej anförts i utlåtandena.

Den av kommittén föreslagna organisationen av skyddstekniska byrån har föranlett erinringar huvudsakligen av *riksförsäkringsanstalten, medicinalstyrelsen, statskontoret, statens organisationsnämnd* och *yrkesinspektionens specialinspektörer för järnvägsdrift*. I några remissyttranden har, såsom nyss nämnts, förordats det av reservanterna i kommittén framlagda förslaget.

Riksförsäkringsanstalten anför, att med den av anstalten föreslagna anordningen i fråga om arbetarskyddet vid gruvor och stenbrott gruvavdelningen å specialinspektionsbyrån bleve överflödig. I stället förordas, att en särskild befattning för gruvärenden inrättas å skyddstekniska byrån. Vidare borde enligt anstaltens mening skogs- och sprängämnesavdelningarna inom specialinspektionsbyrån överflyttas till skyddstekniska byrån och inordnas såsom avdelningar under denna byrå samt trafikavdelningen ombildas till en självständig byrå, benämnd trafikbyrån. Upplysnings- och utbildningsfrågorna borde likaledes handläggas av skyddstekniska byrån. Genom ett sådant sammanförande borde ett bättre samordnande av förekommande arbetsuppgifter vara att förvänta.

Medicinalstyrelsen finner kommitténs förslag innebära en föga rationell uppdelning av upplysnings- och utbildningsverksamheten — vars hela effekt torde avhänga av en intim samordning av medicinska, tekniska och sociala aspekter på arbetarskyddet — mellan den särskilda byrån för upplysnings- och utbildningsärenden samt den medicinska avdelningen av arbetshygieniska byrån. Styrelsen anser goda skäl tala för sammanslagning av de allmänna arbetarskyddsärendena till en gemensam byrå för arbetarskyddsärenden med en avdelning för upplysnings- och utbildningsärenden och jämväl en avdelning för den kvinnliga arbetsinspektionen.

Statens organisationsnämnd föreslår, att skyddstekniska byrån skall benämnas arbetarskyddsbyrån och omfatta en allmän skyddsteknisk avdelning, en skogsavdelning, en trafikavdelning, en sprängämnesavdelning, en socialhygienisk avdelning samt en upplysnings- och utbildningsavdelning. Skogs-, trafik- och sprängämnesavdelningarna kunna enligt nämndens mening också givas fristående ställning utanför byråindelningen. Någon specialinspektionsbyrå skulle sålunda icke erfordras.

Rörande den föreslagna specialinspektionsbyrån torde jag få hänvisa till nyss återgivna yttranden. Härutöver må följande nämnas.

Statskontoret anser, att specialinspektionsbyrån bör sammanslås med skyddstekniska byrån. Den särskilda avdelningen för arbetarskyddet inom skogsbruket kunde eventuellt organiseras som en fristående sektion, direkt underställd verkets chef.

Yrkesinspektören i nionde distriktet anser, att någon specialinspektionsbyrå ej bör finnas. De avdelningar, som enligt kommittéförslaget skulle ingå i en sådan, borde i stället lyda direkt under en utom och över byråerna placerad överdirektör.

Yrkesinspektionens ingenjörsförening föreslår, att de olika avdelningarna organiseras såsom byråer.

Domänstyrelsen anför, att med hänsyn till de ökade arbetsuppgifter, som den av kommittén föreslagna vidgade tillämpningen av arbetarskyddslagstiftningen komme att medföra för den skogligen yrkesinspektionen, styrelsen funne en förstärkning av denna inspektion påkallad. Emot den föreslagna organisationen med uppdelning på två inspektionsdistrikt m. m. hade styrelsen intet att erinra. *Skogsstyrelsen* finner likaledes den föreslagna uppdelningen välbetänkt. *Skogs- och flottledsinspektören* finner lämpligast, att avdelningen direkt underställes en överdirektör.

Statsverkens ingenjörsförbund och yrkesinspektionens ingenjörsförening föreslå, att i stället för den föreslagna trafikavdelningen skall finnas en byrå för landtrafik.

Såsom förut anförts (s. 25) har kommitténs förslag om överflyttning av folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning till det nya ämbetsverket — där avdelningen skulle ingå i arbetshygieniska byrån — avstyrkts i de flesta remissyttranden. I vissa yttranden föreslås, att den arbetshygieniska byrån ändock kommer till stånd. I andra yttranden föreslås en medicinsk resp. en socialhygienisk avdelning utanför byråindelningen eller anknuten till annan byrå.

Sålunda förordar *medicinalstyrelsen*, som bestämt avstyrker förslaget att överflytta yrkeshygieniska avdelningen, att den föreslagna byrån för arbetshygieniska ärenden organiseras som en från institutet för folkhälsan fristående byrå under en medicinsk byråchef med enahanda ställning som medicinalråden i medicinalstyrelsen. Styrelsen finner förslaget att göra den socialhygieniska avdelningen till ett särorgan för att ersätta den kvinnliga

yrkesinspektionen icke stå i överensstämmelse med modern uppfattning om vad socialhygien avser. Den måste enligt styrelsens uppfattning i lika mån taga sikte på både män och kvinnor, och i själva verket företrädde den intressen, som omspände arbetarskyddet i dess helhet. Styrelsen anser, såsom förut nämnts, vissa skäl tala för att en avdelning för den kvinnliga arbetsinspektionen inrättas inom skyddstekniska byrån.

Även *riksförsäkringsanstalten* anser, att arbetshygieniska byrån bör, bortsett från folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning, behållas som en självständig byrå. Anstalten föreslår, att byrån ombildas att omfatta två avdelningar, en medicinsk och en social, och att byråns namn med hänsyn till den ändrade arten av arbetsuppgifterna ändras till byrån för medicinska och sociala ärenden. Då ett intimt samarbete med yrkeshygieniska avdelningen vid institutet vore nödvändigt, föreslår anstalten vidare, att chefskapet för byrån förenas med tjänsten som föreståndare för avdelningen. Härigenom borde man kunna räkna med att förekommande arbetsuppgifter kunna i erforderlig utsträckning samordnas.

Yrkesinspektionens specialinspektörer för järnvägsdrift förorda likaledes förslaget att inrätta en byrå för arbetshygieniska ärenden.

Statskontoret och *statens organisationsnämnd* anse, att den socialhygieniska avdelningen bör kunna antingen inordnas under skyddstekniska byrån eller utgöra en fristående avdelning, direkt underställd verkets chef. Statskontoret tillägger, att inrättandet av en särskild sektion här dock synes vara mindre motiverat än i fråga om skogsinspektionen. Statskontoret erinrar därjämte att enligt kommitténs förslag differentieringen av arbetarskyddsverksamheten med hänsyn till huruvida å arbetsställena huvudsakligen sysselsattes manliga eller kvinnliga arbetstagare vore avsedd att upphöra och att de uppgifter, som skulle åvila ifrågavarande befattningshavare, därför skulle bli av allmänt socialhygienisk karaktär. Dyliga uppgifter borde enligt statskontorets mening förläggas till skyddstekniska byrån. Även *allmänna lönenämnden* anför, att socialhygieniska avdelningen bör kunna anslutas till annan byrå inom verket.

Svenska arbetsgivareföreningen, *svenska lantarbetsgivareföreningen* och *handelns arbetsgivareorganisation* anse, i likhet med reservanternas inom kommittén, att den medicinska avdelningen och en avdelning för den kvinnliga arbetsinspektionen böra förläggas till byrån för allmänna skyddstekniska ärenden.

Yrkesinspektörerna i sjätte och nionde distriktet anse, att socialhygieniska avdelningen är obehövlig och lämpligen bör ersättas av en kvinnlig byrådirektörsbefattning å byrån för allmänna skyddstekniska ärenden, förutsatt dock att inom varje distrikt finnes en distriktschefen underställd distriktsinspektris.

Yrkesinspektören i åttonde distriktet framhåller med instämmande av flera yrkesinspektörer, att socialhygieniska avdelningen borde benämnas

sociala avdelningen. *Yrkesinspektrisen* uttalar däremot, att om avdelningen benämndes sociala avdelningen, det föreläge farhågor för att den kvinnliga yrkesinspektionen skulle skjutas undan från dess hittillsvarande arbetsuppgifter och endast anvisas uppgifter, som låge helt utanför arbetsplatsen.

Föreståndaren för folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning anför i sin förutnämnda promemoria bl. a., att enligt kommitténs förslag den socialhygieniska avdelningens verksamhetsområde icke vore tillräckligt väl avgränsat och tillägger.

Då begreppet socialhygien f. n. icke kan anses ha någon allmänt erkänd definition blir avdelningens arbetsuppgifter sålunda i viss mån svävande. Detta kan ge anledning till meningsskiljaktigheter i fråga rörande till vilken instans »socialhygieniska» frågor skola hänskjutas. Sådana meningsskiljaktigheter ha förekommit inom det nuvarande arbetarskyddet t. ex. i frågor rörande vem som skall utöva viss inspektion på arbetsstället. Enligt min uppfattning bör därför avdelningens arbetsuppgifter närmare preciseras. Innan en sådan avgränsning av avdelningens verksamhet är gjord, är det svårt att uttala sig om avdelningens personalförteckning samt om skälen för sammankoppling med arbetshygieniska byrån.

Yrkeskvinnors samarbetsförbund, Fredrika-Bremer-förbundet och föreningen socialarbetare inom industri och affärsvärld (SAIA) tillstyrka livligt förslaget om inrättande av en socialhygienisk avdelning inom arbetshygieniska byrån och uttala, att de socialhygieniska frågorna härigenom bleve centralt behandlade och intimare samarbete möjliggjordes mellan bl. a. tekniker, medicinare och socialarbetare.

Kommitténs förslag att inrätta en upplysnings- och utbildningsbyrå inom ämbetsverket tillstyrkes i några remissyttranden. I vissa yttranden förordas det av reservanterna inom kommittén framlagda förslaget.

Landsorganisationen tillstyrker i anslutning till den mening, som uttalas av svenska grov- och fabriksarbetareförbundet i dess yttrande till landsorganisationen, kommittéförslaget och tillägger.

Redan den omständigheten att arbetarskyddsnämndens direkta inflytande är begränsat till svenska arbetsgivareföreningens organisationsområde utgör ett avgörande argument mot den av kommitténs arbetsgivarerepresentanter i denna del förfäktade uppfattningen. Men därtill kommer att den upplysnings- och propagandaverksamhet, som arbetarskyddsnämnden i varje fall hittills bedrivit, är av förhållandevis liten omfattning, och någon nämnvärd utbildningsverksamhet har nämnden icke kunnat organisera. Även efter den nya arbetarskyddslagens genomförande komma informations- och utbildningsuppgifterna att kräva avsevärt större uppmärksamhet från det allmännas sida än dessa uppgifter hittills ägnats. En annan sak är att byråns verksamhet givetvis bör bedrivas i samverkan med arbetarskyddsnämnden liksom med föreningen för arbetarskydd och andra institutioner och sammanslutningar med motsvarande verksamhetsuppgifter.

Kommittéförslaget tillstyrkes vidare av *samtliga yrkesinspektörer, specialinspektörerna för järnvägsdrift, yrkeskvinnors samarbetsförbund och föreningen socialarbetare inom industri- och affärsvärld (SAIA)*.

Riksförsäkringsanstalten finner välbetänkt, att särskild, välkvalificerad personal avdelas för bedrivande av upplysnings-, propaganda- och undervisningsverksamhet, publicering av årsberättelser, föreskrifter, råd och anvisningar m. m., men anser liksom reservanterna inom kommittén, att den föreslagna byrån bör ingå som en avdelning inom skyddstekniska byrån. Även *medicinalstyrelsen, svenska arbetsgivareföreningen, svenska lantarbetsgivareföreningen* och *handelns arbetsgivareorganisation* ansluta sig, såsom förut nämnts, till reservanternas förslag.

Statskontoret yttrar, att de ärenden som skulle handläggas å upplysnings- och utbildningsbyrån äro antingen av den natur, att de lämpligen böra ingå bland de allmänna kansligöromålen, eller ock av sådan beskaffenhet, att deras handläggning bör ankomma på de befattningshavare, vilka omedelbart handha den centrala ledningen av yrkesinspektionen. Härom anför statskontoret vidare.

Den förra gruppen av ärenden, till vilka kunna hänföras utarbetande, sammanställande och publicering av verksamhetsberättelser och rapporter, offentliggörande av nya eller ändrade lagbestämmelser o. d., sammanställning och publicering av arbetsrådets viktigare beslut m. m., anskaffande, registrering och offentliggörande av litteratur och tidskriftsartiklar samt ordnande av bibliotek, synes därför böra överflyttas till den föreslagna administrativa byrån. Så torde även utan större olägenhet kunna ske med övriga ifrågasvarande ärenden, i den mån de befinnas icke kunna handläggas å skyddstekniska byrån eller eventuellt arbetstidsbyrån.

Statens organisationsnämnd framhåller, att det icke torde råda något tvivel om att de av kommittén för den föreslagna upplysnings- och utbildningsbyrån angivna arbetsuppgifterna äro mycket betydelsefulla. Organisationsnämnden ifrågasätter emellertid, om det icke vore lämpligt och till en början tillfyllest att för utbildnings- och upplysningsverksamheten inrätta en mindre avdelning ansluten till skyddstekniska byrån. Under alla förhållanden vore det denna byrå och under densamma lydande regionala organ, som i största utsträckning komme att ge material för verksamheten i fråga, och ett nära samarbete med den måste följaktligen uppehållas. En annan tänkbar lösning vore att avstå från att förlägga verksamheten till det nya ämbetsverket och i stället genom beviljande av anslag möjliggöra för arbetarskyddsnämnden eller föreningen för arbetarskydd att bedriva densamma. Det vore icke osannolikt, att friare former och större effektivitet därigenom skulle kunna åstadkommas.

Kommitténs förslag rörande en administrativ byrå har föranlett erinringar huvudsakligen från statskontoret och statens organisationsnämnd.

Statskontoret yttrar, att av beskrivningen av byråns tillämnade arbetsuppgifter att döma frågor om verkets organisation, personal, lokaler, arkiv m. m., komma att bli dominerande. Rörande omfattningen av övriga ärenden — bortsett från sådana, som avsåge förslag till anvisningar, promemorior och andra föreskrifter rörande arbetarskydd — vore det svårt att bilda sig en någorlunda bestämd uppfattning. Statskontoret hade därför övervägt, huruvida icke i betraktande av göromålets omfattning och beskaffenhet det skulle vara tillfyllest att inrätta en kansli- och (eller) kamerlavdelning. Med hänsyn dels till storleken av den verket underställda lokalorganisationen och dels till statskontorets förslag om överflyttning av vissa ärenden från upplysnings- och utbildningsbyrån ville statskontoret emellertid icke motsätta sig inrättandet av en administrativ byrå.

Statens organisationsnämnd anför, att det givetvis är svårt att i förväg bedöma omfattningen av ifrågavarande byrås arbetsuppgifter. Flertalet av de juridiska ärendena syntes dock röra sådana frågor, som borde behandlas på arbetstids- och arbetarskyddsbyråerna, och medelsförvaltningen komme, såvitt av betänkandet kunde bedömas, i huvudsak att omfatta de till verkets förfogande ställda avlönings- och omkostnadsanslagen. Det finge därför ifrågasättas, om det icke — åtminstone till en början, till dess arbetsomfattningen kunde bättre överblickas — vore tillräckligt, att verket för de ifrågavarande arbetsuppgifterna utrustades med ett kameralkontor e. d. Detta skulle såsom en fristående avdelning sortera direkt under verksamheten.

Riksförsäkringsanstalten anser nödvändigt, att det nya ämbetsverket förses med en administrativ byrå för handläggning av de ärenden kommittén angivit.

Yrkesinspektionens specialinspektörer för järnvägsdrift föreslå, att byrån benämnas kanslibyrån.

Departementschefen.

Det torde vara lämpligt att i avbidan på närmare erfarenhet rörande den för arbetarskyddsstyrelsen lämpliga organisationen begränsa antalet byråer så starkt som möjligt. Jag är av detta skäl icke beredd att föreslå en så omfattande byråorganisation som den av kommittén och även i vissa remissyttranden föreslagna.

Jag behandlar i det följande de i kommittéförslaget angivna grupper av ärenden, som skola ankomma på arbetarskyddsstyrelsen.

Kommittén har föreslagit, att för handläggningen av *arbetstidsärendena* skall inrättas en särskild byrå, arbetstidsbyrån, i huvudsak motsvarande det nuvarande arbetsrådets kansli. Enligt förslaget skulle på byrån dessutom handläggas vissa ärenden, som nu handläggas av riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå men som ha nära anknytning till arbetstidsärendena.

Kommitténs förslag i denna del har icke mött någon erinran under remissbehandlingen. Icke heller jag har någon erinran mot förslaget i denna del.

För de *skyddstekniska* ärendena, vilka innefatta huvuddelen av de ärenden som nu handläggas å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå, har kommittén föreslagit en särskild byrå, kallad skyddstekniska byrån. Denna byrå motsvarar sålunda närmast den nuvarande arbetarskyddsbyrån. En byrå med i huvudsak de för skyddstekniska byrån föreslagna arbetsuppgifterna erfordras uppenbarligen. Jag förordar, att denna byrå benämnas tekniska byrån. På denna byrå böra, förutom de av kommittén föreslagna ärendena, handläggas vissa ärenden som framgå av vad jag i det följande anför.

Kommittén har vidare föreslagit, att *uppgifter avseende tillsynen vid gruvor och stenbrott, sprängämnesinspektionen, skogs- och flottledsinspektionen samt tillsynen inom trafikväsendet* skola sammanföras inom en av fyra avdelningar bestående byrå, specialinspektionsbyrån. Vid bifall till vad jag anfört rörande kommitténs förslag om inrättande av en gruvinspektion och överflyttning av sprängämnesinspektionen erfordras icke de av kommittén föreslagna gruv- och sprängämnesavdelningarna. De på arbetarskyddsstyrelsen ankommande ärenden, som avse tillsynen vid gruvor och stenbrott samt sprängämnesinspektionens verksamhetsområde, böra enligt min mening kunna handläggas inom den av mig föreslagna tekniska byrån.

De två övriga av kommittén föreslagna avdelningarna inom specialinspektionsbyrån, skogsavdelningen och trafikavdelningen, anser jag däremot böra upprättas. Skogsavdelningen skall enligt kommitténs förslag fylla en dubbel funktion, i det att avdelningen skall dels handlägga de centralt på arbetarskyddsstyrelsen ankommande ärendena rörande arbetarskyddet inom skogsbruket och vid flottning, dels ock utgöra inspektionsorgan för tillsynen beträffande nämnda yrkesområden inom det ena av de två distrikt, i vilka landet i ifrågavarande hänseende föreslås indelat. Den av kommittén föreslagna organisationen innebär en förstärkning av tillsynsorganisationen för nämnda yrkesområden. Då en sådan förstärkning enligt min mening är starkt påkallad, tillstyrker jag den föreslagna organisationen. Inrättande av en särskild trafikavdelning har jag redan i det föregående tillstyrkt.

Jag finner icke lämpligt, att nämnda båda avdelningar sammanföras till eller inordnas under en byrå. Den av riksförsäkringsanstalten ifrågasatta organisationen, nämligen att förlägga skogsavdelningen under tekniska byrån och ombilda trafikavdelningen till en fristående trafikbyrå anser jag ej heller godtagbar. I några remissyttranden har förordats, att avdelningarna skola inrättas såsom fristående sektioner, direkt underställda verkets chef. För en sådan lösning talar bl. a. det förhållandet, att de arbetsuppgifter, som tillkomma nämnda avdelningar, äro till sin beskaffenhet speciella och i övrigt tämligen väl avgränsade från de uppgifter, som skola

åvåla tekniska byrån. Därtill kommer, att avdelningarnas personal företrädesvis är inspekterande, vilket som regel icke torde bli fallet med byråns personal. Jag föreslår sålunda inrättande av fristående avdelningar för skogsbrukets och för trafikväsendets arbetarskyddsfrågor, båda direkt underställda verkets chef. Mot de föreslagna namnen på avdelningarna har jag intet att erinra.

I några remissyttranden har yrkats, att för handläggning av vissa *medicinska och sociala ärenden* skall inrättas en särskild byrå även om yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan icke flyttas över till arbetarskyddsverket. Några remissinstanser ha biträtt reservanternas förslag, d. v. s. att en medicinsk avdelning och en avdelning för den kvinnliga yrkesinspektionen skola inrättas och anknytas till tekniska byrån. Det har jämväl ifrågasatts, huruvida icke den socialhygieniska avdelningen bör utgöra en fristående avdelning, direkt underställd verkets chef, eller ock anknytas till annan byrå.

Den kvinnliga yrkesinspektionen har hittills i organisatoriskt avseende intagit en fristående ställning i förhållande till den allmänna yrkesinspektionen. Såsom jag närmare utvecklar i det följande delar jag kommitténs uppfattning att den kvinnliga inspektionen på så sätt bör samordnas med den allmänna, att på varje inspektionsdistrikt stationeras en befattningshavare med uppgift att fullgöra de tillsynsuppgifter, som hittills ankommit på den kvinnliga yrkesinspektionen. Dessa befattningshavare föreslås få titeln socialinspektörer. Då emellertid deras verksamhet har en speciell karaktär är det angeläget att den står under särskild central ledning. Detta önskemål skulle kunna tillgodoses på så sätt att en särskild avdelning för den centrala ledningen av socialinspektörernas verksamhet inrättas vid ämbetsverket. Då ifrågavarande tillsynsuppgifter skilja sig från de tekniskt betonade, som höra under tekniska byråns verksamhetsområde, finner jag det icke ändamålsenligt att denna avdelning inordnas i den tekniska byrån. Den bör enligt min mening vara direkt underställd arbetarskyddsstyrelsens chef. Då arbetsuppgifterna icke äro strängt begränsade till de kvinnliga arbetstagarnas angelägenheter, torde beteckningen »kvinnliga yrkesinspektionen» icke böra upprätthållas. Avdelningen torde därför böra benämnas sociala avdelningen. Någon fara för att denna beteckning skall vara ägnad att medföra en förskjutning av verksamhetsområdet anser jag icke föreligga. Jag föreslår sålunda inrättandet av en tredje fristående avdelning, den sociala avdelningen.

För handläggningen av de medicinska ärendena torde icke någon särskild avdelning behöva inrättas. Läkarpersonalen bör enligt min mening stå utanför byrå- och avdelningsindelningen och vara direkt underställd arbetarskyddsstyrelsens chef.

Frågor, som avse *upplysning och utbildning* på arbetarskyddets område, skola enligt kommitténs förslag handläggas å en särskild upplysnings- och

utbildningsbyrå. Förenämnda reservanter inom kommittén ha förordat, att byrån skall inordnas som en avdelning under skyddstekniska byrån. Kommittéförslaget i denna del har tillstyrkts i några remissyttranden. Riksför-säkringsanstalten har i likhet med ytterligare några remissinstanser förordat det av reservanterna framlagda förslaget. Statskontoret har ifrågasatt, huruvida icke en stor del av de ärenden, som skola ankomma på den av kommittén föreslagna byrån, böra överflyttas till ämbetsverkets administrativa byrå.

På arbetarskyddets område bedrivs f. n. en värdefull upplysningsverksamhet av arbetsmarknadens huvudorganisationer, bl. a. genom arbetarskyddsnämnden men även genom andra sammanslutningar. Innan erfarenhet vunnits av möjligheterna att ytterligare utveckla denna frivilliga verksamhet, torde återhållsamhet böra iakttagas i fråga om utbyggandet av den upplysningsverksamhet, som förutsättes vara knuten till verket. Jag kan därför icke f. n. tillstyrka, att för här åsyftade ändamål inrättas en särskild byrå eller avdelning. Viss särskild personal för nämnda arbetsuppgifter synes mig dock erforderlig. Denna personal synes lämpligen, i överensstämmelse med vad statskontoret förordat, böra ingå i den kanslibyrå jag i det följande föreslår.

För fullgörande av *administrativa och kamerala uppgifter* har kommittén föreslagit inrättande av en särskild administrativ byrå. Kommitténs förslag i denna del har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Statens organisationsnämnd har dock ifrågasatt, huruvida icke — åtminstone till en början — ett fristående kameralkontor, direkt underställt verkets chef, är tillräckligt för ifrågavarande arbetsuppgifter.

Vid sidan av den tekniska tillsynsverksamhet, som är yrkesinspektionens huvuduppgift, förekomma inom den nuvarande arbetarskyddsbyrån i icke ringa utsträckning ärenden, som kräva juridiskt-administrativt skolad personal. Vidare kommer en icke obetydlig lokal organisation att vara underställd arbetarskyddsstyrelsen. Med hänsyn härtill synes det motiverat, att i enlighet med kommitténs förslag en särskild byrå med administrativa och kamerala uppgifter inrättas. Såsom nyss anförts anser jag lämpligt, att denna byrå även svarar för ärenden avseende upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande arbetarskyddet.

Jag tillstyrker alltså, att för handläggningen av angivna ärenden tillskapas en särskild byrå. Jag förordar, att denna benämnes kanslibyrån.

Enligt mitt förslag skall arbetarskyddsstyrelsen alltså bestå av tre byråer, nämligen en *arbetstidsbyrå*, huvudsakligen för ärenden enligt arbetstidslagarna, en *teknisk byrå* för skyddstekniska m. fl. ärenden samt en *kanslibyrå* för administrativa och kamerala ärenden ävensom ärenden rörande upplysnings- och utbildningsverksamhet. Vid sidan av byråerna skola finnas en *social avdelning*, en *skogsavdelning* och en *trafikavdelning*. Utanför byrå- och avdelningsindelningen skola styrelsens *läkare* stå.

Partsrepresentanter i arbetarskyddsstyrelsen m. m.

Kommitténs förslag.

Frågan om representation för arbetsmarknadens parter vid handläggning av arbetarskyddsärenden har i vissa tidigare sammanhang varit föremål för överbäganden. En kort redogörelse härför lämnas av kommittén å s. 37—38 i betänkandet.

Kommittén har föreslagit, att det nya arbetarskyddsverket i princip skall organiseras som ett centralt ämbetsverk med en generaldirektör såsom chef och såsom ledamöter cheferna för de av kommittén föreslagna sex byråerna. Vissa ärenden skola emellertid enligt förslaget handläggas under medverkan av representanter för arbetsgivare och arbetare. Härvid har kommittén förutsatt, att arbetstidsärendena i samma omfattning som hittills skola handläggas av arbetsrådet i dess i arbetstidslagarna föreskrivna sammansättning. Vad angår arbetarskyddsärendena har kommittén ansett att vissa dylika ärenden av större vikt eller mera allmänt intresse likaledes skulle handläggas med partsrepresentanter. Kommittén har därvid ansett, att åt det nuvarande arbetsrådet skulle uppdragas att jämväl pröva och avgöra dessa ärenden.

Departementschefen.

Kommitténs förslag i här förevarande avseende har även samband med vissa lagtekniska frågor. Jag kommer därför att upptaga detsamma till särskild behandling i samband med framläggande av förslag till lagstiftning om överflyttande å arbetarskyddsstyrelsen av arbetsrådets uppgifter och befogenheter. I denna ordning vill jag endast anmäla, att jag funnit kommitténs förslag om beredande av representation för arbetsmarknadens parter vid avgörandet av vissa arbetarskyddsfrågor i sak vara välmotiverat, ehuru den formella utformningen av förslaget företer åtskilliga bristfälligheter. I huvudsaklig överensstämmelse med kommittén förordar jag, att i vissa på arbetarskyddsstyrelsens prövning ankommande ärenden styrelsen skall bestå av, förutom en eller flera befattningshavare hos styrelsen, representanter för arbetsgivare och arbetstagare, utsedda i enlighet med vad hittills gällt rörande utseende av sådana ledamöter i arbetsrådet. Nuvarande regler angående arbetsrådets handläggning av ärende, som ankommer på rådet att avgöra, skola vara normerande även för arbetarskyddsstyrelsens prövning av frågor, som skola avgöras med partsrepresentanter. I ärendets avgörande skola sålunda delta högst sju ledamöter, varav fyra partsrepresentanter. Styrelsen skall dock vara beslutför med fem ledamöter eller, om alla äro ense om beslutet, med fyra ledamöter. Vid besluts fattande skola dock alltid lika antal representanter för arbetsgivar-

och arbetarsidan vara närvarande. Styrelsens chef skall intaga samma ställning som nu tillkommer arbetsrådets chef och såsom ordinarie opartiska ledamöter i rådet skola tjänstgöra den eller de befattningshavare Konungen därtill utser. I enlighet med vad kommittén ansett förutsätter jag vidare, att bland suppleanterna för arbetstagarrepresentanterna en ledamot skall utses efter förslag av tjänstemännens centralorganisation för att tillgodose tjänstemännens intresse av representation vid avgörandet av arbetstids- och arbetarskyddsärenden.

Rörande den närmare utformningen av detta förslag och motiveringen därför torde jag få hänvisa till vad jag anfört i samband med förenämnda lagstiftningsfråga.

Vad beträffar frågan om ersättning åt partsrepresentanterna återkommer jag därtill i det följande.

Chefstjänsterna.

Nuvarande organisation och kommitténs förslag.

Kommittén har i sitt betänkande använt de före den 1 juli 1947 tillämpade löneplans- och lönegradsbeteckningarna. Dessa beteckningar användas i det följande vid återgivande av kommitténs förslag och yttranden däröver.

En av de s. k. opartiska ledamöter, som ingå i det nuvarande arbetsrådet, skall vara rådets ordförande och chef. Befattningen innehaves f. n. av rådets byråchef. Denne uppbär utöver lön såsom byråchef ett årsarvode av 4 008 kronor.

Kommittén föreslår, att *generaldirektören* för det nya ämbetsverket skall vara placerad i lönegrad C 12 samt tillsättas medelst förordnande för högst sex år i sänder.

Kommittén har vidare behandlat frågan om *byråchefernas* löneställning och därvid övervägt, huruvida dessa borde upptagas i den för byråchefer inom statsförvaltningen vanliga lönegraden A 30 — i vilken lönegrad arbetsrådets byråchef och chefen för riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå äro placerade — eller om de borde avlönas enligt C-planen.

Kommittén har ifrågasatt, om ej vissa byråchefsbefattningar lämpligen borde placeras å C-planen. Med åberopande av bl. a. den omständigheten, att statsmakterna ännu icke tagit ställning till byråchefs- och rådstjänsternas lönefråga, föreslår kommittén emellertid, att ämbetsverkets byråchefsbefattningar tills vidare upptagas i lönegrad A 30. Chefen för arbetshygieniska byrån skulle dock därutöver erhålla visst tilläggsarvode.

Yttranden.

Kommitténs förslag angående generaldirektörsbefattningen har icke mött erinran i remissyttrandena.

I vissa yttranden har föreslagits inrättande av en överdirektörsbefattning.

Riksförsäkringsanstalten, som anser att till den föreslagna skyddstekniska byrån i stor utsträckning böra överflyttas de arbetsuppgifter vilka enligt kommitténs förslag skulle åvila byrån för specialinspektion, har sålunda bl. a. anfört.

För såväl arbetsgivare som arbetstagare är det självfallet av vikt, att tillämpningen av arbetarskyddslagstiftningen sker efter enhetliga linjer över hela landet. Men det är även för tillsynsorganen och deras verksamhet av stor betydelse, att tillämpningen blir så enhetlig och invändningsfri som möjligt. För att nå detta mål torde enligt riksförsäkringsanstaltens mening bliva nödvändigt, att tillsynsverksamheten ställas under enhetlig kontroll och ledning inom chefsmyndigheten. Med hänsyn till de mångahanda och krävande ämbetsuppgifter, som komma att åvila generaldirektören, kan det icke förväntas, att denne kan ägna dessa uppgifter tid och krafter i den utsträckning, som skulle erfordras. Med hänsyn härtill föreslår anstalten, att chefen för skyddstekniska byrån erhåller ställning som överdirektör och att han i denna egenskap har att utöva överinseende över arbetsinspektionen i dess helhet. Härigenom skulle vinnas överensstämmelse med den organisation, som genomförts i generalpost-, telegraf- och järnvägsstyrelserna, där överdirektörerna samtidigt äro chefer för respektive styrelsers viktigaste byråer.

Anstalten föreslår, att befattningen såsom överdirektör och chef för skyddstekniska byrån placeras i lönegrad C 9.

Även *yrkesinspektionens specialinspektörer för järnvägsdrift* anse, att skyddstekniska byråns chef bör vara överdirektör men föreslå, att befattningen uppföres i lönegrad C 10. Överdirektören borde vara generaldirektörens ställföreträdare.

Samtliga yrkesinspektörer m. fl. befattningshavare hos yrkesinspektionen biträda förslaget om inrättande av en överdirektörsbefattning, vilken dock ej borde knytas till viss byrå. Befattningen borde placeras i lönegrad C 11. *Statsverkens ingenjörsförbund* och *yrkesinspektionens ingenjörsförening* ansluta sig till detta förslag.

Kommitténs förslag rörande byråchefstjänsterna har även i övrigt föranlett erinringar i vissa yttranden.

Riksförsäkringsanstalten anser, att en höjning av de av kommittén föreslagna lönerna är påkallad och att lönegradsplaceringarna inom statens affärsdrivande verk därvid närmast böra tjäna som jämförelse.

Statens organisationsnämnd biträder förslaget att såsom chef för arbetstidsbyrån skall finnas en byråchef. Byrån för skyddstekniska ärenden, av organisationsnämnden kallad arbetarskyddsbyrån, bör med hänsyn till

arbetsrådets omfattning och vikten av att som chef för denna byrå förvärva en väl kvalificerad kraft, enligt nämndens förslag förestås av en byråchef (ev. överingenjör) i högre lönegrad än vad kommittén föreslagit.

Länsstyrelsen i Malmöhus län föreslår på av kommittén anförda skäl, att byråchefsbefattningarna måtte uppföras å C-planen.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund anser, att de tekniska byråcheferna inom verket böra vara placerade i lönegrad A 34, för såvitt det icke skulle anses lämpligare att överföra dem på C-planen. *Yrkesinspektörerna m. fl. befattningshavare hos yrkesinspektionen, statsverkens ingenjörsförbund* samt *yrkesinspektionens ingenjörsförening* åberopa till jämförelse de lönegradsplaceringar, som gälla för teknisk personal vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och uttala, att de tekniska byråcheferna å skyddstekniska och landtrafikbyråerna böra vara placerade i lönegrad C 9 resp. C 7.

Departementschefen.

Vad till en början angår den av kommittén föreslagna generaldirektörsbefattningen torde jag få anföra följande. Det centrala arbetarskyddsverket får vid bifall till mitt förslag en avsevärt mera begränsad organisation än den av kommittén föreslagna. Verket bör enligt min mening detta oaktat stå under ledning av en generaldirektör. Härför talar icke blott arbetarskyddets allmänna betydelse utan även den särskilda omständigheten, att verkets chef avses skola fungera som ordförande i motsvarigheten till det nuvarande arbetsrådet. Med hänsyn till arten av de uppgifter, som i denna egenskap ankomma på verkschefen, framstår det som speciellt angeläget, att de rekryteringsmöjligheter, som en generaldirektörsbefattning erbjuder, stå till förfogande. Befattningen bör placeras i den nuvarande motsvarigheten till den av kommittén föreslagna lönegraden eller i lönegrad Cp 19.

Det är givetvis angeläget, att yrkesinspektionens verksamhet följer enhetliga linjer över hela landet. Det bör vara en viktig uppgift för generaldirektören och byråcheferna att utöva tillsyn häröver. Denna uppgift torde dock icke vara tillräcklig motivering för inrättande av en särskild överdirektörstjänst vid arbetarskyddsstyrelsen eller för att ge en av byråcheferna en särställning i lönehänseende. De i några yttranden framlagda förslagen av sådan innebörd kan jag alltså icke tillstyrka. Däremot bör den av byråcheferna, vilken vid förfall för generaldirektören skall fungera som ordförande i styrelsen vid kollegial behandling av arbetstids- m. fl. ärenden, med sedvanligt arvode förordnas att vara ställföreträdare för generaldirektören.

Vad angår byråchefstjänsterna har kommittén övervägt att föreslå placering å den tidigare C-planen med förordnande för viss tid men har stannat för att föreslå placering i A 30 dvs. numera Ca 33. I några

yttranden har C-planen förordats. Jag finner för min del icke tillräcklig anledning föreligga för att beträffande någon av byråchefstjänsterna avvika från den för sådana tjänster vanliga placeringen. Chefsbefattningarna å arbetstids- och tekniska byråerna torde böra vara ordinarie tjänster och sålunda uppföras i Ca 33. Befattningen som chef för kansli- byrån bör däremot intill dess att viss erfarenhet av den nya organisationen föreligger vara extra ordinarie och sålunda uppföras i Ce 33.

Personalorganisationen inom byråer och avdelningar m. m.

Allmänt rörande personalorganisationen.

Kommitténs förslag.

Kommittén har behandlat anställnings-, befordrings- och löneförhållandena för de personalgrupper, som f. n. äro representerade inom arbetarskyddsbyrån och yrkesinspektionen. Rörande den tekniska personalen har kommittén härvid anfört bl. a. följande.

Det å arbetarskyddsbyrån och inom yrkesinspektionen förekommande arbetet ställer på grund av sin art och omfattning höga fordringar på den tekniska personalen såväl i fråga om teknisk kunskap och praktisk erfarenhet som beträffande personliga egenskaper. Av den högskoleutbildade ingenjörspersonalen fordras i allmänhet före anställning minst fyra års praktisk erfarenhet inom sådan verksamhet, som kan anses ägnad att utgöra lämplig förberedelse för tjänsten. Denna fordran i förening med de relativt små möjligheter till löneförbättring och befordran, som kunna erbjudas vederbörande vid nyanställning, har medfört, att det ej sällan uppstått svårigheter att på tillfredsställande sätt rekrytera de tekniska befattningarna. Dessa svårigheter ha särskilt under de senaste åren gjort sig starkt kännbara, och för att över huvud taget kunna få vissa ingenjörsbefattningar besatta, har det varit nödvändigt att avsevärt nedsätta eller helt avskrika nämnda fordran på praktisk erfarenhet, vilket givetvis varit till stor nackdel för arbetet. De ovissa och i övrigt relativt ogynnsamma befordringsmöjligheterna för den högskoleutbildade ingenjörspersonalen ha likaledes medfört, att det under de senaste åren varit mycket svårt att behålla dugliga befattningshavare. Ett icke obetydligt antal civilingenjörer ha därför avgått ur tjänsten för att tillträda annan anställning utom arbetarskyddsbyrån eller yrkesinspektionen.

Under åberopande av vad sålunda anförts yttrar kommittén.

För att möjliggöra en tillfredsställande rekrytering av den tekniska arbetskraften inom det nya ämbetsverket borde begynnelselönen följaktligen bestämmas så, att den någorlunda överensstämmer med vad en i teoretiskt och praktiskt hänseende lika kvalificerad högskoleutbildad ingenjör har eller erhåller i lön i annan tjänst. Detta innebär, att om för anställning å arbetsrådet eller inom yrkesinspektionen förutsättes 4 års praktisk erfarenhet, begynnelselönen bör motsvara vad en civilingenjör med denna praktiska utbildning har i lön i den allmänna arbetsmarknaden.

Kommittén anför emellertid, att viss försiktighet bör iakttagas vid uppgörande av ämbetsverkets personal- och avlöningsstat. Kommittén uttalar sig därför för en relativt begränsad förbättring av personalens löneställning. Närmare redogörelse härför lämnas vid behandlingen av personalorganisationen å resp. byrå eller avdelning.

Kommittén understryker vikten av att den tekniska personalen tillförsäkras en befordringsgång, som gör det möjligt för det nya ämbetsverket att förvärva och behålla verkligt kvalificerad arbetskraft. Med hänvisning till det utredningsuppdrag, som anförtrotts åt 1944 års personalutredning, har kommittén dock ansett sig icke böra närmare ingå på frågan om den högskoleutbildade ingenjörspersonalens befordringsgång.

Kommittén berör också den möjlighet, som vissa ämbetsverk ha att själva i fall av behov anställa icke-ordinarie personal upp till viss angiven lönegrad. Kommittén anser, att det ur rekryteringssynpunkt vore av betydelse, om sådan befogenhet kunde tillerkännas det nya ämbetsverket. Detta finge därigenom viss möjlighet att anpassa anställningsvillkoren efter de faktiska förhållandena på arbetsmarknaden. Även med hänsyn till svårigheten att vid uppgörande av förslag till ämbetsverkets organisation bedöma personalbehovet, i synnerhet som det vore svårt att nu fastställa omfattningen av de arbetsuppgifter, som komme att åläggas verket genom tillkomsten av den vidgade och skärpta skyddslagstiftningen, syntes det kommittén önskvärt, att möjlighet bereddtes verket att självt anställa det antal icke-ordinarie befattningshavare, som prövades erforderligt. Dylik befogenhet borde medgivnas för lönegrader upp till Eo 24.

I övrigt torde jag i förevarande spörsmål få hänvisa till den å s. 51—55 i betänkandet lämnade redogörelsen.

Yttranden.

Kommitténs uttalanden och förslag rörande den tekniska personalens anställnings- och löneförhållanden m. m. ha i remissyttrandena föranlett följande erinringar.

Riksförsäkringsanstalten anför bl. a.

Oaktat kommittén funnit, att löneförmånerna och befordringsmöjligheterna för det nya verkets personal måste förbättras, så att de motsvara vad som erbjudes i den allmänna marknaden, och även insett vikten av att goda arbetskrafter tillföras ämbetsverket, har kommittén likväl föreslagit endast en mindre uppflyttning av löneplaceringarna. Med hänsyn till de kompetensfordringar, som ställas på ingenjörspersonalen inom det nya verket, torde de av kommittén förordade lönegraderna, även sedan dessa omplacerats enligt den nya löneskalan, dock icke komma att medföra löneförmåner vilka någorlunda stå i nivå med löneförmånerna för ingenjörspersonal med motsvarande kompetens inom civil verksamhet. Anstalten anser därför, att en höjning av de föreslagna lönerna är påkallad och att löneplaceringarna inom statens affärsdrivande verk därvid närmast böra tjäna som jämförelse.

Bl. a. med hänsyn till att resultatet av utredningen rörande avlönings- och rekryteringsförhållandena för teknisk personal i statens tjänst först borde avvaktas har anstalten emellertid vid ställningstagande till kommittéförslaget i allmänhet anslutit sig till de av kommittén föreslagna lönegrads-placeringarna.

Vissa personalorganisationer ha framlagt detaljerade förslag till befordringsgång för den tekniska personalen.

I anslutning till kommitténs uttalande angående befogenhet för det nya ämbetsverket att självt inrätta extra ordinarie befattningar upp till lönegrad Eo 24 har *allmänna lönenämnden* framhållit, att enligt lönenämndens förmenande anledning saknades att för den ifrågavarande myndigheten göra undantag från den för de civila verken i övrigt gällande bestämmelsen, nämligen att verken ägde inrätta befattningar upp till Eo 20.

En *ledamot* av lönenämnden anför i särskilt yttrande bl. a. följande.

Inrättandet av det nya arbetsrådet förutsätter en omedelbar fördubbling av antalet anställda. Då det redan nu visat sig så gott som omöjligt att med nuvarande löneförmåner till yrkesinspektionen knyta erforderlig teknisk personal, synes en överarbetning av de av kommittén föreslagna lönegrads-placeringarna bliva nödvändig, om tillräckliga förutsättningar skola skapas för ett upporganiserande av det planerade nya ämbetsverket.

I detta sammanhang må även omnämnas vissa allmänna uttalanden rörande personalorganisationens omfattning.

Statens organisationsnämnd anför sålunda bl. a., att det vore vanskligt att i förväg bedöma behovet av personaluppsättning vid byråerna och avdelningarna. En effektivisering av arbetarskyddet vore dock nödvändig och en förstärkning av personalen därför erforderlig. Organisationsnämnden anser emellertid den föreslagna personaluppsättningen otillfredsställande motiverad och sannolikt väl högt tilltagen och vill för sin del tillråda, att personalorganisationen uppbygges successivt, sedan behovet i praktiken konstaterats. Därvid borde även möjligheterna till rationalisering av arbetet nog undersökas.

Byggnadsstyrelsen och *skogsstyrelsen* ha, utan närmare granskning av organisationsförslagets detaljer, ifrågasatt, huruvida icke organisationen erhållit en alltför betydande omfattning.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhåller däremot, att såvitt länsstyrelsen kunde bedöma kommitténs förslag till organisation syntes på ett tillfredsställande sätt ha tillgodosett den centrala myndighetens behov av kvalificerad personal.

Landsorganisationen finner kommitténs förslag om ämbetsverkets personalorganisation i stort sett väl avvägt.

Departementschefen.

Kommittén har gjort vissa allmänna uttalanden angående anställnings- och avlöningsförhållandena för främst viss teknisk personal. Härvid har kommittén bl. a. framhållit, att avsevärda svårigheter mött att rekrytera kvalificerad personal till den nuvarande arbetarskyddsorganisationen.

Nämnda rekryteringssvårigheter ha utan tvivel minskat organisationens effektivitet. De ha emellertid sedan kommittébetänkandet framlades föranlett vissa åtgärder för att förbättra löneställningen för den tekniska personalen hos den nuvarande arbetarskyddsbyrån. Jag finner det angeläget, att rekryteringen ytterligare underlättas. Jag kan dock icke nu förorda några generella förbättringar i fråga om lönegradsplaceringen för de ifrågasvarande tjänsterna.

De från personalhåll framförda förslagen om reglering av befodringsgången för viss ingenjörspersonal torde icke böra föranleda någon åtgärd i avbidan på ställningstagande till 1944 års personalutrednings förslag i ämnet (SOU 1947: 58).

Såsom i allmänna lönenämndens yttrande framhållits bör nu ifrågavarande verk icke tillerkännas vidsträcktare befogenhet att anställa icke-ordinarie befattningshavare än som tillkommer andra motsvarande verk.

I det följande behandlar jag omfattningen av personalorganisationen och dennas utformning i övrigt — bortsett från byråchefsbefattningarna och biträdespersonalen — inom de för arbetarskyddsstyrelsen av mig föreslagna byråerna m. m. Frågan om behov av och löneställning för biträdespersonal i nuvarande 15 lönegraden och lägre löneställning upptager jag till behandling i ett sammanhang efter det byråernas och avdelningarnas personalorganisation behandlats. En tablå över nuvarande och av mig föreslagen personalorganisation fogas till detta protokoll (bil. 1).

Arbetstidsbyrån.**Nuvarande organisation.**

Det nuvarande arbetsrådets kanslipersonal omfattar, bortsett från biträdespersonal i kansliskrivares och lägre löneställning, följande befattningshavare. (De före den 1 juli 1947 tillämpade lönegradsbeteckningarna angivas inom parentes.)

1 byråchef ¹	Ca 33 (A 30)
1 förste byråsekreterare	Ca 29 (A 26)
1 » »	Ce 29 (Eo 26)
1 byråsekreterare	Ca 24 (A 21)
1 amanuens	

¹ Befattningen innehaves av ordföranden och chefen för arbetsrådet.

Kommitténs förslag.

Kommittén framhåller beträffande personalbehovet å arbetstidsbyrån, att även med den av kommittén föreslagna utökningen av byråns arbetsuppgifter i förhållande till det nuvarande arbetsrådets, det för beredning och föredragning av ärenden syntes vara tillräckligt med den nuvarande personalen, nämligen 2 förste byråsekreterare, 1 byråsekreterare och 1 amanuens.

Kommittén föreslår — med hänsyn till att i samband med den föreslagna omorganisationen än flera arbetsuppgifter komme att åläggas arbetstidsbyrån — att den extra ordinarie befattningen som förste byråsekreterare, vilken tillkommit 1939, skall uppföras på ordinarie stat.

Enligt kommitténs förslag skulle arbetstidsbyråns personalbestånd komma att bli följande förutom biträdespersonal.

1 byråchef	A 30
2 förste byråsekreterare	A 26
1 byråsekreterare	A 21
1 amanuens	

Yttranden.

Kommitténs förslag rörande personalorganisationen å arbetstidsbyrån har i allmänhet lämnats utan erinran.

Arbetsrådet har sålunda intet att erinra mot förslaget.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund anser dock, att då enligt kommitténs förslag åtskilliga nya arbetsuppgifter skola tillföras byrån juristpersonalen behöver förstärkas. Sålunda måste, framhåller förbundet, ytterligare en byråsekreterartjänst i lönegrad A 21 anses erforderlig.

Departementschefen.

Med hänsyn till att de uppgifter, som f. n. åvila arbetsrådets byråchef i dennes egenskap av ordförande och chef för rådet, delvis torde komma att överflyttas på arbetarskyddsstyrelsens chef samt att administrativa och kamerala ärenden skola handläggas inom styrelsens kanslibyrå, anser jag, att arbetstidsbyråns personalorganisation bör kunna minskas i förhållande till det nuvarande arbetsrådets. Jag förordar därför, att den extra ordinarie förste byråsekreterarbefattningen indrages. I övrigt tillstyrker jag kommitténs förslag.

Vid bifall till den av mig föreslagna personalorganisationen för arbetstidsbyrån skulle denna alltså bestå av 1 byråchef (Ca 33), 1 förste byråsekreterare (Ca 29), 1 byråsekreterare (Ca 24) och 1 amanuens.

Tekniska byrån.**Nuvarande organisation.**

Arbetarskyddsbyråns nuvarande personalbestånd omfattar, bortsett från biträdespersonal i kansliskrivares och lägre löneställning, följande befattningshavare.

1 byråchef	Ca 33 (A 30)
1 byrådirektör	Ca 31 (A 28)
1 »	Ce 31 (Eo 28)
1 förste byråingenjör	Ca 29 (A 26)
1 » »	Ce 29 (Eo 26)
1 förste byråsekreterare	Ca 29 (A 26)
1 förste byråingenjör	Ca 27 (A 24)
1 » »	Ce 27 (Eo 24)
1 byråsekreterare	Ca 24 (A 21)
1 byråingenjör	Ca 24 (A 21)
1 »	Ce 24 (Eo 21)
3 byråingenjörer	Arvode motsv. Ce 24: 24
1 ritare	» » Ce 20: 20

Till byråns personal höra dessutom en läkare för arbetarskyddsärenden och en biträdande läkare för arbetarskyddsärenden.

På grund av såväl arbetarskyddsbyråns ökade arbetsbelastning som svårigheter att rekrytera byråns ingenjörspersonal har enligt beslut av 1947 års riksdag — dvs. efter det att kommittébetänkandet avlämnats — personalen å byrån fr. o. m. den 1 juli 1947 provisoriskt förstärkts med 2 förste byråingenjörer i lönegraderna Ce 29 (Eo 26) och Ce 27 (Eo 24), 2 byråingenjörer med arvode motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen av lönegrad Ce 24 (Eo 21), 1 ritare med arvode motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen i lönegrad Ce 20 (Eo 16) och 1 biträdande läkare för arbetarskyddsärenden. Nämnda personal är inräknad vid redogörelsen för nuvarande personal. Närmare redogörelse för denna personalförstärkning lämnas i propositionen nr 209/1947, till vilken jag torde få hänvisa. Samtidigt med att byrån tillförts denna personal ha 3 tekniska amanuens-tjänster indragits, enär det under de senaste åren icke eller blott under kortare tider varit möjligt att rekrytera dessa tjänster.

Kommitténs förslag.

I sitt betänkande lämnar kommittén en redogörelse för arbetsförhållandena å den nuvarande arbetarskyddsbyrån vid tiden för betänkandets avgivande och anför därvid bl. a. följande.

Enligt vad kommittén erfarit har den snabba tekniska utvecklingen på det industriella området och det ökade intresset för arbetarskyddet under

senare år medfört, att såväl arbetsgivare som arbetstagare i allt större utsträckning hos arbetarskyddsbyrån anhålla om avgöranden och utlåtanden i arbetarskyddsfrågor. Den skärpta lagstiftningen beträffande maskintillverkares och försäljares skyldigheter i skyddshänseende har likaledes föranlett en väsentlig ökning av byråns arbetsbörd. Visserligen har byrån tillförts ökad arbetskraft såväl år 1939 som 1944 och 1946 men till följd av nämnda omständigheter har byråns arbetskraftsbehov ändock icke blivit tillräckligt tillgodosett. Arbetsbelastningen å byrån i avseende på tekniska ärenden är enligt vad som för kommittén uppgivits f. n. sådan, att befattningshavarna måste huvudsakligen ägna sig åt handläggningen av löpande ärenden, medan andra för arbetarskyddet viktiga arbetsuppgifter bliva i betänklig grad eftersatta eller tills vidare måste anstå. Sålunda har utarbetandet av anvisningar och andra föreskrifter till skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete, av ritningar och principskisser över standardskydd m. m. icke kunnat ske i erforderlig utsträckning. Sedan länge planerad revision av äldre anvisningar angående skydd mot yrkesfara har även måst uppskjutas. Vidare har den praktiska tillämpningen av 6 a § i arbetarskyddslagen blott i begränsad omfattning kunnat följas och övervakas. Framställningar till arbetarskyddsbyrån om att medverka i vissa tekniska utredningsarbeten, som vore av stor vikt ur arbetarskyddssynpunkt och som borde utföras i samarbete med byrån, ha även måst avböjas på grund av den föreliggande stora arbetsbelastningen på byrån. Till följd av den otillräckliga arbetskraften har en betydande anhopning av ärenden uppstått på byrån och denna har ej sällan fått mottaga klagomål över den långsamma behandlingen av ärenden, och detta icke blott från arbetsgivare, tillverkare, organisationer och myndigheter utan även från tillsynsorganen, vilkas verksamhet är beroende av byråns såväl ledning som stöd. Förhållandena ha medfört, att ehuru byrån borde i största möjliga mån tillvarata arbetarskyddets intressen den i stället nödgas att i viss utsträckning söka motverka, att arbetsbördan ytterligare ökas.

Kommittén har härefter till en början behandlat behovet av *teknisk personal* å den av kommittén föreslagna skyddstekniska byrån.

För fullgörande av de arbetsuppgifter, som åligga arbetarskyddsbyrån, biträdes byråchefen närmast av två byrådirektörer. På den ene av dessa, den ordinarie byrådirektören, ankommer främst handläggning av allmänna skyddstekniska och yrkeshygieniska ärenden samt ärenden rörande ångpannor och andra tryckkärl, hissar, kranar och andra transportanordningar samt svetsning. Denna byrådirektör är därjämte byråchefens ställföreträdare såväl i fråga om det tekniska arbetet på byrån som beträffande överinseendet över tillsynsorganens verksamhet. På den extra ordinarie byrådirektören ankommer huvudsakligen handläggning av ärenden, som avse tillverkare, försäljare och upplåtare av maskiner, redskap m. m. (6 a §-ärenden).

Kommittén föreslår, att de arbetsuppgifter, som ankomma på den förstnämnda byrådirektören, fördelas på ytterligare en byrådirektör, och att åt denne lämpligen anförtros handläggningen av ärenden, som avse tryckkärl och transportanordningar samt svetsning.

Kommittén föreslår vidare, att de båda nuvarande byrådirektörsbefattningarna med hänsyn till de med befattningarna förenade kvalificerade och ansvarsfulla arbetsuppgifterna skola placeras i lönegrad A 29. Även den nuvarande extra ordinarie befattningen föreslås alltså uppförd på ordinarie stat. Placeringen i 29 lönegraden synes kommittén jämväl motiverad för att förhindra, att innehavare av byrådirektörsbefattning vid första lägliga tillfälle lämnar sin tjänst för en yrkesinspektörsbefattning, vilken av kommittén likaledes föreslås böra uppflyttas till lönegrad A 29. För arbetets effektivitet och kontinuitet är det, framhåller kommittén, av stor vikt att byråns byrådirektörsbefattningar icke växla innehavare oftare än som är oundgängligen påkallat. Den till nyinrättande föreslagna byrådirektörsbefattningen föreslås placerad i A 28. Byrådirektörstjänsterna borde liksom nu besättas med ingenjörer med minst samma kvalifikationer som erfordrades för yrkesinspektörsbefattning.

Kommittén föreslår vidare, att å byrån skola finnas 3 förste byråingenjörer, samtliga i A 26.

För tillgodoseende av yrkesinspektionens behov av elektroteknisk sakkunskap och samverkan med kommerskollegii elektriska byrå resp. statens elektriska inspektion i frågor, som gälla säkerheten vid elektriska starkströmsanläggningar i fabriker, verkstäder m. m. föreslår kommittén, att till skyddstekniska byrån knytes en förste byråingenjör med speciell utbildning och erfarenhet i dylika frågor. Detta förslag borde enligt kommitténs mening beaktas vid tillsättandet av förenämnda förste byråingenjörstjänster.

Kommittén föreslår, att antalet byråingenjörer skall utgöra 4, varav 2 ordinarie och 2 extra ordinarie. Befattningarna anses böra uppflyttas till den tidigare 22 lönegraden. Vidare föreslår kommittén, att å byrån skola finnas 2 tekniska amanuensbefattningar, placerade i lönegrad Ex 20.

Kommittén föreslår härjämte, att å skyddstekniska byrån inrättas två ritarbefattningar i Eo 18.

Kommittén har övervägt, huruvida icke den å arbetarskyddsbyrån sysselsatta *juridiskt utbildade personalen* skulle kunna överflyttas till annan byrå eller åtminstone minskas med hänsyn till att vissa ärenden av juridisk innebörd ävensom vissa administrativa arbetsuppgifter enligt kommitténs förslag skola överflyttas från arbetarskyddsbyrån till det nya ämbetsverkets arbetstidsbyrå resp. administrativa byrå. Oaktat denna överflyttning komme dock att å den nya byrån finnas vissa ärenden, vilka borde anförtros personal med juridisk-administrativ utbildning, såsom ärenden rörande tolkning eller tillämpning av arbetarskyddslagen, angående arbetsgivaransvarets överflyttning till särskild arbetsföreståndare samt beträffande eftergifter från lagens bestämmelser om minimiålder för användande i arbete. Juridiskt biträde erfordrades därjämte i vissa andra ärenden. Det

vore icke uteslutet att dessa ärenden komme att öka i antal. Då det emellertid icke vore möjligt att bedöma omfattningen av nämnda ärenden, föreslår kommittén, att befattningen som förste byråsekreterare bibehållas å den skyddstekniska byrån och att byråsekreterarbefattningen överflyttas till annan byrå inom verket.

Kommittén föreslår sålunda för skyddstekniska byrån, bortsett från biträdespersonal i kansliskrivares och lägre löneställning, följande personal.

1 byråchef	A 30
2 byrådirektörer	A 29
1 byrådirektör	A 28
3 förste byråingenjörer	A 26
1 förste byråsekreterare	A 26
2 byråingenjörer	A 22
2 »	Eo 22
2 amanuenser (ingenjörer)	Ex 20
2 ritare	Eo 18

Såsom förut omnämmts, ha *tre ledamöter i kommittén* reservationsvis förordat en annan organisation av skyddstekniska byrån än den av kommittémajoriteten föreslagna. Reservanterna ha dock icke framlagt något särskilt förslag angående byråns personalorganisation.

För utförligare uppgifter rörande kommittéförslaget torde jag få hänvisa till betänkandet s. 64—70.

I detta sammanhang torde få omnämnas, att kommittén för den *gruvtekniska avdelning*, som enligt dess förslag skulle ingå i specialinspektionsbyrån, beräknat 1 förste byråingenjör i A 26, 1 byråingenjör i Eo 22, 1 kansliskrivare i A 11 och 1 kontorshjälte. Avdelningen skulle vara direkt underställd byråchefen, som i regel skulle vara gruvtekniker.

Yttranden.

Först torde få behandlas de yttranden, som avse den föreslagna skyddstekniska byrån.

Riksförsäkringsanstalten särskiljer vid bedömning av personalbehovet på byrån tre avdelningar, nämligen den allmänna tekniska avdelningen, maskinavdelningen samt avdelningen för tryckkärl och transportanordningar och behandlar med avseende på den tekniska personalen varje avdelning för sig.

Vad först angår den allmänna tekniska avdelningen anför anstalten, att det icke syntes möjligt för den föreslagna personalen att medhinna handläggningen av de på avdelningen ankommande ärendena, vilkas antal säkerligen komme att avsevärt öka, sedan den nya arbetarskyddslagen jämte följdförfattningar trätt i kraft och i samband därmed yrkesinspek-

tionens personal utökats. Anstalten föreslår därför, att den av kommittén angivna personaluppsättningen förstärkes, förslagsvis med 2 amanuenser.

Anstalten, som avstyrkt överflyttning till det nya ämbetsverket av folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning, föreslår, att för tillgodoseende av det mera omedelbara behovet av kemisk-teknisk sakkunskap inom verket en högskoleingenjör med kemisk-teknisk utbildning och erfarenhet knytes till skyddstekniska byrån såsom förste byråingenjör.

Anstalten uttalar vidare, att det med hänsyn till omfattningen av de arbetsuppgifter, som komme att åvila dels den av kommittén föreslagna förste byråingenjören å avdelningen, dels ock den föreslagna ingenjören med elektroteknisk utbildning, icke syntes möjligt att, såsom kommittén förutsatt, kombinera dessa båda befattningar. Man måste därför räkna med att en särskild förste byråingenjörsbefattning inrättas för den föreslagna elektroingenjören.

Beträffande maskinavdelningen anför anstalten bl. a., att försäljare och importörer alltmer funnit angeläget att begära granskning av såväl konstruktionsritningar och hållfasthetsberäkningar som av färdigställda anordningar ävensom skriftligt utlåtande över sådan granskning. Detta granskningsarbete vore i regel krävande och fordrade avsevärd tid. Även köpare av maskiner eller andra tekniska anordningar hade i allt större omfattning vänt sig till anstaltens arbetarskyddsbyrå för erhållande av utlåtande beträffande anordningar, som de avsåge att inköpa. Vidare framhåller anstalten, att vid antagande av lagförslaget arbetsuppgifterna sannolikt komme att i avsevärd mån ökas. Anstalten föreslår, att avdelningen tillföres ytterligare en förste byråingenjörsbefattning.

Angående avdelningen för tryckkärl och transportanordningar anför anstalten bl. a., att sedan bestämmelsen i 6 a § lagen om arbetarskydd tillkom, tryckkärlsärendenas antal starkt ökat till följd av att tillverkare och försäljare i allt större utsträckning begärt anstaltens utlåtande, huruvida av dem levererade tryckkärl kunde anses erbjuda sådan säkerhet, som fordrades enligt nämnda lagrum. Arbetet med granskning av sådana konstruktioner hade blivit allt mera omfattande och samtidigt ansvarsfullare. Anstalten anser nödvändigt, att för handläggning av ärenden rörande tryckkärl beräknas en förste byråingenjör utöver vad kommittén föreslagit.

Gentemot förslaget att å avdelningen skulle handläggas jämväl ärenden rörande hissar, kranar och andra transportanordningar framhåller anstalten bl. a., att under senare år två av arbetarskyddsbyråns byråingenjörer till icke oväsentlig del av sin arbetstid biträtt byråchefen och den ordinarie byrådirektören med handläggning av sådana ärenden. Trots den arbetskraft, som sålunda använts för hithörande arbetsuppgifter, hade likväl en betydande anhopning av dessa ärenden ägt rum. Anstalten, som anser, att en fortgående kraftig stegring av antalet arbetsuppgifter rörande hissar och andra transportanordningar är att förvänta, beräknar, att utöver vad

kommittén föreslagit en förste byråingenjör och en byråingenjör erfordras för dessa ärenden.

Med hänsyn till de omfattande och krävande arbetsuppgifter, som komme att åvila byrådirektören på denna avdelning och då det vore av stor betydelse att en väl kvalificerad person under längre tid kvarstannade på befattningen, borde enligt anstaltens mening ifrågavarande byrådirektör placeras i samma lönegrad som föreslagits för byråns övriga tekniska byrådirektörer eller i A 29.

I förhållande till kommitténs förslag skulle alltså enligt anstaltens mening den skyddstekniska byråns tekniska personal böra ökas med 5 förste byråingenjörer, 1 byråingenjör och 2 amanuenser.

Beträffande den juridiska personalen å skyddstekniska byrån framhåller riksförsäkringsanstalten, att de enligt förslaget å byrån kvarvarande ärendena kunde förväntas komma att öka i antal i den mån skyddslagstiftningen skärptes och tillsynsverksamheten effektiviserades. Anstalten finner nödvändigt, att den nuvarande byråsekreterartjänsten bibehålles å byrån.

Kommerskollegium biträder förslaget att en av förste byråingenjörstjänsterna på skyddstekniska byrån besättes med elektrotekniskt utbildad person.

Statskontoret yttrar, att kommittén förordat förbättrad löneställning för ett flertal befattningar, dock utan att därför anförts några, såvitt ämbetsverket kunde finna, bärande skäl. Detta gällde främst byrådirektörsbefattningarna. Dessa borde enligt statskontorets mening kvarstå i A (Eo) 28. Rörande förslaget att uppflytta de i lönegrad A 21 resp. Eo 21 placerade byråingenjörerna till 22 lönegraden anför statskontoret, att med hänsyn till de konsekvenser, som ett dylikt beslut skulle medföra i avseende å statsanställd ingenjörspersonal i allmänhet, det torde vara nödvändigt att avvakta såväl statsmakternas ställningstagande till försvarets tjänsteförtecknings-sakkunnigas principförslag i fråga om lönegradsplacering av ingenjörspersonal (SOU 1946: 94) som 1944 års personalutrednings förslag om ordnad befordringsgång för dylik personal, innan åtgärder till förbättring av löneställningen för här avsedda byråingenjörer vidtoges. Detsamma gällde frågan om ingenjörssamanuenser och ritare.

Allmänna lönenämnden erinrar, att enligt kommitténs förslag byrådirektörsbefattningarna skulle differentieras på 29 och 28 lönegraderna. Då inom statsförvaltningen icke finnes någon byrådirektör med placering i 29 lönegraden, vore det enligt lönenämndens förmenande förenat med olägenheter att, såsom föreslagits, fördela befattningshavare med likartade arbetsuppgifter på två intill varandra liggande lönegrader. Det innebure därjämte en ur löneteknisk synpunkt föga ändamålsenlig anordning.

Frågan om uppflyttning i lönegrad av byråingenjörerna och byråingenjörspaspiranterna bör enligt lönenämndens mening anstå i avvaktan på

resultatet av 1944 års personalutrednings arbete. Med anledning av förslaget om inrättande av två befattningar såsom ritare i Eo 18 påpekar lönenämnden, att ritarbefattningar inom civilförvaltningen i övrigt regelmässigt icke placerats högre än i 15 lönegraden. Befordringsgången för denna personal torde jämväl falla under 1944 års personalutrednings prövning.

Samtliga yrkesinspektörer m. fl. befattningshavare hos yrkesinspektionen, yrkesinspektionens ingenjörsförening och statsverkens ingenjörsförbund anse såsom skäligen lönegradsplacering för teknisk byrådirektör lönegrad A 32, för förste byråingenjör och förste avdelningsingenjör A 28, för byråingenjör och avdelningsingenjör A 26 samt för ritare, vilken benämning borde utbytas mot ingenjör, A 18.

Yrkesinspektören i nionde distriktet anser, att kommittén beräknat behovet av personal å skyddstekniska byrån för knappt med hänsyn till de betydande arbetsuppgifter, som komme att tilldelas denna byrå vid det nya lagförslagets genomförande. I detta uttalande instämna *sex andra yrkesinspektörer*.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund framhåller, att byrådirektörernas lönegradsplacering bör vara avvägd med hänsyn till den av förbundet förordade placeringen för byråcheferna. Vidare syntes böra övervägas, om ej den nuvarande byråsekreterarbefattningen å arbetarskyddsbyrån borde kvarstå å byråns stat.

Förslaget att inrätta en särskild gruvavdelning har, såsom tidigare nämnts, avstyrkts av bl. a. *riksförsäkringsanstalten*, som i stället föreslagit, att å skyddstekniska byrån skall tillsättas en kunnig och erfaren gruvtekniker med uppgift att i första hand samordna och leda de tillsynsuppgifter i arbetarskyddshänseende, som hänföra sig till ifrågavarande område. Han borde sålunda även handha ärenden i fråga om ovanjordsarbete vid gruvor samt arbete i stenbrott, varöver yrkesinspektörerna och dem underlydande personal skulle utöva tillsyn. Nämnade befattningshavare, som i tjänsteställning borde vara jämställd med bergmästarna, skulle besitta samma teoretiska och praktiska kompetens som uppställts i fråga om dessa. Han borde erhålla ställning som byrådirektör och i likhet med bergmästarna vara placerad i lönegrad A 29.

Departementschefen.

Den av kommittén för skyddstekniska byrån föreslagna personalorganisationen motsvarar i fråga om antalet befattningar ganska nära personalen å den nuvarande arbetarskyddsbyrån hos riks-försäkringsanstalten, sedan denna personal fr. o. m. den 1 juli 1947 provisoriskt förstärkts i avbidan på ställningstagande till kommitténs förslag. Dock föreligger i nämnda hänseende den skillnaden mellan den nuvarande personalstaten och kommittéförslagets, att i det senare upptagits en byrådirektörsbefattning i stället för en förste byråingenjörstjänst och två tekniska amanuensbefattningar i

stället för en byråingenjörstjänst. I kommittéförslaget har därjämte upptagits ytterligare en ritarbefattning. Däremot har en befattning som byråsekreterare ej medtagits i förslaget.

Kommittén har starkt framhållit de otillfredsställande förhållandena, som på grund av personalbrist rått å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå. Genom den vidtagna provisoriska förstärkningen av personalorganisationen torde förhållandena numera ha förbättrats. I förevarande sammanhang torde den provisoriska organisationen böra omprövas med hän synstagande till nu framlagda förslag i övrigt.

Å arbetarskyddsbyrån finnas f. n. två byrådirektörer i 31 lönegraden. Kommittén har föreslagit, att för vissa av den ene byrådirektörens arbetsuppgifter — ärenden som avse tryckkärl, transportanordningar och svetsning — skall inrättas en ny befattning som byrådirektör. Riksförsäkringsanstalten har anslutit sig till detta förslag och förordat, att byråns arbetsuppgifter skola fördelas på tre avdelningar, nämligen den allmänna tekniska avdelningen, maskinavdelningen samt avdelningen för tryckkärl och transportanordningar ävensom att såsom chef för varje avdelning skall finnas en byrådirektör.

Vad angår den föreslagna byrådirektörsbefattningen å avdelningen för tryckkärl och transportanordningar får jag erinra, att riksförsäkringsanstalten i sitt yttrande över det inom socialdepartementet år 1947 upprättade förslaget till provisorisk förstärkning av byråns personal — avseende bl. a. tillsättande av en förste byråingenjörstjänst med arvode motsvarande lönegrad Eo 26 (Ce 29) — hemställt, att i stället för denna tjänst måtte inrättas en byrådirektörsbefattning i lönegrad Eo 28 (Ce 31). I propositionen nr 209/1947 föreslog Kungl. Maj:t inrättande av en förste byråingenjörstjänst i Eo 26 (Ce 29). I två likalydande motioner I: 266 och II: 399 yrkades bifall till anstaltens hemställan. Då organisationen av tillsynen över arbetarskyddslagstiftningens tillämpning skulle bli föremål för omprövning redan påföljande år, ansåg riksdagen (skrivelse nr 298/1947) icke tillräcklig anledning föreligga att frångå Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen förutsatte, att löneställningen för ifrågavarande befattning ägnades ytterligare överbäganden i samband med nämnda omprövning.

Den nu nämnda tjänsten motsvarar den av kommittén föreslagna och av anstalten tillstyrkta byrådirektörsbefattningen. Då de arbetsuppgifter, som skola vara förenade med denna tjänst, äro såväl kvalitativt som kvantitativt jämförbara med de uppgifter, som åvila de nuvarande byrådirektörerna å arbetarskyddsbyrån, tillstyrker jag, att den extra ordinarie förste byråingenjörsbefattningen i lönegrad Ce 29 ombildas till en byrådirektörsbefattning.

Riksförsäkringsanstalten, som ej ansett den av kommittén föreslagna gruvavdelningen inom specialinspektionsbyrån erforderlig, har föreslagit, att till skyddstekniska byrån skall knytas en kunnig och erfaren gruvtek-

niker med uppgift att handlägga ärenden rörande arbetarskyddet vid gruvor och stenbrott samt att leda och samordna tillsynsverksamheten på dessa arbetsområden. Denna befattningshavare borde i fråga om teoretisk och praktisk kompetens vara jämställd med bergmästarna och erhålla byrådirektörs ställning.

Enligt min mening bör tillsynen över arbetarskyddet vid gruvor och stenbrott ägnas synnerlig uppmärksamhet. Såsom jag förut angivit kan jag dock icke biträda kommitténs förslag om inrättande av en särskild gruvinspektion under ledning av en gruvavdelning inom centralmyndigheten. Det synes mig däremot lämpligt, att såsom riksförsäkringsanstalten föreslagit en särskild tjänsteman med gruvteknisk kunskap och erfarenhet knytes till tekniska byrån. Härigenom torde förutsättningar skapas för en intensifierad tillsyn vid gruvor och stenbrott. Jag föreslår därför, att å byrån tillsättes en byrådirektör med uppgift att handlägga ärenden rörande arbetarskyddet vid gruvor och stenbrott samt att biträda vid tillsynen på ifrågavarande områden.

Enligt mitt förslag skulle sålunda å tekniska byrån finnas fyra byrådirektörstjänster, varav två nyinrättade. Kommittén har föreslagit, att de nuvarande två byrådirektörsbefattningarna skola placeras i lönegrad A 29 (Ca 32). Den nya byrådirektörsbefattningen skulle enligt kommittéförslaget placeras i A 28 (Ca 31). Riksförsäkringsanstalten har ansett, att även denna befattning bör placeras i A 29. Samma lönegradsplacering har anstalten föreslagit för den gruvtekniskt utbildade byrådirektören, enär han borde vara jämställd med bergmästarna. I överensstämmelse med vad statskontoret och allmänna lönenämnden uttalat anser jag mig icke kunna tillstyrka, att ifrågavarande byrådirektörsbefattningar placeras i annan lönegrad än den inom förvaltningen i övrigt för byrådirektörer vanliga. Jag föreslår alltså, att de placeras i nuvarande 31 lönegraden. Byrådirektören för ärenden rörande gruv- och stenindustrien anser jag tills vidare böra uppföras å extra ordinarie stat. Övriga tre befattningar böra vara ordinarie.

F. n. finnas å arbetarskyddsbyrån fyra befattningar som f ö r s t e b y r å i n g e n j ö r, varav två ordinarie (Ca 29 och Ca 27) och två extra ordinarie (Ce 29 och Ce 27). De två sistnämnda ha inrättats fr. o. m. den 1 juli 1947. Kommittén har föreslagit, att tre förste byråingenjörer, samtliga ordinarie, skola finnas å byrån. Riksförsäkringsanstalten har uttalat, att byråns tekniska personal bör förstärkas med ytterligare 5 förste byråingenjörer.

Jag har i det föregående föreslagit, att den nuvarande förste byråingenjören i lönegrad Ce 29 skall uppflyttas till byrådirektör i Ca 31. I fråga om antalet förste byråingenjörbefattningar i övrigt finner jag mig icke nu kunna föreslå någon ändring.

Vad angår löneställningen för förste byråingenjörerna har kommittén föreslagit, att samtliga befattningar skola placeras i lönegrad A 26 (Ca 29).

Jag anser mig icke kunna föreslå annan ändring än att den extra ordinarie förste byråingenjören i Ce 27 uppföres på ordinarie stat i samma lönegrad.

Å arbetarskyddsbyrån finnas f. n. anställda fem befattningshavare i byråingenjörers ställning, därav en ordinarie och en extra ordinarie befattning (Ca 24 resp. Ce 24) samt tre tjänster med arvode motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen av lönegrad Ce 24 (Eo 21). Två av de sistnämnda tjänsterna ha tillförts byrån fr. o. m. den 1 juli 1947. Kommittén har ansett behov föreligga av fyra byråingenjörbefattningar och två tekniska amanuensbefattningar. Riksförsäkringsanstalten har föreslagit ytterligare en byråingenjör och två amanuenser. Jag är för min del icke beredd att förorda någon ökning av det nuvarande antalet byråingenjörbefattningar.

Kommittén har föreslagit, att löneställningen för byråingenjörerna förbättras genom att de uppflyttas till den tidigare 22 dvs. nuvarande 25 lönegraden. De tekniska amanuensbefattningarna ha ansetts böra placeras i lönegrad Ex 20.

Jag kan icke tillstyrka uppflyttning av ifrågavarande befattningar i högre lönegrad. I avbidan på ställningstagande till det av 1944 års personalutredning framlagda förslaget till befordringsgång för teknisk personal synes icke böra vidtagas annan ändring beträffande dessa tjänster än att de tre arvodesbefattningarna ändras till extra befattningar i högst Cg 24.

Sedan 1 juli 1947 finnes å arbetarskyddsbyrån anställd en ritare med arvode motsvarande lönen i lägsta löneklassen i Ce 20. Kommittén har föreslagit inrättande av två ritartjänster i Eo 18 (Ce 22). Jag kan icke nu tillstyrka inrättande av ytterligare en befattning av ifrågavarande slag. Innan lönefrågan för den redan befintliga tjänsten avgöres, bör statsmakternas ställningstagande till 1944 års personalutrednings förenämnda förslag avvaktas. Tills vidare hör därför enligt min mening icke vidtagas annan ändring än att befattningen upptages som extra i Cg 20.

På arbetarskyddsbyrån finnas f. n. anställda en förste byråsekreterare och en byråsekreterare i Ca 29 (A 26) och Ca 24 (A 21). Kommittén har föreslagit, att sistnämnda befattning skall överflyttas till annan byrå inom det nya ämbetsverket. Riksförsäkringsanstalten har i sitt remissvar anfört, att denna befattning måste bibehållas å byrån.

Jag har redan i det föregående förordat, att de ärenden angående minderårigas och kvinnors arbetstid och nattvila, som f. n. handläggas på arbetarskyddsbyrån, överföres till den nya arbetstidsbyrån liksom även att på arbetarskyddsbyrån f. n. ankommande ärenden av administrativ natur överflyttas till den föreslagna kanslibyrån. I likhet med kommittén är jag av den uppfattningen, att för handläggningen av de övriga uppgifter å tekniska byrån, som torde kräva juridisk kompetens, det åtminstone till en början torde vara tillräckligt, att en befattningshavare med juridisk ut-

bildning och erfarenhet finnes å byrån. Jag föreslår dock, att förste byråsekreteraren överflyttas till annan byrå (kanslibyrån) och att byråsekreteraren behålles å tekniska byrån.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle å tekniska byrån finnas, förutom biträdespersonal, följande befattningshavare, nämligen 1 byråchef (Ca 33), 3 byrådirektörer (Ca 31), 1 byrådirektör (Ce 31), 1 förste byråingenjör (Ca 29), 2 förste byråingenjörer (Ca 27), 1 byråingenjör (Ca 24), 1 byråingenjör (Ce 24), 3 byråingenjörer (Cg 24), 1 byråsekreterare (Ca 24) och 1 ritare (Cg 20).

Kanslibyrån.

Nuvarande organisation.

Någon personal, som uteslutande har att ägna sig åt handläggningen av administrativa ärenden eller upplysnings- och utbildningsverksamhet finnes f. n. ej hos arbetarskyddsbyrån eller arbetsrådet.

Kommitténs förslag.

Kommittén föreslår, att som närmaste biträde åt byråchefen å den föreslagna *administrativa byrån* skall finnas en förste byråsekreterare i lönegrad A 26 med uppgift att bereda mera omfattande författnings- och utredningsfrågor samt löpande ärenden av särskild vikt. Det föreslås vidare, att på byrån skall finnas en byråsekreterare i lönegrad A 21.

Då en relativt stor personal enligt kommitténs förslag komme att vara knuten till ämbetsverket och till de under dess inseeende ställda lokala tillsynsorganen, finner kommittén erforderligt, att för handhavande av ämbetsverkets medelsförvaltning inrättas en kamrerartjänst i förslagsvis lönegrad A 22.

Vidare föreslås, att å byrån inrättas en kansliskrivartjänst. Då innehavaren av denna tjänst jämväl skulle tjänstgöra som ämbetsverkets registrator, föreslår kommittén, att tjänsten placeras i lönegrad A 14.

Kommittén föreslår, att som biträde åt byråchefen vid beredning och handläggning av ärenden rörande inventarier, skrivmateriel och övrig kontorsutrustning för såväl ämbetsverkets som de lokala tillsynsorganens lokaler och personal inrättas en befattning som materialförvaltare. Denne borde icke placeras lägre än i lönegrad Eo 12.

Enligt kommitténs förslag skulle administrativa byråns personal alltså omfatta, förutom biträdespersonal, följande befattningshavare.

1 byråchef	A 30
1 förste byråsekreterare	A 26
1 kamrerare	A 22
1 byråsekreterare	A 21
1 kansliskrivare och registrator	A 14
1 materialförvaltare	Eo 12

För den av kommittén förordade *upplysnings- och utbildningsbyrån* föreslår kommittén följande personaluppsättning förutom biträdespersonal.

1 byråchef	A 30
1 förste byråingenjör	A 24
1 förste byråsekreterare	A 24
1 byråingenjör	A 22
1 »	Eo 22

Kommittén finner vidare önskvärt, att för att tillgodose kravet på en ökad upplysningsverksamhet i arbetarskyddsfrågor, särskilt i press och radio, en särskild pressombudsman (redaktör) knytes till upplysnings- och utbildningsbyrån.

Kommitténs förslag i nu ifrågakvarande del har närmare utvecklats å s. 107—113 i betänkandet.

Mot kommitténs förslag till personal för upplysnings- och utbildningsverksamhet har reservation anförts av ledamöterna *Hultman, Löfvander* och *Odholm*. De uttala, att personalbehovet för denna gren av verksamheten bör kunna beräknas mindre än vad kommittén gjort.

Yttranden.

Rörande den föreslagna administrativa byråns personalorganisation har i remissutlåtandena gjorts följande uttalanden.

Riksförsäkringsanstalten framhåller, att det med hänsyn till byråns arbetsuppgifter ville synas, som om det av kommittén beräknade personalbeståndet vore väl knappt tilltaget. Då behov alltid torde föreligga av en materialförvaltare inom det nya verket, funnes icke något skäl för att denna befattning skulle vara extra ordinarie. Anstalten föreslår, att den uppföres i lönegrad A 12.

Statskontoret anser, att med hänsyn till den i förhållande till kommitténs förslag begränsade omfattning, som det nya ämbetsverket enligt statskontorets mening borde erhålla, de uppräknade göromålen varken till art eller omfattning torde kunna motivera en särskild befattning som materialförvaltare. Huvuddelen av dessa göromål torde lämpligen kunna fördelas mellan registratorn och förste expeditionsvakten. Den föreslagna kansliskrivartjänsten i A 14 borde upptagas under benämningen registrator och kassör.

Allmänna lönenämnden yttrar, att om den föreslagna befattningen såsom materialförvaltare ansåges böra inrättas, den icke borde placeras högre än i 10 lönegraden, till vilken materialförvaltaren i pensionsstyrelsen vore hänförd. Lönenämnden vill, om än med viss tvekan, icke motsätta sig att befattningen som verksregistrator hänföres till A 14.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund anför, att den föreslagna förste byråsekreterartjänsten borde vara placerad i lönegrad A 28 såsom

5 — *Bihang till riksdagens protokoll 1948. 1 saml. Nr 184.*

byrådirektör. Som närmaste man borde byrådirektören ha en förste byråsekreterare i lönegrad A 26. Kamreraren borde placeras i 24 lönegraden.

Beträffande den föreslagna upplysnings- och utbildningsbyrån anför *allmänna lönenämnden*, att i avvaktan på närmare erfarenheter rörande utvecklingen av byråns verksamhet viss återhållsamhet borde iakttagas med inrättandet av ordinarie tjänster å byrån. Behovet av en pressombudsman vid verket säger sig lönenämnden sakna möjlighet att bedöma.

Riksförsäkringsanstalten föreslår såsom chef för den av anstalten förordade upplysnings- och utbildningsavdelningen, förlagd till skyddstekniska byrån, en byrådirektör i lönegrad A 28. Den av kommittén i övrigt föreslagna personalen vore tillräcklig.

Departementschefen.

På kanslibyrån skall enligt mitt förslag ankomma handläggningen av administrativa och kamerala ärenden ävensom upplysnings- och utbildningsfrågor. Å byrån bör placeras den å nuvarande arbetarskyddsbyrån inrättade förste byråsekreterarbefattningen i Ca 29. I stället för den av kommittén föreslagna ordinarie byråsekreterarbefattningen torde vidare böra finnas en amanuens.

För upplysnings- och utbildningsärendena torde böra inrättas en byråingenjörsbefattning i 24 lönegraden. Då någon tvekan om behovet av densamma icke föreligger, förordar jag, att den uppföres på ordinarie stat.

Kommitténs förslag att vid ämbetsverket anställa en pressombudsman (redaktör) för att medverka i förenämnda upplysningsverksamhet är jag icke beredd att nu tillstyrka. Ehuru jag icke vill bestrida, att ett påtagligt och stort behov av upplysning i arbetarskyddsfrågor föreligger, anser jag det likväl lämpligt, att innan ett dylikt förslag genomföres någon tids erfarenhet vinnas av arbetarskyddsstyrelsens verksamhet. I detta sammanhang synes mig också böra avvaktas resultatet och utvecklingen av den upplysningsverksamhet i arbetarskyddsfrågor, som nu bedrivs av arbetsmarknadens huvudorganisationer, främst genom arbetarskyddsnämnden.

Kommittén har föreslagit inrättande av en befattning som kamrerare. Med hänsyn till att arbetarskyddsstyrelsens medelsförvaltning kan beräknas få en relativt begränsad omfattning, anser jag mig icke kunna biträda detta förslag.

Enligt kommitténs förslag skulle å förevarande byrå inrättas en kansli-skrivartjänst i A 14 (Ca 18) med uppgift att även tjänstgöra som ämbetsverkets registrator och kassör. Av skäl, för vilka jag redogör vid behandlingen av biträdespersonalen, kan jag icke tillstyrka att ifrågavarande befattning placeras i högre lönegrad än nuvarande 15.

Kommitténs förslag om inrättande av en befattning som materialförvaltare kan jag på de av statskontoret anförda grunderna icke tillstyrka.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle kanslibyråns personal bestå av, förutom biträdespersonal, följande befattningshavare: 1 byråchef (Ce 33), 1 förste byråsekreterare (Ca 29), 1 byråingenjör (Ca 24) och 1 amanuens.

Skogsavdelningen.

Nuvarande organisation.

Inom riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå finnes icke någon befattningshavare med skogsteknisk utbildning och erfarenhet. Handläggning å byrån av ärenden, som röra arbetarskyddet inom skogsbruket, sker därför vanligen i samråd med skogs- och flottledsinspektören.

Skogs- och flottledsinspektionens nuvarande personalorganisation består, bortsett från skrivpersonal, av följande befattningshavare.

1 skogs- och flottledsinspektör	Ca 30 (A 27)
1 assistent	Ca 23 (A 20)
2 assistenter	Arvode motsvarande Ce 23 (Eo 20)
1 skogsunderinspektör	Ce 18 (Eo 14)
3 bitr. skogsunderinspektörer (halv- årsanställda)	Arvode motsvarande Ce 11 (Eo 7)
2 konsulenter	Arvode 525 kr./mån.

Kommitténs förslag.

Kommittén föreslår, att chefen för skogsavdelningen skall vara byrådirektör i lönegrad A 29 samt äga högre skogsteknisk eller däremot i hudsak svarande utbildning. Han bör tillika tjänstgöra som skogsyrkesinspektör i det föreslagna södra distriktet.

Som biträden vid beredning och handläggning av ärenden, som ankomma på skogsavdelningen, samt i tillsynsarbetet föreslås två ordinarie assistenter. En av assistenterna, i förslaget upptagen som förste assistent, borde tjänstgöra som avdelningschefens ställföreträdare och med hänsyn till det ökade arbete och ansvar, som härigenom ålägges honom, placeras i A 26. Den andra assistenttjänsten föreslås av kommittén placerad i A 22. Assistent bör enligt förslaget äga samma kompetens som byrådirektören.

Kommittén anför, att de nuvarande halvårsanställda skogsunderinspektörerna sysselsättas med att för inspektionens räkning inhämta uppgifter angående skogsarbetarnas bostads-, levnads- och arbetsförhållanden vid vinterdrivningarna. De utgöras vanligen av icke-ordinarie kronojägare från domänverket. Dessa tjänster hade på senare tid varit mycket svåra att besätta, enär kronojägarna vid befordran inom domänverket i allmänhet erhöle sådan tjänstgöring, att domänverket icke längre kunde undvara dem under vinterhalvåret. De personalbyten, som på grund härav ofta förekomme å skogsunderinspektörstjänsterna, försvårade möjligheterna att

rationellt utnyttja underinspektörerna för avsett ändamål. Kommittén föreslår, att tjänsterna ombildas till helårsbefattningar, varvid ordinarie befattningar skulle placeras i A 17 och extra ordinarie i Eo 14. En ordinarie och en extra ordinarie befattning föreslås för skogsavdelningen. Skogsunderinspektör borde som regel ha skogsmästarkompetens.

Kommittén anför vidare, att skogs- och flottledsinspektionen bedriver en betydande konsulentverksamhet i vad avser förbättrande av skogsarbetarnas mathållning och hygien i förläggningarna ute i skogen. För denna verksamhet sysselsätts hos inspektionen f. n. två arvodesavlönade konsulenter. Då det kunde förutsättas, att behovet av denna verksamhet bleve stadigvarande, och då de nuvarande två konsulenter beräknades komma att ha full sysselsättning under hela året, föreslår kommittén, att en konsulentbefattning inrättas på varje distrikt och placeras i lönegrad A 14. För befattningarna borde fordras utbildning som lanthushållslärlarinna jämte praktik.

Enligt kommitténs förslag skulle å skogsavdelningen finnas följande befattningshavare förutom skrivpersonal.

1 byrådirektör, tillika skogsyrkesinspektör i södra distriktet . . .	A 29
1 förste assistent	A 26
1 assistent	A 22
1 skogsunderinspektör	A 17
1 »	Eo 14
1 konsulent	A 14

Beträffande kommittéförslaget i denna del torde i övrigt få hänvisas till s. 73—75 samt 167—172 i betänkandet.

Yttranden.

Behovet av förstärkning av personalorganisationen för den nuvarande skogs- och flottledsinspektionen har vitsordats av *skogsstyrelsen*, som anført, att den föreslagna förstärkningen får anses välmotiverad med hänsyn såväl till den av kommittén föreslagna och av skogsstyrelsen tidigare tillstyrkta utvidgningen av arbetarskyddslagstiftningens giltighet på skogsbrukets område som till det förhållandet, att personaluppsättningen vid den nuvarande skogs- och flottledsinspektionen är förhållandevis fåtalig. Styrelsen fortsätter.

Den fortgående mekaniseringen av skogsarbetet ställer också allt större krav på skyddsarbetet i skogarna. Den betydelsefulla del av inspektionens arbetsuppgift, som omfattar förebyggande olycksfallsskydd genom upplysning och propaganda rörande riktiga arbetsmetoder och redskap, bör genom den ökade organisationen kunna ägnas större uppmärksamhet. Skogsyrkesinspektionens medverkan vid den redan pågående och, som det väntas, starkt ökade yrkesutbildningen i skogsarbete är av stor betydelse och enbart den utgör en omfattande uppgift för inspektionens personal.

Även riksförsäkringsanstalten, skogs- och flottledsinspektören och föreningen skogsarbeten uttala, att personalförstärkning är erforderlig.

Beträffande den föreslagna byrådirektörsbefattningen har statskontoret funnit tveksamt om en högre lönegradsplacering än A 27 är motiverad. Då vissa skäl kunde åberopas för jämställdhet mellan nämnda befattning och byrådirektörsbefattningarna å skyddstekniska byrån, vill statskontoret dock icke motsätta sig den föreslagna placeringen. Skogs- och flottledsinspektören anser, att det borde finnas en befattning som skogsyrkesinspektör i vardera distriktet och dessutom en chef för skogsavdelningen.

För den i A 26 föreslagna förste assistentbefattningen anser statskontoret placering högst i 24 lönegraden motiverad. Tjänstebenämningen borde ändras till förste byråinspektör. Riksförsäkringsanstalten, skogs- och flottledsinspektören och skogsstyrelsen föreslå benämningen biträdande skogsyrkesinspektör för befattningen.

Den i A 22 föreslagna assistentbefattningen bör enligt statskontorets mening icke placeras högre än i 21 lönegraden. Tjänstebenämningen borde vara byråinspektör.

Beträffande den föreslagna ordinarie befattningen som skogsunderinspektör anser allmänna lönenämnden, att då befattningen funnits inrättad sedan ett tiotal år anledning ej finnes till erinran mot ordinariesättning. Nämnden anser emellertid — under hänsynstagande till löneställningen för andra jämställda befattningar inom det statliga och statsunderstödda skogsväsendet — en placering i 15 lönegraden tillfyllest. Statskontoret förordar samma placering. Domänstyrelsen förordar placering i högst nämnda lönegrad.

Den extra ordinarie befattningen som skogsunderinspektör föreslås av statskontoret placerad i 13 lönegraden och av domänstyrelsen i 12 lönegraden, medan riksförsäkringsanstalten förordar lönegrad 16 för att rekryteringen skall underlättas. Även skogs- och flottledsinspektören förordar 16 lönegraden.

Riksförsäkringsanstalten samt skogs- och flottledsinspektören föreslå, att konsulentbefattningen placeras i A 16. Även skogsstyrelsen ifrågasätter något högre löneställning än den föreslagna för befattningen. Den utbildning som fordrades — lanthushållslärarynneexamen — och det krävande och icke minst fysiskt påfrestande arbetet talade härför. Statskontoret anser däremot, att befattningen bör placeras högst i 12 lönegraden.

Domänstyrelsen framhåller, att kommitténs formulering av kompetensfordran för skogsyrkesinspektör och assistent synes oklar. Styrelsen föreslår därför, att denna kompetensfordran preciseras och att därvid för skogsyrkesinspektör och assistent uppställas samma fordran, som

f. n. gäller för domänverkets jägmästare m. fl., nämligen examen från skogsinstitutets högre kurs eller skogshögskolans jägmästarkurs. Sökande med examen från skogsinstitutets lägre kurs eller skogshögskolans forstmästarekurs borde dock efter särskilt Kungl. Maj:ts medgivande kunna ifrågakomma för nämnda tjänster. Rörande kompetenskraven för skogsunderinspektör ifrågasätter domänstyrelsen om icke även avgångsexamen från statens eller därmed jämförlig skogsskola bör få gälla, varigenom väsentligt ökad rekryteringsmöjlighet skulle erhållas.

Departementschefen.

Vid behandlingen av arbetarskyddsstyrelsens byråindelning har jag anslutit mig till kommitténs förslag att för handläggning av arbetarskyddsärenden rörande skogsbruket skall inrättas en skogsavdelning, vilken även skall utgöra kansli för det södra inspektionsdistriktet. För att vidga möjligheterna till rekrytering av personal inom ifrågavarande inspektionsgren förordar jag höjning av löneställningen för vissa befattningar inom skogsavdelningen.

Jag tillstyrker sålunda kommitténs förslag att skogsavdelningen skall stå under ledning av en byrådirektör, tillika skogsyrkesinspektör i södra distriktet. Befattningen torde böra placeras i Ca 31 (A 28).

Beträffande den av kommittén föreslagna befattningen som förste assistent ansluter jag mig till vad statskontoret uttalat. Jag förordar sålunda, att å avdelningen inrättas en befattning som förste byråinspektör i Ca 27 i stället för den nuvarande ordinarie assistentbefattningen.

Vidare tillstyrker jag, likaledes i enlighet med statskontorets förslag, att i stället för den av kommittén förordade assistentbefattningen inrättas en befattning som byråinspektör i nuvarande 24 lönegraden. Denna befattning torde böra vara extra ordinarie.

I övrigt torde emellertid en utbyggnad av personalorganisationen inom skogsavdelningen böra få anstå tills vidare. Jag anser sålunda, att den nuvarande skogsunderinspektörsbefattningen i Ce 18 bör oförändrad överflyttas till skogsavdelningen. Någon ny underinspektörstjänst kan jag ej tillstyrka. Ej heller kan jag tillstyrka annan ändring av löneställningen för konsulenten än att befattningen ombildas till extra tjänst i Cg 13.

Vad angår kompetensfordringarna för ifrågavarande befattningshavare ger jag i princip min anslutning till vad domänstyrelsen anfört.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle skogsavdelningens personal med undantag för biträden omfatta 1 byrådirektör, tillika skogsyrkesinspektör (Ca 31), 1 förste byråinspektör (Ca 27), 1 byråinspektör (Ce 24), 1 skogsunderinspektör (Ce 18) och 1 extra tjänsteman (Cg 13).

Trafikavdelningen.

Nuvarande organisation.

Å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå finnes f. n. ej någon särskild befattningshavare, som har att bereda och handlägga arbetarskyddsfrågor rörande trafikväsendet. I allmänhet sker handläggningen i samråd med yrkesinspektionens specialinspektörer för järnvägsdrift, vilka utgöras av två hos järnvägsstyrelsen anställda befattningshavare för tillsyn å vissa arbeten vid statens järnvägar samt av järnvägsinspektören hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för tillsyn å vissa arbeten vid de enskilda järnvägarna. Nämda befattningshavare äro placerade i lönegrad Ca 31 (A 28). De hos järnvägsstyrelsen anställda specialinspektörerna, som även ha andra arbetsuppgifter inom styrelsen, biträdas enligt från styrelsen inhämtad uppgift i sitt arbete av, förutom biträdespersonal, en ingenjör utbildad befattningshavare i lönegrad Ca 23 (A 20) och en kontorsskrivare i Ca 19 (A 15). Järnvägsinspektören hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen biträdas av en byråingenjör i Ca 24 (A 21) och ett biträde i Ca 8 (A 4).

Kommitténs förslag.

Kommittén föreslår, att chefen för trafikavdelningen skall vara byrådirektör i lönegrad A 29. Då hans inspektionsverksamhet enligt förslaget skall omfatta icke blott järnvägsdrift utan även vissa andra grenar av trafikväsendet, anser kommittén, att titeln järnvägsinspektör bör ersättas med benämningen trafikinspektör. Byrådirektören bör äga högre teknisk eller däremot i huvudsak svarande utbildning.

Kommittén föreslår, att på avdelningen skola finnas ytterligare tre tjänstemän, nämligen en trafikinspektör i lönegrad A 28, en förste byråingenjör i A 24 och en byråingenjör i Eo 22. Även för dessa tjänster bör fordras teknisk högskoleutbildning eller annan däremot svarande utbildning. Förste byråingenjören bör även kunna tagas i anspråk för tillsynsupdrag under trafikinspektörs ledning och överinseende.

Personalbeståndet å den föreslagna avdelningen skulle enligt förslaget omfatta följande befattningshavare förutom biträdespersonal.

1 byrådirektör, tillika trafikinspektör	A 29
1 trafikinspektör	A 28
1 förste byråingenjör	A 24
1 byråingenjör	Eo 22

Yttranden.

Riksförsäkringsanstalten, som föreslår att trafikavdelningen organiseras som en byrå, anser, att byråchefen på denna byrå bör placeras i lönegrad C 6. Anstalten framhåller bl. a., att den inspektionsverksamhet, som utövas av de vid järnvägsstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anställda specialinspektörerna, kräver medverkan av en avsevärd personal förutom

inspektörerna. Anstalten föreslår, att personalen för tillsynen över den rälsgående trafiken upptages till, förutom byråchefen, 1 byrådirektör och trafikinspektör (A 29), 2 förste byråingenjörer (A 26 resp. A 24) samt 2 byråingenjörer (A 22 resp. Eo 22). Härutöver skulle för tillsynen över vägtrafiken erfordras 1 förste byråingenjör i A 26 och 1 byråingenjör i A 22.

Järnvägsstyrelsen anser den föreslagna benämningen trafikinspektör mindre väl funnen. Denna benämning förekomme sedan långt tillbaka vid järnvägarna liksom även vid spårvägar i en helt annan betydelse. Erinran mot förslaget i denna del göres även av *yrkesinspektionens specialinspektörer vid statens järnvägar*. De förorda benämningen trafikyrkesinspektör.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, yrkesinspektionens specialinspektörer vid statens järnvägar och yrkesinspektören i första distriktet anse likaledes den av kommittén beräknade personalen otillräcklig.

Även *landsorganisationen*, som åberopar svenska järnvägsmannaförbundets utlåtande i ärendet, anser det böra prövas, huruvida icke avdelningen bör utbyggas.

Statsverkens ingenjörsförbund anser, att byråchefen för den av förbundet föreslagna landtrafikbyrån bör placeras i lönegrad C 7.

Departementschefen.

Å ifrågavarande avdelning erfordras enligt min mening en relativt stark uppsättning av kvalificerade tjänster. Jag kan därför i stort sett tillstyrka den av kommittén föreslagna personaluppsättningen men anser dock att vissa avvikelser från förslaget måste göras beträffande befattningarnas lönegradsplacering m. m. Någon förstärkning av personaluppsättningen utöver vad kommittén föreslagit kan jag ej tillstyrka.

Kommitténs förslag att å trafikavdelningen skall inrättas en befattning som byrådirektör biträder jag. Befattningen bör placeras i samma lönegrad som övriga byrådirektörstjänster. Jag förordar, att den upptages i Ca 31. Någon särskild beteckning å befattningen för att ange att med densamma äro förenade inspekterande befogenheter synes icke erforderlig. Den av kommittén föreslagna benämningen trafikinspektör bör därför utgå.

I stället för den av kommittén föreslagna trafikinspektörsbefattningen i A 28 (Ca 31) torde å avdelningen böra inrättas en befattning som förste byråingenjör i Ca 29. Vidare bör såsom kommittén föreslagit inrättas en förste byråingenjörstjänst i nuvarande 27 lönegraden. Denna befattning synes dock böra vara extra ordinarie och sålunda placeras i Ce 27. Även en extra ordinarie byråingenjörstjänst bör enligt min mening inrättas. Liksom övriga byråingenjörstjänster inom verket bör den placeras i nuvarande 24 lönegraden (Ce 24).

Jag föreslår således följande befattningar å trafikavdelningen med undantag av biträdespersonal, nämligen 1 byrådirektör (Ca 31), 1 förste byråingenjör (Ca 29), 1 förste byråingenjör (Ce 27) och 1 byråingenjör (Ce 24).

Sociala avdelningen.**Nuvarande organisation.**

Å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå finnes f. n. icke anställd någon i begränsad mening socialt utbildad befattningshavare. Ärenden avseende den kvinnliga yrkesinspektionens verksamhetsområde och andra likartade ärenden handläggas därför vanligtvis i samråd med eller uteslutande genom yrkesinspektrisen.

På yrkesinspektrisen ankommer att företrädesvis å arbete, vartill kvinnor användas, i den omfattning yrkesinspektionens chefsmyndighet närmare bestämmer, utöva tillsyn över arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad samt att ordna, leda och övervaka den henne underställda personalens tillsynsverksamhet samt bistå denna med råd och upplysningar beträffande tjänsten. Härutöver har yrkesinspektrisen att verka för förbättring av de kvinnliga arbetarnas levnadsförhållanden, såsom beträffande kost och bostad samt hälso- och sjukvård, ävensom för utvecklande bland dem av spar-, understöds- och försäkringsväsen samt utbildnings- och studiearbete.

Den nuvarande personaluppsättningen å yrkesinspektrisens kansli omfattar följande befattningshavare förutom biträdespersonal.

1 yrkesinspektis	Ca 29 (A 26)
1 yrkesinspektisassistent	Ca 22 (A 18)
1 assistent	Ce 22 (Eo 18)

Den extra ordinarie assistenten var intill den 1 juli 1947 placerad i Eo 16.

Kommitténs förslag.

Kommittén föreslår som chef för den socialhygieniska avdelning, som enligt kommittémajoritetens förslag skulle inrättas inom den arbetshygieniska byrån, en byrådirektör i lönegrad A 28. Denna borde äga kvalifikationer motsvarande dem som ställas på sökande till yrkesinspektisbefattningen dvs. i regel akademisk examen m. m.

Vidare föreslås, att de hos yrkesinspektrisen f. n. inrättade assistentbefattningarna överförs till den socialhygieniska avdelningen och å dess personalstat upptagas såsom en förste byråsekreterartjänst i lönegrad A 24 och en assistenttjänst i Eo 20. Förste byråsekreteraren borde vara byrådirektörens ställföreträdare och biträda vid fullgörande av på avdelningen ankommande arbetsuppgifter. Någon inspektionsskyldighet borde ej åligga förste byråsekreteraren och assistenten. Av sökande till sådan tjänst borde fordras teoretisk och praktisk utbildning motsvarande fordringarna för socialinspektörsbefattning (jfr s. 87).

Avdelningens personalbestånd skulle sålunda enligt förslaget omfatta följande befattningshavare förutom biträdespersonal.

1 byrådirektör	A 28
1 förste byråsekreterare	A 24
1 assistent	Eo 20

Mot kommitténs förslag till lönesättning för avdelningens personal har reservation anförts av ledamoten *Fischer*, som efter att ha erinrat om kompetensfordringar och lönegradsplacering för de av kommittén föreslagna socialinspektörerna yttrat, att byrådirektören vid den socialhygieniska avdelningen, som skulle bli socialinspektörernas närmaste chef, icke vid den slutliga lönegradsplaceringen borde komma i lägre lönegrad än vad reservanten påyrkat beträffande dessa inspektörer. Extra ordinarie assistentbefattningen å avdelningen borde placeras i lönegrad Eo 22.

Yttranden.

Riksförsäkringsanstalten biträder förslaget att avdelningen bör förestås av en byrådirektör i lönegrad A 28 och att denne bör äga samma kvalifikationer som f. n. gälla för yrkesinspektisen. I övrigt torde, framhåller anstalten, personalen kunna begränsas till en befattningshavare i A 22 och en assistent i Eo 20.

Statskontoret, som anser att yrkesinspektionens verksamhet av allmänt socialhygienisk karaktär bör förläggas till skyddstekniska byrån, framhåller, att högre löneställning än i 26 lönegraden icke borde ifrågakomma för den tjänsteman, som har att å byrån handlägga ärenden av denna art. De hos yrkesinspektisen inrättade assistentbefattningarna i A 18 resp. Eo 18 borde enligt statskontorets mening kvarstå i dessa lönegrader.

Yrkesinspektisen framhåller, att det är ogörligt att nu bedöma, huruvida personaluppsättningen på den socialhygieniska avdelningen är tillräcklig. Storleken berodde på bl. a. omfattningen av de arbetsuppgifter avdelningen finge sig anvisade.

Yrkeskvinnors samarbetsförbund erinrar, att två byrådirektörer, varav en på socialhygieniska avdelningen, placerats i lönegrad A 28, medan övriga byrådirektörer i ämbetsverket uppförts i A 29. För förbundet framstode placeringen i A 28 oförklarlig med tanke på att kommittén särskilt uppmärksammat de socialhygieniska frågorna och understrukit arbetsgivarnas skyldighet i fråga om de hygieniska och sociala anordningarna. Kommittén har vidare dels framhållit behovet av råd och anvisningar av socialhygieniker även för arbetsställen med enbart manlig arbetskraft, dels ock understrukit betydelsen av att man vid handläggningen av olika arbetarskyddsfrågor inom arbetsrådet hade möjlighet till samråd med socialhygieniskt utbildade befattningshavare. Genom de utbildningskrav, som ställdes på dessa befattningshavare, stode enligt förbundets mening byrådirektören på socialhygieniska avdelningen i full paritet med övriga byrådirektörer och detta borde även komma till synes i lönesättningen. Samtliga

byrådirektörer borde därför placeras i A 29. Förbundet förordar tillika, att assistenten på ifrågavarande avdelning uppflyttas från föreslagna Eo 20 till Eo 22.

Även *Fredrika-Bremer-förbundet* hemställer om samma lönegradsplacement (A 29) för byrådirektören på socialhygieniska avdelningen.

Departementschefen.

Jag biträder kommitténs förslag att den nuvarande yrkesinspektrisbefattningen skall ombildas till en befattning som byrådirektör i Ca 31 (A 28) hos styrelsen. För denna befattning torde böra gälla samma kompetensfordringar som jag i det följande föreslår för socialinspektör.

I 23 § gällande arbetarskyddslag föreskrives, att yrkesinspektionens befattningshavare skola utgöras av bl. a. minst en yrkesinspektris för tillsyn företrädesvis å arbete, vartill kvinnor användas. I det följande (s. 107) föreslår jag vissa — huvudsakligen formella — ändringar beträffande den nuvarande kvinnliga yrkesinspektionen. I överensstämmelse härmed har i det denna dag till lagrådet remitterade förslaget till ny arbetarskyddslagsstiftning bestämmelsen angående yrkesinspektrisen icke medtagits. Intill dess att den nya lagstiftningen träder i tillämpning torde få uppdragas åt byrådirektören å sociala avdelningen att vara yrkesinspektris enligt arbetarskyddslagen.

Kommitténs förslag om inrättande av en förste byråsekreterarbefattning för de sociala ärendena kan jag icke f. n. biträda. Däremot anser jag lämpligt, att den nuvarande assistentbefattningen i Ca 22 ersättes med en såsom rekryteringsbefattning avsedd amanuens tjänst. Assistentbefattningen bör därvid föras på övergångsstat.

Personalen å sociala avdelningen skulle sålunda tills vidare utgöras av en byrådirektör i Ca 31 och en amanuens.

Läkare.

Nuvarande organisation.

Vid handläggning å riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå av ärenden av medicinsk-yrkeshygienisk natur biträder en läkare för arbetarskyddsärenden. För denna tjänstgöring, som skall omfatta minst sex timmar i veckan, utgår ersättning i form av arvode med 5 000 kronor för år. Uppdraget innehaves f. n. av föreståndaren för folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning. Sedan den 1 juli 1947 finnes å byrån dessutom anställd en biträdande läkare med en tjänstgöringstid av minst fem timmar i veckan. Årsarvodet till denne läkare utgör 3 500 kronor. Uppdraget innehaves f. n. av ordinarie laboratorn vid nyssnämnda avdelning.

Kommitténs förslag.

Kommittén har, såsom tidigare nämnts, föreslagit, att inom den av kommittén förordade arbetshygieniska byrån skulle finnas en medicinsk avdelning, närmast motsvarande den medicinska sektionen inom folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning. Till den medicinska avdelningen skulle personalen å nämnda sektion överföras. Härjämte skulle å avdelningen inrättas bl. a. tre nya läkartjänster, varav en byrådirektörsbefattning, tillika överläkartjänst, i lönegrad A 29 och två avdelningsläkartjänster i A 28 resp. Eo 28. Någon motsvarighet till de arvodesavlönade och deltidstjänstgörande läkarna å den nuvarande arbetarskyddsbyrån föreslås icke.

Kommittén utgår från att de nyinrättade läkarbefattningarna skola avse heltidsanställning. Denna fordran anser kommittén motiverad med hänsyn till såväl de yrkeshygieniska arbetsuppgifternas omfattning som arbets-effektiviteten. För berörda läkartjänster borde fordras god vetenskaplig utbildning och erfarenhet i något av de ämnen, som skulle tillhöra den medicinska avdelningens verksamhetsområde.

Kommittén anför, att förenämnda av kommittén föreslagna löneplaceringar icke torde erbjuda tillfredsställande löneförmåner för läkare med heltidstjänstgöring. Det syntes med hänsyn till chefstjänsternas löneställning dock icke lämpligt att placera läkarbefattningarna i högre lönegrader än de föreslagna, såvida ej de förstnämnda tjänsterna uppfördes på C-planen. Kommittén ville icke bestrida, att rekryteringssvårigheter kunna uppkomma beträffande nämnda läkartjänster. Då dessa skulle nyinrättas, syntes det emellertid svårt att bilda sig en bestämd uppfattning i frågan. Kommittén ansåge sig därför icke böra — såsom i fråga om chefstjänsten för arbetshygieniska byrån — föreslå särskilt arvodestillägg. Denna möjlighet borde dock stå öppen även för här berörda läkartjänster, därest det gällde att till någon av dem förvärva och behålla en lämplig, väl kvalificerad läkarkraft.

De läkarbefattningar (bortsett från chefstjänsten), som enligt kommitténs förslag skulle överflyttas från yrkeshygieniska avdelningen, äro en laboratorsbefattning i A 26 och ett antal arvodesbefattningar som läkarassistenter.

Kommittén har vidare behandlat frågan om läkarkonsulter å den medicinska avdelningen och anför härom följande.

För rådgivning beträffande yrkessjukdomar och yrkesskador samt upprätthållande av erforderlig kontakt med den kliniska verksamheten har från institutets sida uttalats önskvärdheten av att särskilda läkarkonsulter stå till yrkeshygieniska avdelningens förfogande. Vissa konsulter finnas också redan nu knutna till avdelningen, såsom för konsultation beträffande hudsjukdomar och invärtes medicin. Kommittén finner denna lösning av behovet av speciell sakkunskap på det medicinskt-yrkeshygieniska området ändamålsenlig och anser, att denna form för tillgodoseende av viss sakkunskap och samordnande av klinisk och hygienisk forskning på

nämnda område bör starkt stödjas. Behov av konsulttjänster föreligger även på flera områden, såsom oftalmiatrik, ortopedi, otia tri och arbetsfysiologi.

Kommitténs förslag angående den medicinska avdelningen har närmare utvecklats å s. 95—100 i betänkandet.

Yttranden.

Riksförsäkringsanstalten beräknar den läkarpersonal, som skulle erfordras för den av anstalten föreslagna byrån för medicinska och sociala ärenden, till, förutom byråchefen, en byrådirektör och överläkare samt fem yrkesläkare, vilka anstalten föreslår skola tills vidare ersätta de av kommittén föreslagna yrkesläkarna å inspektionsdistrikten.

Förslag att i stället för läkare inom lokalorganisationen ha ett mindre antal läkare knutna till ämbetsverket framföras även av *allmänna lönenämnden, länsstyrelsen i Malmöhus län, samtliga yrkesinspektörer, yrkesinspektionens ingenjörsförening, handelskammaren i Göteborg* och *Sveriges läkarförbund*.

I några yttranden beröras även de föreslagna läkarnas anställningsförhållanden. Sålunda anför *förste stadsläkaren i Göteborg* om förslaget att inrätta läkartjänster som heltidstjänster, att det syntes honom i princip felaktigt att helt frikoppla läkaren från den verksamhet, för vilken han utbildats, och att göra honom helt till tjänsteman. Han borde genom tillfälle till praktik eller annan tjänstgöring tillförsäkras möjlighet att följa medicinens framsteg.

I detta sammanhang torde även få hänvisas till yttrandena över kommitténs förslag om inrättande av yrkesläkarbefattningar inom lokalorganisationen (s. 92—94).

Departementschefen.

Arbetarskyddskommittén har lagt stor vikt vid att utforma sitt förslag så att arbetarskyddsorganisationens behov av läkarmedverkan blir tillgodosett såväl centralt som lokalt. Enligt kommittéförslaget skulle centralmyndighetens behov i denna del i huvudsak tillgodoses genom heltidsanställda läkare inom den föreslagna arbetshygieniska byrån, i vilken yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan skulle utgöra huvudbeståndsdel. Riksförsäkringsanstalten m. fl. ha förordat, att en relativt stark läkaruppsättning skall finnas inom centralmyndigheten även om yrkeshygieniska avdelningen icke överflyttas. Centralmyndighetens läkare ha härvid avsetts ersätta även de yrkesläkare inom inspektionsdistrikten, vilka föreslagits av kommittén.

Det kan enligt min mening icke råda tvivel om att arbetarskyddet i framtiden kommer att behöva medverkan av läkare i betydande omfattning. I vilka former läkarnas medverkan mera permanent skall ordnas, kan emel-

lertid icke nu med någon säkerhet bedömas. Vissa för det yrkesmedicinska och yrkeshygieniska arbetet grundläggande spörsmål befinna sig ännu endast på ett förberedande stadium. Jag vill här blott erinra om den försöksverksamhet på yrkesmedicinens område, som fr. o. m. den 1 juli 1947 påbörjats vid karolinska sjukhuset genom inrättande där av en central för undersökning och behandling av samt forskning rörande yrkessjukdomar. F. n. torde sålunda endast en tillfällig lösning av arbetarskyddets läkarfråga kunna genomföras.

Då enligt mitt förslag yrkeshygieniska avdelningen icke skall ingå i arbetarskyddsstyrelsen, bör samarbetet mellan styrelsen och avdelningen fortgå enligt samma linjer som det hittillsvarande samarbetet mellan arbetarskyddsbyrån och avdelningen. En huvuddel av arbetarskyddsstyrelsens behov av medicinska expertutlåtanden kan på denna väg beräknas bli täckt. Liksom nu är fallet fordras emellertid även att läkare äro direkt knutna till den centrala arbetarskyddsmyndigheten. Ehuru fr. o. m. innevarande budgetår arbetarskyddsbyrån tillförts en biträdande läkare, föreligger otvivelaktigt ett visst behov av att ytterligare förstärka denna läkarpersonal. Tills vidare torde härvid icke kunna komma i fråga att inrätta befattningar avsedda för heltidsanställda läkare. Jag förordar i stället, att de arvoden, som äro förenade med de nu befintliga befattningarna, höjas för att möjliggöra ökning av tjänstgöringstiden. Sålunda böra finnas en överläkare med arvode å högst 8 000 kronor för år samt en biträdande läkare med arvode å högst 6 000 kronor för år. Närmare bestämmelser angående tjänstgöringstidens omfattning, semester m. m. torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Till frågan om lokalorganisationens behov av läkarmedverkan och dess tillgodoseende återkommer jag i ett senare sammanhang.

Biträdespersonal, expeditionsvakter m. fl.

Nuvarande organisation.

Hos det nuvarande *arbetsrådet* finnas anställda 1 kansliskrivare i lönegrad Ca 15 (A 11), tillika rådets registrator, 1 kanslibitråde i Ca 11 (A 7), 1 kontorsbiträde i Ca 8 (A 4) och 2 extra ordinarie kontorsbiträden.

Biträdespersonalen å den nuvarande *arbetarskyddsbyrån* omfattar 1 kansliskrivare i lönegrad Ca 15 (A 11), som tjänstgör som byråns registrator, 1 kanslibitråde i Ca 11 (A 7), 2 kontorsbiträden i Ca 8 (A 4) och 4 extra ordinarie biträden.

Å *yrkesinspektorisens kansli* finnas f. n. anställda 1 kanslibitråde i lönegrad Ca 11 (A 7) och 1 biträdesaspirant.

Hos *skogs- och flottledsinspektionen* finnas anställda 1 kontorsbiträde i lönegrad Ca 8 och 1 biträde med tjänstgöring 8 månader per år.

Förenämnda biträdespersonal skulle sålunda bestå av 2 kansliskrivare,

3 kanslibiträden, 4 kontorsbiträden och 8 biträden i lägre löneställning eller tillhopa 17 befattningshavare.

Kommitténs förslag.

Kommitténs förslag till biträdespersonal å de byråer och avdelningar, som enligt vad jag i det föregående förordat skola ingå i arbetarskyddsstyrelsen, omfattar följande befattningar.

Byrå eller avdelning	A 11	Eo 11	A 7	Kontors- och skrivbiträden
Arbetstidsbyrån	1		1	3
Skyddstekniska byrån	1		3	5
Administrativa byrån			1	2
Upplysnings- och utbildningsbyrån	1	1	2	3
Skogsavdelningen			1	1
Trafikavdelningen			1	1
Socialhygieniska avdelningen			1	1
Summa	3	1	10	16

Den i lönegrad Eo 11 upptagna befattningen som kansliskrivare avses främst för bibliotekariegöromål.

Förutom förenämnda biträdespersonal har kommittén räknat med 4 expeditionsvakter, därav 1 förste expeditionsvakt, och 2 telefonister.

Yttranden.

Riksförsäkringsanstalten framhåller, att med hänsyn till den av anstalten föreslagna förstärkningen av den tekniska personalen på de avdelningar, som motsvarade den av kommittén föreslagna skyddstekniska byrån, en ökning av biträdespersonalen med 2 befattningshavare utöver kommitténs förslag torde vara nödvändig. Anstalten anser, att trafikavdelningens biträdespersonal bör utgöras av 1 kontorist i A 9, 1 kanslibitråde i A 7 och 2 kontorsbiträden.

Statskontoret föreslår, att personalorganisationen, bl. a. för vissa av de uppgifter som skulle ankomma på den av kommittén föreslagna materialförvaltaren, förstärkes med en kontoristbefattning i A 9. Därvid borde emellertid ett av kommittén föreslaget kanslibitråde utgå. Rörande kommitténs förslag om inrättande av ett stort antal kansliskrivartjänster, vilkas innehavare bl. a. skulle ha att svara för å resp. byrå (eller expedition) förekommande registreringsarbete, framhåller statskontoret, att dylikt arbete torde kunna anförtros åt befattningshavare med kontorists eller kanslibiträdes ställning.

Allmänna lönenämnden uttalar, att i den mån behov över huvud taget kunde anses föreligga av särskilda registratorer å de olika byråerna, dessa

befattningar borde placeras i högst 9 lönegraden. Mot förslaget att för handhavandet av verkets bibliotek m. m. å upplysnings- och utbildningsbyrån inrätta en befattning såsom kansliskrivare i Eo 11 hade lönenämnden icke något att erinra, under förutsättning att på befattningens innehavare ställdes krav på erforderlig biblioteksutbildning.

Statens organisationsnämnd anför, att ökningen av kontorspersonalen vore särskilt framträdande, i det att den enligt förslaget skulle utgöra nära tre gånger det nuvarande antalet. Nämnden, som särskilt fäst sig vid att ifrågakommande personal utplacerats på de olika avdelningarna, anser, att genom en centralisering av vissa arbetsuppgifter, exempelvis maskinskrivningsarbete, bättre personalekonomi borde kunna vinnas. Vidare påpekas, att icke mindre än 14 befattningshavare i lönegraderna A 7, A 11 och A 14 till huvudsaklig del skulle syssla med diarieföring och registrering av handlingar o. d. Genom användning av moderna diarieförings- och registreringssystem kunde arbeten av dessa slag väsentligt förenklas.

Yrkeskvinnors samarbetsförbund anser, att den på upplysnings- och utbildningsbyrån föreslagna extra ordinarie kansliskrivartjänsten (bibliotekarien) borde placeras i lönegrad A 14.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund framhåller, att kansliskrivarbefattningen å skyddstekniska byrån borde omändras till kontorskrivare i A 15. Vidare borde ett av de föreslagna kanslibiträderna såsom föreståndarinna för biträdespersonalen placeras som kansliskrivare i 11 lönegraden. Den å specialinspektionsbyråns skogsavdelning föreslagna kanslibiträdestjänsten, vars innehavare även hade att utföra ritningar till härbärgen och stall m. m., syntes jämväl böra erhålla en något högre löneställning än A 7, förslagsvis A 9.

Rörande det kanslibitråde, som föreslås biträda kamreraren, uttalar förbundet, att det måste vara uppenbart, att detta biträde kommer att få sig anförtrott sådana arbetsuppgifter, bl. a. tidvis såsom ersättare för kamreraren, att en placering som kansliskrivare i 11 lönegraden är den lägsta som borde ifrågakomma.

Departementschefen.

Till en början vill jag erinra, att chefen för finansdepartementet jämlikt bemyndigande den 17 januari 1947 tillkallat en utredningsman för att inom departementet biträda med utredning angående anställningsförhållandena för viss biträdespersonal i statens tjänst. Utredningsuppdraget avser i huvudsak befattningarna som kansliskrivare, kontorist och kanslibitråde. I avbidan på resultatet av denna utredning kan jag icke förorda inrättande av nya ordinarie tjänster av nämnda slag.

Hos arbetsrådet och arbetarskyddsbyrån finnas f. n. två ordinarie kansliskrivarbefattningar (Ca 15). Dessa befattningar torde böra överflyttas till arbetstidsbyrån resp. tekniska byrån. Såsom omnämnts vid

behandlingen av personalorganisationen för kanslibyrån har kommittén för den av kommittén föreslagna administrativa byrån upptagit en befattning under benämningen kansliskrivare och registrator i lönegrad A 14 (Ca 18). Då registreringen av inkommande och avgående post, enligt vad som konstaterats vid särskild på mitt föranstaltande gjord undersökning, torde böra i huvudsak ske å de olika byråerna och avdelningarna och med hänsyn till att arbetarskyddsstyrelsens medelsförvaltning torde bli av relativt ringa omfång, kan jag icke förorda, att ifrågavarande befattning placeras högre än som kansliskrivare i nuvarande 15 lönegraden. Befattningen bör tills vidare vara extra ordinarie och sålunda tillhöra lönegrad Ce 15. I övrigt kan jag icke tillstyrka inrättande av någon kansliskrivarbefattning hos arbetarskyddsstyrelsen.

Tre befattningar som kanslibiträde (Ca 11), samtliga ordinarie, finnas f. n. hos arbetsrådet, arbetarskyddsbyrån och yrkesinspektrisen. För de bibliotekarieuppgifter, som enligt kommittéförslaget skulle ankomma på en kansliskrivare, beräknar jag en kanslibiträdesbefattning i Ce 11. Härutöver beräknar jag ytterligare en befattning i sistnämnda lönegrad. Antalet av mig föreslagna kanslibiträdesbefattningar skulle alltså utgöra 5.

Såsom förut angivits finnas hos arbetsrådet, arbetarskyddsbyrån, skogs- och flottledsinspektionen samt yrkesinspektrisen sammanlagt 12 kontorsbiträden och skrivbiträden, varav 4 ordinarie kontorsbiträden. Kommittén har beräknat, att för de byråer och avdelningar, som enligt mitt förslag skola ingå i arbetarskyddsstyrelsen, sammanlagt 18 befattningshavare i nämnda grader erfordras inberäknat telefonister. Jag uppskattar för min del det erforderliga antalet kontors- och skrivbiträden till 14, vari behovet av telefonist torde få inräknas. Antalet ordinarie kontorsbiträdesbefattningar bör enligt vad jag inhämtat fortfarande utgöra 4.

Kommittén har föreslagit, att en befattning som förste expeditionsvakt och 3 befattningar som expeditionsvakt skola inrättas. Med den begränsning av organisationen som jag föreslår räknar jag till en början med endast en befattning som ordinarie förste expeditionsvakt i Ca 11 (A 7) och en befattning som extra ordinarie expeditionsvakt i Ce 9 (Eo 5).

Med anledning av vad statens organisationsnämnd anfört i sitt yttrande får jag framhålla, att arbetarskyddsstyrelsen självfallet bör beakta möjligheterna till rationalisering av registrerings- och skrivarbetet och begränsning av den härför avsedda personalen.

III. Den allmänna yrkesinspektionen.

Nuvarande organisation.

Yrkesinspektionens lokala organ kunna hänföras till den allmänna yrkesinspektionen, den kvinnliga yrkesinspektionen, den kommunala tillsynen samt specialinspektionen. I förevarande sammanhang behandlas med hänsyn till innehållet i kommittéförslaget den allmänna och den kvinnliga yrkesinspektionen.

Den allmänna yrkesinspektionen. För de tillsynsuppgifter, som f. n. ankomma på den allmänna yrkesinspektionen, lämnar kommittén följande sammanfattning.

Tillsyn i allmänhet å efterlevnaden av arbetarskyddslagen och med stöd av densamma meddelade föreskrifter utövas, under överinseende och ledning av yrkesinspektionens chefsmyndighet, av yrkesinspektionens befattningshavare (samt kommunala tillsynsorgan). Vidare har åt yrkesinspektionen uppdragits att övervaka efterlevnaden av lagen om arbetstidens begränsning, lantarbetstidslagen, arbetstidslagen för detaljhandeln, arbetstidslagen för hotell, restauranger och kaféer samt lagen om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete. Yrkesinspektionen har jämväl att öva tillsyn å efterlevnaden av lagen om viktmärkning i vissa fall av gods, som skall inlastas å fartyg, lagen angående förbud i vissa fall mot arbetares användande till målningsarbete, vid vilket nyttjas blyfärg, samt kungörelsen om skyddsåtgärder, som vid lastning och lossning av fartyg ankomma på arbetsgivaren m. fl. Det åligger yrkesinspektionen därjämte att i visst avseende medverka vid tillsynen å efterlevnaden av förordningen med vissa bestämmelser angående biografer och filmförevisning, byggnadsstadgan, giftstadgan, kungörelsen med vissa bestämmelser till skydd mot skada från gengasdrivet fordon eller redskap samt eventuellt kungörelsen om skyddsåtgärder, som vid lastning och lossning av fartyg ankomma på befälhavaren m. fl. I övrigt skall yrkesinspektionen följa arbetarskyddsväsendets utveckling samt genom upplysningsverksamhet främja strävandena att förekomma olycksfall och ohälsa i arbetet.

För utövande av tillsynstjänsten i allmänhet är landet indelat i 11 distrikt, som omfatta

första distriktet: Stockholms stad och Gotlands län,

andra distriktet: Stockholms, Uppsala och Västmanlands län,

tredje distriktet: Södermanlands och Östergötlands län,

fjärde distriktet: Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län,

femte distriktet: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län,

sjätte distriktet: Hallands samt Göteborgs och Bohus län,

sjunde distriktet: Skaraborgs län samt den i Västergötland liggande delen av Älvsborgs län,

åttonde distriktet: Älvsborgs län med undantag av den till sjunde distriktet hörande delen därav samt Värmlands och Örebro län,

nionde distriktet: Kopparbergs och Gävleborgs län,

tionde distriktet: Västernorrlands och Jämtlands län samt

elfte distriktet: Västerbottens och Norrbottens län.

Stationsorter för de olika distrikten äro resp. Stockholm (första och andra distrikten), Linköping, Jönköping, Malmö, Göteborg, Borås, Karlstad, Gävle, Härnösand och Umeå.

På varje distrikt tjänstgöra 1 yrkesinspektör i lönegrad Ca 31 (A 28), 1 förste distriktsingenjör i Ca 27 (A 24) samt distriktsingenjörer och yrkesunderinspektörer. Vid tre distrikt finns dessutom en förste distriktsingenjör i Ce 27. Härtill kommer biträdespersonal.

Enligt gällande instruktion är yrkesinspektören ansvarig för att tillsynstjänsten i allmänhet på tillbörligt sätt fullgöres inom hans distrikt. Det åligger honom för sådant ändamål att icke blott själv utöva tillsyn utan även ordna, leda och övervaka hos honom anställda befattningshavares tillsynsverksamhet, att ha inseende över de kommunala tillsynsorganens verksamhet samt att bistå tillsynsorganen med råd och upplysningar beträffande tjänsten.

Den kvinnliga yrkesinspektionen utövar tillsyn å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad företrädesvis beträffande arbete, vartill kvinnor användas. Yrkesinspektionens chefsmyndighet äger meddela närmare bestämmelser angående de arbetsställen och de arbetsuppgifter i övrigt, som den kvinnliga yrkesinspektionens tillsyn skall avse.

För utövande av tillsyn företrädesvis å arbete, vartill kvinnor användas, är landet indelat i 4 distrikt, som omfatta

östra distriktet: Stockholms stad samt Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands, Örebro och Västmanlands län,

södra distriktet: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län,

västra distriktet: Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län samt

norra distriktet: Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Stationsorter för de olika distrikten äro resp. Stockholm, Malmö, Göteborg och Gävle.

Yrkesinspektrisen, som är ansvarig för och leder den kvinnliga yrkesinspektionens arbete, utövar med biträde av 2 assistenter tillsynen i östra distriktet. Å vart och ett av de tre övriga distrikten utövas tillsynen av en distriktsinspektris, som har sin tjänstelokal ansluten till den allmänna yrkesinspektionens lokaler på resp. stationsorter.

Inspektionsfrekvens. Kommittén har (s. 117—119 i betänkandet) lämnat vissa uppgifter rörande inspektionsfrekvensen inom yrkesinspektionen. Av de lämnade uppgifterna framgår, att inspektionsfrekvensen (beräknad tid i år mellan inspektionsbesök å samma arbetsställe) år 1945 utgjorde för de hos yrkesinspektörerna registrerade arbetsställena 3,0, för de hos yrkesunderinspektörerna registrerade arbetsställena 2,3 och för de hos den kvinnliga yrkesinspektionen registrerade arbetsställena mellan 4 och 5.

Personalorganisation. Det nuvarande personalbeståndet hos den allmänna yrkesinspektionen omfattar följande befattningshavare.

11 yrkesinspektörer	Ca 31 (A 28)
11 förste distriktsingenjörer	Ca 27 (A 24)
3 »	Ce 27 (Eo 24)
13 distriktsingenjörer	Ca 24 (A 21)
9 »	Arvode motsvarande Ce 24: 24
2 aspiranter till distriktsingenjörstjänst	Arvode motsvarande Ce 24: 24
22 yrkesunderinspektörer	Ca 21 (A 17)
10 »	Ce 20 (Eo 16)
5 »	Arvode motsvarande Ce 20: 20
15 kontorsbiträden	Ca 8 (A 4)
15 icke-ordinarie biträden	

Den kvinnliga yrkesinspektionen består f. n. av

1 yrkesinspektris	Ca 29 (A 26)
3 distriktsinspektriser	Ce 25 (Eo 22)
1 yrkesinspektrisassistent	Ca 22 (A 18)
1 assistent	Ce 22 (Eo 18)
3 assistenter	Arvode motsvarande Ce 22: 22
1 kanslibitråde	Ca 11 (A 7)
1 icke-ordinarie biträde	

Enligt beslut av 1947 års riksdag — dvs. efter det att kommittébetänkandet avlämnats — har den allmänna yrkesinspektionen fr. o. m. den 1 juli 1947 provisoriskt förstärkts med 3 förste distriktsingenjörer i lönegrad Ce 27 (Eo 24), 7 distriktsingenjörer med arvode motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen i Ce 24 (Eo 21), 5 yrkesunderinspektörer med arvode motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen i Ce 20 (Eo 16) och 8 biträden för kontorsgöromål. I stället för lön å 2 befattningar som distriktsingenjör i Ce 23 och 2 aspirantbefattningar (Ex 20) skulle vidare utgå arvode motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen av Ce 24 (Eo 21). Vidare har från samma tidpunkt den kvinnliga yrkesinspektionen provisoriskt förstärkts med 3 assistenter med arvode motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen i Ce 22 (Eo 18) och 1 skrivbiträde. Samtidigt har en assistent i lönegrad Ce 20 (Eo 16) uppflyttats till Ce 22 (Eo 18). De nytillkomna befattningarna äro inräknade i sammanställningen över nuvarande personal. Närmare redogörelse för den provisoriska personalförstärkningen lämnas i propositionen nr 208/1947, till vilken jag torde få hänvisa.

Kommitténs förslag.

Kommittén föreslår, att i stället för *benämningen* yrkesinspektionen infördes namnet arbetsinspektionen.

De *tillsynsuppgifter*, som skola ankomma på den allmänna arbetsinspektionen, föreslås av kommittén bli i huvudsak desamma, som nu åvila den allmänna och den kvinnliga yrkesinspektionen.

Kommittén anför, att förslag och yrkanden om åtgärder för att höja *inspektionsfrekvensen* för de hos yrkesinspektionen registrerade arbetsställena framställts vid olika tillfällen. I anslutning härtill omnämner kommittén, att den internationella arbetskonferensen i en rekommendation 1923 förordat, att varje arbetsställe besökes minst en gång om året och detta oberoende av de besök, som kunde nödvändiggöras av särskilda klagomål eller andra skäl. Kommittén anser visserligen icke så täta besök i allmänhet vara av behovet påkallade, men finner dock, att den genomsnittliga inspektionsfrekvensen avsevärt borde höjas. En dylik effektivisering av det lokala tillsynsarbetet förutsatte dock att tillsynspersonalen förstärktes, att dess kvalifikationer höjdes och att tillsynsuppgifterna uppdelades.

Vad beträffar den allmänna yrkesinspektionens *distriktsorganisation* finner kommittén icke anledning att föreslå ändring i den nuvarande indelningen liksom ej heller i fråga om den nuvarande förläggningen av distriktspersonalens stationsorter.

Kommittén framhåller, att de arbetsuppgifter, som jämlikt arbetarskyddslagstiftningen skulle åligga den allmänna arbetsinspektionen, kunna hänföras till skyddstekniska, yrkeshygieniska, medicinska och sociala uppgifter. Samtliga dessa uppgifter torde numera få anses vara av sådan beskaffenhet och omfattning, att de borde fördelas på särskilda befattningshavare med teknisk, medicinsk och socialhygienisk utbildning och erfarenhet.

I enlighet härmed föreslår kommittén, att för utövande av den tillsyn, som åligger den allmänna yrkesinspektionen, skola på varje distrikt tjänstgöra en yrkesinspektör i lönegrad A 29, en yrkesläkare i samma lönegrad och en socialinspektör i A 26 jämte övrig personal. I likhet med vad nu gäller borde centralmyndigheten äga fördela befattningshavarna till tjänstgöring inom olika distrikt, bestämma stationsorten för dem samt förflytta befattningshavare från ett distrikt till ett annat.

Rörande de uppgifter, som skulle ankomma på nämnda tre personalgrupper vilka enligt förslaget skulle ingå i den allmänna yrkesinspektionens personalorganisation, må här anföras följande.

T e k n i s k p e r s o n a l. Kommittén föreslår, att den tekniskt utbildade personalen hos den allmänna yrkesinspektionen bibehålles i stort sett oförändrad. Yrkesinspektören skall enligt förslaget vara ansvarig för tillsynstjänstens fullgörande i allmänhet utom i de avseenden tillsynen uppdragits åt yrkesläkare och socialinspektör, och det skall därvid åligga honom att särskilt uppmärksamma arbetarskyddslagstiftningens tillämpning i skyddstekniskt och tekniskt-yrkeshygieniskt hänseende.

Medicinsk personal. Kommittén anför, att i den mån yrkesinspektionen vid tillsynstjänstens utövande behöver medverkan av läkare sådan medverkan f. n. kan erhållas blott genom arbetarskyddsbyråns läkare samt genom det biträde, som enligt arbetarskyddslagens 27 § i statens eller kommuns tjänst anställda läkare äro pliktiga att lämna tillsynsorganen.

Kommittén föreslår, att på varje inspektionsdistrikt skall finnas en läkare, benämnd yrkesläkare. På denne skall enligt förslaget ankomma att övervaka arbetarskyddslagstiftningens tillämpning i medicinskt-yrkeshygieniskt hänseende.

För yrkesläkartjänst bör enligt kommitténs mening fordras god utbildning och erfarenhet på det medicinskt-yrkeshygieniska området. Vid läkarfrågans behandling inom kommittén hade stått fullt klart för denna, att det f. n. icke funnes tillgång till läkare med de erforderliga kvalifikationerna. Befattningarna torde därför, anför kommittén, till en början få rekryteras successivt, sedan vederbörande läkare fått tillfälle att skaffa sig erforderlig utbildning.

Socialhygienisk personal. De socialt utbildade befattningshavare, socialinspektörer, som enligt förslaget skola tillföras den allmänna yrkesinspektionen, avses skola handha de arbetsuppgifter, som nu i huvudsak ankomma på den kvinnliga yrkesinspektionen. Det skulle sålunda åligga socialinspektör att övervaka arbetarskyddslagstiftningens tillämpning i socialhygieniskt hänseende samt att verka för att nödiga sociala anordningar vidtagas ävensom tillhandagå med upplysningar, råd och anvisningar i sociala frågor. Socialinspektörens tillsynsverksamhet skulle dock ej vara begränsad till företrädesvis arbetsställen med kvinnlig arbetskraft utan omfatta även andra arbetsställen, där tillsyn eller råd och anvisningar av socialt utbildade befattningshavare vore behöfliga. Som en följd härav skulle den kvinnliga yrkesinspektionen i sin nuvarande form upphöra. Socialinspektör förutsattes kunna vara manlig eller kvinnlig.

Kommittén utgår från att även för socialinspektörerna samma distriktsindelning skall tillämpas som för yrkesinspektörerna och yrkesläkarna.

Kommitténs förslag förutsätter, anför kommittén, att de arbetsuppgifter, som enligt arbetarskyddslagstiftningen skola åligga den allmänna arbetsinspektionen, i sakligt hänseende uppdelas mellan yrkesinspektören, yrkesläkaren och socialinspektören med hänsyn tagen till deras speciella utbildning och praktiska erfarenhet.

På varje distrikt borde emellertid finnas en *distriktschef*, som vore ansvarig för tillsynens behöriga utövande inom distriktet och som samordnade och övervakade tillsynsarbetet. Såsom distriktschef borde kunna förordnas yrkesinspektör, yrkesläkare eller socialinspektör. Avgörande härvidlag borde vara icke så mycket vederbörandes utbildning och erfarenhet utan fastmer dennes personliga egenskaper samt förmåga att organisera och samordna arbetet på distriktet. Distriktschefen skulle, efter förslag av

centralmyndigheten, förordnas av Kungl. Maj:t för en tid av högst sex år. Till ställföreträdare för distriktschef borde även förste distriktsingenjör kunna förordnas.

För uppdraget att vara distriktschef föreslås utgå särskilt arvode, förslagsvis 600 kronor för år. För socialinspektör, som förordnades till distriktschef, skulle arvodet höjas med ett belopp motsvarande skillnaden i lön mellan lönegraderna A 29 och A 26.

Beträffande *kompetenskraven* för yrkesinspektionens personal föreslår kommittén, att liksom hittills skall fordras civilingenjörsexamen eller där emot svarande utbildning för yrkesinspektör, förste distriktsingenjör och de nuvarande distriktsingenjörerna. Vidare föreslås, att för yrkesunderinspektörerna — vilka enligt kommitténs mening likaledes böra benämnas distriktsingenjörer — skall fordras ingenjörsexamen från statligt tekniskt läroverk eller annan därmed likvärdig utbildning i stället för såsom f. n. övermaskinistkompetens. Kompetenskravet för de högre tjänsterna borde icke hindra tjänsteman med lägre teknisk utbildning att efter dispens söka och erhålla dylik befattning om vederbörande visat sig besitta stor duglighet och lämplighet i övrigt.

För befattning som socialinspektör bör enligt förslaget fordras samma kompetens som nu kräves för antagande till yrkesinspektris eller distriktsinspektris (examen från universitet eller högskola m. m.). Härutöver borde fordras, förutom praktik, att vederbörande genomgått fullständig kurs vid socialinstitut eller förvärvat annan likvärdig utbildning.

Vad angår *löneställningen* för yrkesinspektörerna finner kommittén, att såväl de ökade kvalifikationskrav utvecklingen ställde som de vidgade arbetsuppgifter, som den nya arbetarskyddslagstiftningen medförde, motiverade en uppflyttning från lönegrad A 28 till A 29. Förste distriktsingenjörsbefattningarna föreslås uppflyttade från lönegrad A 24 till A 26. För tre till inrättande föreslagna befattningar förordas dock placering i lönegrad A 24. Bl. a. på grund av de rekryterings svårigheter, som yppat sig i fråga om distriktsingenjörsbefattningarna, föreslås en uppflyttning av de ordinarie distriktsingenjörerna från lönegrad A 21 till A 22. Vidare föreslås, att de extra ordinarie distriktsingenjörstjänsterna i lönegrad Eo 20 uppflyttas till Eo 22 och aspirant-tjänsterna i Ex 18 till Ex 20. F. ö. hade sistnämnda lönegrad redan måst tillämpas på grund av rekryterings svårigheter.

Kommittén föreslår, såsom förut nämnts, att de nuvarande yrkesunderinspektörerna skola benämnas distriktsingenjörer.

Genom den av kommittén föreslagna höjningen av kompetensvillkoren torde, framhåller kommittén, möjlighet beredas att till ifrågavarande befattningshavare i större omfattning än hittills överflytta arbetsuppgifter av mera krävande art såväl i fråga om tillsynen som beträffande expeditjonsarbetet. Med hänsyn härtill finner kommittén motiverat, att yrkesunder-

inspektörstjänsterna givas något högre löneställning. Kommittén föreslår, att tjänsterna uppflyttas från lönegraderna A 17 och Eo 16 till A 19 och Eo 19.

Enligt kommitténs mening böra yrkesläkarna vara heltidsanställda. Befattningarna föreslås, som förut nämnts, placerade i A 29. Kommittén föreslår, att med yrkesläkartjänst må kunna förenas uppdrag som besiktningssläkare för minderåriga och för arbetstagare i hälsofarligt arbete. Hinder borde ej heller föreligga att i särskilt fall medge yrkesläkare att vid sidan av tjänsten inneha enskilt uppdrag. Privat läkarverksamhet skulle yrkesläkare dock icke få utöva. Det borde slutligen icke vara helt uteslutet att i visst fall genom särskilt arvodestillägg förbättra lönen.

Den föreslagna befattningen som socialinspektör skulle enligt kommitténs förslag uppföras på ordinarie stat och placeras i samma lönegrad som den nuvarande yrkesinspektrisen dvs. A 26. Som skäl härför framhåller kommittén bl. a., att allt större anspråk komme att ställas på de befattningshavare, som skulle utöva tillsyn å lagstiftningens tillämpning i socialhygieniskt hänseende.

Kommittén har vidare föreslagit vissa befattningar som assistent till socialinspektör. Dessa tjänster föreslås placerade i lönegrad Eo 20.

Kommittén framhåller, att med hänsyn till den relativt stora personal, som enligt förslaget skulle komma att finnas på varje arbetsinspektionsdistrikt, det syntes nödvändigt, att det på distriktsexpeditionerna funnes en kvalificerad befattningshavare, som ansvarade för skriv- och registreringsarbetet samt andra på expeditionen förekommande göromål. Kommittén föreslår för detta ändamål, att på varje distrikt inrättas en ordinarie kansliskrivartjänst i lönegrad A 11. Som närmaste biträde åt kansliskrivaren borde finnas ett kanslibiträde i lönegrad A 7. Härtill komme kontors- och skrivbiträden samt på vissa distrikt jämväl expeditionsvakter.

Vid beräkningen av *personalorganisationens omfattning* har kommittén utgått från det antal registerförda arbetsställen och arbetstagare, som yrkesinspektörerna uppgivit i verksamhetsberättelserna år 1944. Det har härvid förutsatts, att arbetsställen med fler än 9 arbetare samt mindre arbetsställen med stor olycksfalls- och hälsorisk böra inspekteras en gång om året och övriga arbetsställen minst en gång vartannat år. Man har vidare räknat med att en yrkesinspektör hinner besöka 250 arbetsställen per år, en förste distriktsingenjör och distriktsingenjör, som vore obunden av expeditionens arbete, 400, annan distriktsingenjör 200 och yrkesunderinspektör 900 arbetsställen per år. Med denna utgångspunkt har kommittén bedömt personalbehovet på följande sätt.

Kommittén föreslår ingen ändring i antalet yrkesinspektörsbefattningar. Såsom f. n. skulle således finnas 11 ordinarie yrkesinspektörer, motsvarande antalet yrkesinspektionsdistrikt.

Vad angår behovet av förste distriktsingenjörer anser kommittén, att med hänsyn till de arbetsuppgifter, som förutsättas tillkomma genom den nya arbetarskyddslagen, särskilt vad gäller granskning av byggnadsförslag, ytterligare en förste distriktsingenjörstjänst bör inrättas i de yrkesinspektionsdistrikt där dessa arbetsuppgifter torde bli särskilt omfattande och krävande, nämligen första, femte och sjätte distriktet. Antalet dylika tjänster föreslås alltså böra ökas från 11 till 14, samtliga ordinarie. De nyinrättade tjänsterna föreslås placerade i A 24.

Kommittén föreslår vidare, att antalet distriktsingenjörstjänster med teknisk högskoleutbildning eller annan därmed jämförlig utbildning ökas från 17 till 34. Det oaktat, framhåller kommittén, måste det föreslagna antalet befattningar med hänsyn till tillsynsverksamhetens utvidgning och skyddsarbetets intensifiering anses relativt knäppt. Enligt förslaget skola 24 befattningar vara ordinarie, 8 extra ordinarie och 2 extra.

Kommittén beräknar behovet av yrkesunderinspektörer, av kommittén benämnda distriktsingenjörer, till 44, vilket innebär, att 12 nya befattningar skulle tillkomma. Av tjänsterna anses 32 böra vara ordinarie och 12 extra ordinarie.

Kommittén avser, att 7 av de nya yrkesunderinspektörerna skola ha till speciell uppgift att utöva tillsyn å byggnads- och stuveriverksamhet. Dessa skulle vara placerade inom de distrikt, där nämnda slag av verksamhet vore särskilt omfattande och där det därför vore motiverat med särskilda befattningshavare för tillsynen å dessa arbetsområden. I enlighet härmed föreslår kommittén, att å vart och ett av första, femte och sjätte yrkesinspektionsdistriktet (med stationsorterna Stockholm, Malmö resp. Göteborg) tillsättas, förutom det antal befattningshavare i distriktsingenjörss- (yrkesunderinspektörs-) ställning som enligt angivna grunder beräknats erforderligt för den allmänna tillsynen, jämväl en befattningshavare för tillsyn å byggnadsverksamhet och en för stuveriarbete. För Stockholm beräknas dessutom ytterligare en befattningshavare för byggnadstillsynen.

För arbetarskyddstillsynen å byggnads- och stuveriverksamhet inom övriga distrikt beräknar kommittén ej någon särskild personal. Tillsynen å byggnadsverksamhet inom dessa distrikt synes kommittén lämpligen kunna ordnas på det sätt, att det uppdrages åt varje befattningshavare inom distriktet att vid sina tjänsteresor inspektera de byggnadsföretag, som han därvid påträffar.

Såsom förut nämnts föreslår kommittén, att en yrkesläkare befattning inrättas å varje inspektionsdistrikt, således inalles 11 befattningar.

Enligt kommitténs förslag skulle bland tillsynspersonalen även ingå en socialinspektör å varje distrikt. I anslutning härtill framhåller kommittén, att inspektionsfrekvensen för de hos den kvinnliga yrkesinspektionen registrerade arbetsställena vore mycket låg, men att kommittén likväl

icke ansåge sig kunna föreslå en sådan utbyggnad av denna inspektion, att varje arbetsställe skulle hinna besökas en gång varje år. Detta torde enligt kommitténs mening ej heller vara erforderligt annat än i vissa fall. Kommittén har dock föreslagit, att inom första, femte och sjätte distriktet, som omfatta bl. a. Stockholm, Malmö och Göteborg, tillsättas såsom biträde åt socialinspektörerna 3 assistenter med socialhygienisk utbildning, en i varje distrikt. Inom dessa funnes nämligen ett stort antal arbetsställen, vid vilka tillsynen lämpligen borde och kunde uppdragas åt socialinspektör. De föreslagna befattningarna finge även anses utgöra rekryteringstjänster för socialinspektörsbefattningar.

Behovet av kontorspersonal uppskattar kommittén till 11 kansliskrivare, 11 kanslibiträden samt 31 kontors- och skrivbiträden.

Kommittén föreslår slutligen inrättande av fyra befattningar som expeditionsvakt i lönegrad Eo 5 för tjänstgöring å distriktsexpeditionerna i Stockholm (2 expeditioner), Göteborg och Malmö, där antalet besökande är stort.

Enligt kommitténs förslag skulle sålunda den allmänna arbetsinspektionen komma att omfatta följande befattningshavare.

11 yrkesinspektörer	A 29
11 yrkesläkare	A 29
11 socialinspektörer	A 26
11 förste distriktsingenjörer	A 26
3 »	A 24
24 distriktsingenjörer	A 22
8 »	Eo 22
3 assistenter (socialhygieniker)	Eo 20
2 distriktsingenjörer (aspiranter)	Ex 20
32 »	A 19
12 »	Eo 19
11 kansliskrivare	A 11
11 kanslibiträden	A 7
14 kontorsbiträden	A 4
4 expeditionsvakter	Eo 5
17 icke-ordinarie biträden	

Kommittén betonar, att den beräkning av behovet av inspektionspersonal, som kommittén verkställt, måste betraktas som en minimiberäkning. För närmare uppgifter rörande kommitténs förslag torde jag få hänvisa till s. 127—145 i betänkandet.

Befattningshavarnas fördelning på yrkesinspektionsdistrikt upptages i en å s. 196 o. f. i betänkandet införd sammanställning.

Mot kommitténs förslag rörande den allmänna och den kvinnliga yrkesinspektionen ha flera *reservationer* anförts.

Kommitténs förslag om inrättande av yrkesläkarbefattningar har sålunda föranlett fyra av kommitténs ledamöter att till betänkandet foga särskilda yttranden.

Ledamoten *Yllner* har anført, att tillkomsten av yrkesläkare visserligen skulle ge yrkesinspektionen en sedan länge behövlig komplettering men att dessa läkare icke kunna besöka varje arbetsställe. Den föreslagna organisationen behövde därför en ytterligare utbyggnad med läkare, som kunde verkställa en fortlöpande relativt ofta återkommande medicinsk-hygienisk tillsyn på arbetsplatserna och som voro underställda yrkesläkarna. Härvid kunde ifrågakomma antingen att yrkesläkarna erhöle heltidsanställda assistenter eller att det inrättades en särskild, statligt bekostad kår av fabriksläkare med uppgift att under yrkesläkarnas överinseende ägna sig åt den sanitära tillsynen av arbetsställena eller att de nuvarande fabriksläkarna, som handhava sjukvården vid arbetsställena, jämväl skulle handhava den förebyggande vården.

Reservanten ansåg, att frågan om den förebyggande hälsovården för de anställda och den perifera, fortlöpande medicinsk-hygieniska tillsynen av arbetsställena genom särskilda, yrkesläkarna underställda läkare jämväl bort av kommittén utredas.

Ledamöterna *Hultman*, *Löfvander* och *Odholm* anföra.

Enligt det föreliggande förslaget skulle arbetsrådet få avsevärt större tillgång till läkarutbildad personal än som står den nuvarande chefsmyndigheten till buds. Detta anse vi vara en riktig utveckling, men vi hålla före, att man till en början bör låta nöja sig därmed och kunna därför icke ansluta oss till förslaget om inrättande av särskilda yrkesläkartjänster ute i distrikten.

Sistnämnda reservanter anföra vidare vissa synpunkter (betänkandet s. 219—220), vilka enligt deras mening leda till att de föreslagna socialinspektörsbefattningarna icke borde inrättas. I stället borde i varje arbetsinspektionsdistrikt finnas en distriktsinspektris för tillsyn företrädesvis av arbete, vartill kvinnor användas.

Ledamoten *Fischer* har föreslagit, att socialinspektör skall placeras i samma lönegrad som föreslås för yrkesinspektör eller A 29 samt att assistent hos socialinspektör skall placeras i A 22.

Mot kommitténs förslag beträffande distriktschefstjänsterna ha ledamöterna *Hultman*, *Löfvander* och *Odholm* anmält avvikande mening och anført, att yrkesinspektören bör vara självskriven såsom chef inom distriktet. Nämnda ledamöter ifrågasätta vidare, om man bör införa titeln distriktschef. Den hävdvunna titeln yrkesinspektör vore att föredraga.

Yttranden.

Kommitténs förslag att ersätta *benämningen* yrkesinspektionen med arbetsinspektionen har i remissyttrandena i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. *Socialstyrelsen* erinrar emellertid, att den förra benämningen hade en mer än 50-årig hävd i lagstiftning och språkbruk och att kommittén hade godtagit beteckningen »yrkes» i tjänstetitlarna yrkesinspektör och yrkesläkare.

Frågan om *distriktsindelningen* har i några remissyttranden upptagits till behandling.

Sälunda anför *statens organisationsnämnd*, att sedan gällande distriktsindelning bestämdes förutsättningarna för densamma torde ha ändrats i vissa hänseenden, i det att utvecklingen av antalet registrerade arbetsstäl- len och antalet där anställda arbetare säkerligen varit olikformig. Då distriktsindelningen vore av stor betydelse för den inspekterande persona- lens effektiva utnyttjande, borde enligt organisationsnämndens mening frågan om denna indelning övervägas, innan en så väsentlig utökning av personalen som den av kommittén föreslagna genomfördes. Härvid borde särskild hänsyn tagas till den regionala fördelningen av de nya arbetsstäl- len, som kommit att bli registrerade vid genomförande av kommitténs för- slag till ny arbetarskyddslag.

Landsorganisationen framhåller, att i ett par förbundsyttranden — från svenska kommunalarbetareförbundet och svenska väg- och vattenbygg- nadsarbetareförbundet — förordats en ökning av antalet inspektionsdistrikt, och uttalar i anledning härav, att med hänsyn å ena sidan till den nya lagens utsträckta tillämpningsområde och tillsynsorganens vidgade uppgif- ter och å andra sidan till angelägenheten av en ökad inspektionsfrekvens landsorganisationen delar dessa förbunds tveksamhet, huruvida antalet distrikt är tillräckligt. Särskilt gällde detta övre Norrland. Landsorganisa- tionen ansåge sig dock icke f. n. böra påyrka ett högre distriktsantal än som nu finnes.

Förslaget att inrätta befattningar som *yrkesläkare* har i ett flertal yttranden mött stark kritik.

Medicinalstyrelsen säger sig kunna vitsorda kommitténs mening att det f. n. icke finnes tillgång till läkare med de kvalifikationer, som böra stäl- las på en yrkesläkare. Även erforderliga utbildningsmöjligheter saknades f. n. Med de krav, som måste ställas på yrkesläkarna, och med det i och för sig alldeles berättigade anspråket på att de skola vara heltidsanställda, kunde den föreslagna lönesättningen icke beräknas locka någon aspirant med önskade kvalifikationer.

Den föreslagna organisationen löper därför enligt medicinalstyrelsens mening risken att bli en rent teknisk organisation utan medicinska med- hjälpare. Härtill komme den viktiga förändring, som kunde förväntas in- träda på arbetsplatserna i och med ikraftträdande av beslutet om den

obligatoriska sjukförsäkringen. Då fritt läkarval därvid inträder för arbetarna — varvid enligt medicinalstyrelsens uppfattning risk föreligger för att många företag komma att draga in sina fabriksläkarbefattningar — måste frågan om den omedelbara tillsynen av hygienien på arbetsplatserna och den direkta personliga hälsokontrollen löpa fara att lämnas utanför. De föreslagna yrkesläkarna kunde icke på något sätt förslå för denna direkta tillsyn, och gjordes intet för att förekomma denna risk, skulle hälsovården på arbetsplatserna riskera en väsentlig försämring. Medicinalstyrelsen vore sysselsatt med detta problem. En anordning av arbetarskyddet, som förbiginge denna fråga, måste bli otillfredsställande och betyda en reform bakåt.

Riksförsäkringsanstalten anför.

Till en början må erinras om att yrkesinspektionens chefsmyndighet vid skilda tillfällen framhållit behovet av att yrkesinspektionen för lösande av de arbetshygieniska problemen erhöle tillgång till medicinsk sakkunskap i betydligt större omfattning än vad nu är fallet. Denna fråga torde emellertid f. n. icke kunna lösas genom tillsättande av en yrkesläkare på varje distrikt. Även om dessa befattningar förenades med tillräckliga löneförmåner, torde det åtminstone f. n. icke vara möjligt uppbringa erforderligt antal kompetenta läkare. Vidare skulle en yrkesläkare på distrikt under nuvarande förhållanden få vissa svårigheter att underhålla och förkovra sina medicinska kunskaper. Anstalten anser därför lämpligare att till en början centralt hos chefsmyndigheten placeras ett antal läkare med goda kunskaper i arbets- och allmän hygien. Dessa läkare skulle under ledning av chefen på byrån för arbetshygieniska ärenden och med vissa möjligheter till fortlöpande studier bl. a. vid yrkessjukdomsklinik i Stockholm ha förutsättningar att hålla sina arbetshygieniska och allmänna medicinska kunskaper levande. Distriktens behov av medicinsk sakkunskap skulle härvid tills vidare tillgodoses genom besök i erforderlig utsträckning av ifrågasvarande centralt placerade läkare.

Statskontoret anser icke tillrädligt, att de föreslagna yrkesläkarbefattningarna inrättas. I den mån arbetsinspektionens befattningshavare behövde rådfråga medicinsk expertis, borde de enligt statskontorets mening i första hand vända sig till ortens tjänsteläkare. Om dennes sakkunskap i det särskilda fallet befunnes otillräcklig, syntes vederbörande yrkesinspektör böra äga befogenhet att anlita tillgängliga experter utan hänsyn till om de vore i statlig eller kommunal tjänst eller privatpraktiserande.

Statens organisationsnämnd finner det lämpligt, att, åtminstone tills vidare, i stället för yrkesläkare på distrikten ett lämpligt antal specialister anställas vid folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning, varifrån de alltefter behov kunde tillkallas för uppdrag inom olika distrikt. Anknytning till den föreslagna yrkessjukdomskliniken vid karolinska sjukhuset vore också tänkbar.

Samtliga yrkesinspektörer m. fl. befattningshavare hos yrkesinspektionen framhålla bl. a., att man med hänsyn till den industriella utvecklin-

gen, särskilt på senare tid, icke kunde förvänta, att någon läkare skulle kunna på tillfredsställande sätt behärska alla de medicinskt-hygieniska frågor, som kunde uppstå inom ett distrikts olika verksamhetsfält, och än mindre att, om en sådan »mångspecialist» verkligen funnes, denne skulle vara villig att antaga befattning som yrkesläkare. Följden skulle bli, att befattning som yrkesläkare komme att sökas och skötas endast av unga och oerfarna läkare. Det kunde ej heller vara riktigt, att sådana läkare skulle »öva inseende över och bistå» de erfarna läkare (förste provinsialläkare, förste stadsläkare m. fl.), som i regel vore besiktningsläkare för minderåriga, och de högt kvalificerade specialister, vilka utförde besiktning av arbetstagare sysselsatta i hälsofarligt arbete.

Yrkesinspektörerna avstyrka sålunda förslaget att tillsätta en yrkesläkare på varje yrkesinspektionsdistrikt och föreslå i stället att högt kvalificerade specialyrkesläkare anställas på den medicinska avdelningen inom chefsmyndigheten.

Yrkesinspektörerna förorda därjämte inrättande av yrkessjukdomskliniker vid vissa centrallasarett och anföra härom.

Läkarna vid sådana kliniker skulle på ett helt annat sätt än de av kommittén föreslagna yrkesläkarna kunna stå i ständig och intim kontakt med inom klinikens verksamhetsområde inträffade yrkessjukdomsfall, varigenom snabbare kännedom skulle erhållas om de nya fynd, som gjorts, och fall, som inträffat på yrkessjukdomsområdet. Läkare vid dessa yrkessjukdomskliniker skulle vara skyldiga att till vederbörande yrkesinspektör och medicinska avdelningen i chefsmyndigheten inrapportera till deras kännedom komna sjukdomsfall i yrkesarbete. Härigenom skulle åtgärder avseende de medicinska och tekniska synpunkterna kunna samordnas på ett för arbetet på området önskvärt och fördelaktigt sätt.

Sveriges läkarförbund anser de av kommittén för läkarna föreslagna löneförmånerna otillfredsställande, och föreslår att till en början ett mindre antal yrkeshygieniskt kunniga och i skilda industribranscher erfarna läkare, direkt underställda chefsmyndigheten, få fullgöra den nödiga övervakningen och rådgivningen. I mån av erfarenhet och läkartillgång skulle organisationen därefter kunna byggas ut och på lämpligt sätt decentraliseras.

Förslaget om inrättande av yrkesläkarbefattningar har vidare, under åberopande av liknande synpunkter som i förut återgivna yttranden, avstyrkts av *allmänna lönenämnden, länsstyrelserna i Malmöhus, Örebro och Väster-norrlands län, förste provinsialläkarna i sistnämnda län och Uppsala län, förste stadsläkaren och hälsovårdsnämnden i Malmö, svenska arbetsgivareföreningen, svenska lantarbetsgivareföreningen, handelns arbetsgivareorganisation, handelskammaren i Göteborg* och *yrkesinspektionens ingenjör-förening*.

Förslaget att inrätta en *socialinspektörstjänst* å varje yrkesinspektionsdistrikt tillstyrkes av bl. a. *yrkesinspektrisen och distriktsin-*

spektriserna, vilka dock som ett önskemål framhålla, att socialinspektörerna böra givas självständighet gentemot distriktschefen, när de i annat fall bleve satta endast till sådant arbete, som ansåges mindre viktigt. Ett skäl för bibehållande av den kvinnliga yrkesinspektionens hittillsvarande självständighet vore även att socialinspektörerna skulle besöka arbetsplatser, som stode under specialinspektörs tillsyn. Mot förslaget att socialinspektör skulle kunna vara manlig befattningshavare hade yrkesinspektisen och distriktsinspektriserna ingen erinran att göra. *Yrkesinspektriserna* har härjämte anfört följande.

Veterligen finns icke någon annan myndighet än yrkesinspektionen, där befattningshavare med utgångspunkt från en inspektion på arbetsplatsen kunna ge anvisningar beträffande sociala åtgärder såväl inom som utom arbetsplatsen, såsom anställande av personalkonsulent, ordnande av bostäder m. fl. anordningar, än mindre finns någon myndighet, som kan ge förelägganden i något av dessa avseenden. Att däremot t. ex. redan befintliga bostäder och barnkrubbor kunna bli föremål för inspektion av annan statlig och kommunal myndighet och på grund av bristfällighet utdömas, är en annan sida av saken, som icke berör socialinspektörens förebyggande och initiativgivande verksamhet.

Förslaget tillstyrkes även av *föreningen socialarbetare inom industri och affärsvärld (SAIA)*, *yrkeskvinnors samarbetsförbund* och *Fredrika-Bremer-förbundet*. Sistnämnda organisation framhåller, att det icke saknats röster, som hävdad, att de befattningshavare som sysslade med socialhygieniska frågor skulle dels vara underställda den tekniska inspektionen och dels inskränka sin verksamhet till att avse sociala anordningar utanför arbetsplatsen. En sådan arbetsfördelning skulle enligt förbundets uppfattning vara synnerligen olycklig och troligen medföra, att de socialhygieniska frågorna icke komme att ägnas det intresse, som arbetstagarna hade rätt att fordra.

Förbundet ansluter sig till kommitténs förslag att socialinspektörerna kunna vara antingen manliga eller kvinnliga men framhåller, att arbetet i många fall torde ligga bättre till för kvinnor än för män, särskilt i distrikt, där arbetarstammen till huvudsaklig eller övervägande del består av kvinnor. Det vore därför ett önskemål, att utvecklingen icke komme att minska utan tvärtom öka kvinnornas antal inom detta arbetsområde.

Förslaget i denna del avstyrkes av *riksförsäkringsanstalten*, som till en början uttalar, att de förhållanden i hygieniskt avseende på arbetsplatserna vilka kräva tillsyn och böra föranleda råd och anvisningar från arbetsinspektionens sida äro av arbetshygienisk (yrkeshygienisk) natur. De vore direkt betingade av arbetsförhållandena och avsåge t. ex. arbetslokaler, anordningar vid maskiner och redskap, arbetsställningar, arbetstider, raster och pauser i arbetet, förekommande hälsovådliga ämnen, ventilation, belysning och uppvärmning, personalrum m. m. Spörsmål härom kunde knappast betraktas som frågor av särskilt socialhygieniskt intresse.

De arbetshygieniska förhållandena på arbetsplatserna vore enligt anstaltens uppfattning av sådan art, att för lösande av därmed sammanhängande frågor i allmänhet måste förutsättas kompetens motsvarande yrkesinspektörs med erforderligt biträde av yrkesläkare. Enligt anstaltens mening fordrades därför icke några särskilda befattningshavare inom arbetsinspektionen vid sidan av yrkesinspektörer och yrkesläkare för behandling av arbetshygieniska frågor. Däremot föreläge behov av kvinnliga befattningshavare för att tillvarata de kvinnliga arbetstagarnas särskilda intressen på arbetsplatserna. Dessa befattningshavare borde emellertid allt efter utbildning och kompetens kunna biträda även vid lösande av andra yrkeshygieniska frågor på arbetsställena än dem som anginge de kvinnliga arbetarna. Det borde vidare ej möta hinder att åt dem i viss utsträckning överlämna uppdrag beträffande andra arbetsställena än sådana, där kvinnliga arbetstagare sysselsattes. För att undvika dubbelinspektioner och kompetens tvister torde det emellertid, framhåller anstalten, få anses påkallat, att de kvinnliga befattningshavarna äro underordnade distriktschefen.

Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som sålunda angivits för ifrågavarande befattningshavare, föreläge enligt anstaltens mening icke någon anledning att benämna dem socialinspektörer utan beteckningen distriktsinspektörer syntes lämpligare. F. ö. kunde sägas, att samtliga inspekterande vid arbetsinspektionen utövade social inspektion.

Riksförsäkringsanstalten anför vidare.

Emellertid finnas givetvis för arbetstagarnas vidkommande många sociala problem, som äro betingade av förhållandena på arbetsplatsen eller eljest direkt förbundna med den av arbetsgivaren bedrivna verksamheten, ehuru dessa problem giva sig tillkänna utanför själva arbetsplatsen. Exempel på frågor av här avsedd art lämnas av kommittén i betänkandet (s. 101) i samband med redogörelse för den nuvarande kvinnliga yrkesinspektionens arbetsuppgifter och verksamhet (kost, bostad, hälso- och sjukvård, spar-, understöds- och försäkringsväsen, utbildnings- och studiearbete, hemgårdar, ungdomshem och barnkrubbor). Såsom ytterligare exempel kunna nämnas åtgärder för att bereda bostäder åt arbetstagare, framför allt minderåriga, som söka sig till industriorter, medverkan till lämplig fritidssysselsättning, särskilt för ungdom m. m. Även om det finnes statliga och kommunala organ, som omhänderha vissa här åsyftade uppgifter utom arbetsställena, vore det enligt riksförsäkringsanstaltens mening välbetänkt att anförtro uppmärksammandet av dessa uppgifter åt en statlig myndighet med tillgång till befattningshavare, som äro väl insatta i förhållandena på arbetsplatserna. I denna myndighets åligganden skulle då bl. a. ingå att verka för samordning av åtgärder, som ankomma på olika institutioner, lämna hänvisning till organ, som närmast har att vidtaga viss åtgärd eller fästa rätte vederbörandes uppmärksamhet på förefintligt missförhållande. Sådan kompetens och erfarenhet, som här förutsattes, måste enligt anstaltens mening anses vara tillfinnandes hos den kvinnliga yrkesinspektionen. Det synes därför lämpligt, att det sociala arbetet för arbetstagarna utom arbetsplatserna anförtros åt den myndighet, som har arbetarskyddet till sitt verksamhetsområde. Att uppdraga bestämda gränser för denna verk-

samhet utanför arbetsplatsen torde icke låta sig göra och å andra sidan synes det önskvärt, att viss anpassning kan ske med hänsyn till utveckling och erfarenheter på området. Även med avseende å arbetet på detta område torde liksom i fråga om de yrkeshygieniska åtgärderna på arbetsplatserna överinseendet böra ligga hos distriktschefen bl. a. för ernående av planmässighet i tjänsteresorna och för samordning av befattningshavarnas olika arbetsuppgifter.

I anslutning härtill framhåller anstalten, att den i likhet med vissa reservervanter inom kommittén anser, att det icke förebragts några bärande skäl för att den kvinnliga yrkesinspektionen, som utträttat ett betydelsefullt arbete vilket varit till stort gagn för arbetarskyddet och rönt uppskattning från skilda håll, nu skulle kunna avvaras. Den borde emellertid på ett bättre sätt än vad hittills varit fallet samordnas med den övriga tillsynsverksamheten.

Anstalten föreslår, att på varje yrkesinspektionsdistrikt inrättas en befattning såsom distriktsinspektris för att under distriktschefens ledning dels särskilt tillvarataga de kvinnliga arbetstagarnas arbetarskyddsintressen, dels ägna sig åt arbetstagarnas sociala förhållanden utanför arbetsplatsen, i den mån dessa förhållanden äro betingade av arbetet eller förbundna med den av arbetsgivaren bedrivna verksamheten, dels ock i viss utsträckning tagas i anspråk för andra tillsynsuppgifter.

Liknande synpunkter anföras av *statskontoret, samtliga yrkesinspektörer m. fl. befattningshavare hos yrkesinspektionen, yrkesinspektionens specialinspektörer för järnvägsdrift, förste provinsialläkaren i Örebro län, handelskammaren i Göteborg, svenska arbetsgivareföreningen, svenska lantarbetsgivareföreningen, handelns arbetsgivareorganisation och yrkesinspektionens ingenjörsförening.*

Kommitténs förslag att såsom *distriktschef* skall kunna förordnas endera av yrkesinspektör, yrkesläkare eller socialinspektör tillstyrkes av *yrkesinspektrisen*, som anför, att för utförande av de uppgifter, vilka enligt förslaget skulle åligga distriktschef, den av de tre inspektörerna givetvis borde utses, som hade de största förutsättningarna för lösande av detta uppdrag, dvs. de personliga kvalifikationerna måste vara utslagsgivande.

Yrkeskvinnors samarbetsförbund anser, att i arbetet ute på distrikten yrkesinspektör, yrkesläkare och socialinspektör borde vara så självständiga som möjligt och att distriktschefens åligganden skulle bestå i att vara personalchef och ordförande. Samma synpunkt anföres av *Fredrika-Bremer-förbundet* och *föreningen socialarbetare inom industri och affärsvärld (SAIA)*.

Riksförsäkringsanstalten, samtliga yrkesinspektörer, specialinspektörerna för järnvägsdrift, kommerskollegium, bergmästaren i västra distriktet, sprängämnesinspektören, allmänna lönenämnden, handelskammaren i

Göteborg, Skånes handelskammare, förste stadsläkaren i Göteborg, svenska arbetsgivareföreningen och tjänstemännens centralorganisation föreslå där-
emot, att yrkesinspektören skall vara självskriven chef inom distriktet.

Vad härefter angår kommitténs förslag rörande *k o m p e t e n s k r a v*
och löneställning har i vissa yttranden gjorts allmänna ut-
talanden.

Riksförsäkringsanstalten anför bl. a. följande.

Den allmänna yrkesinspektionens verksamhetsområde är synnerligen om-
fattande och ställer höga fordringar på de tekniska befattningshavarnas
kunskaper och erfarenheter. Lönerna vid yrkesinspektionen ha under
många år varit relativt låga, och möjligheterna att rekrytera ingenjörer
med erforderliga kvalifikationer ha därigenom varit otillfredsställande. På
grund av de ändringar i löneläget, som under senare år inträtt, har en
gynnsam rekrytering över huvud taget blivit omöjlig, då ingenjörer med
nøjaktiga kvalifikationer och erforderliga personliga egenskaper ej söka
så lågt avlönade platser, som erbjudas inom yrkesinspektionen. Sökande
till ledigförklarade befattningar ha i regel utgjorts av enstaka nyutexami-
nerade ingenjörer eller ingenjörer med något års anställning av beskaffen-
het, som för verksamheten inom yrkesinspektionen varit av mindre värde.
Möjlighet till urval bland sökande har i regel ej förefunnits.

Ingenjörer med erforderliga kvalifikationer ha dock i vissa fall antagit
befattningar inom yrkesinspektionen, men av dessa har flertalet efter hand
slutat sin tjänst, då av dem väntad befordringsgång medförande skäligen
löner icke kunnat beredas dem och betydligt högre löner erbjudits såväl
inom andra statens verk som på den civila marknaden. Nämda förhållan-
den ha tyvärr satt sina spår inom yrkesinspektionen, vilka icke äro gynn-
samma för dess verksamhet.

Anstalten anser därför ofrånkomligt, att lönerna över lag höjas så att
de komma i nivå med lönerna inom verksamhetsområden, där ungefär lik-
värdiga kvalifikationer erfordras.

*Samtliga yrkesinspektörer m. fl. befattningshavare hos yrkesinspektio-
nen* anföra liknande synpunkter samt framlägga liksom *vissa personalorga-
nisationer* förslag till befordringsgång för den tekniska personalen.

Rörande *yrkesinspektörstjänsterna* må följande nämnas.
Statskontoret framhåller, att kommittén förordat förbättrad löneställning
för ett flertal befattningar dock utan att därför anförts några, såvitt äm-
betsverket kunde finna, bärande skäl. Detta gällde främst yrkesinspektörs-
befattningarna. Dessa borde kvarstå i lönegrad A 28. *Allmänna lönenämnden*
motsätter sig icke, att yrkesinspektörerna i egenskap av chefer för den
utökade inspektionspersonalen vid distrikten uppflyttas från A 28 till A 29.
Yrkesinspektionens specialinspektörer för järnvägsdrift föreslå, att yrkes-
inspektör skall placeras i lönegrad A 30 eller C 6. *Statsverkens ingenjör-
förbund* och *yrkesinspektionens ingenjörsförening* anse, att yrkesinspektör
bör placeras i lönegrad A 34 samt att vissa av kommittén föreslagna förste

distriktsingenjörer under benämningen biträdande yrkesinspektörer böra uppflyttas till lönegrad A 30. *Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* anför, att yrkesinspektör bör vara placerad i lägst lönegrad A 32.

Vad angår förste distriktsingenjörstjänsterna anser sig *statskontoret* icke kunna godtaga kommitténs motivering — huvudsakligen rekryteringssvårigheter — för uppflyttning av dessa tjänster från 24 till 26 lönegraden. *Allmänna lönenämnden* framställer ingen erinran mot förslaget att uppföra flertalet förste distriktsingenjörstjänster i lönegrad A 26 och vissa i A 24. *Statsverkens ingenjörsförbund* och *yrkesinspektionens ingenjörsförening* uttala, att de av kommittén föreslagna förste distriktsingenjörerna i lönegrad A 24 böra placeras i A 28.

I fråga om de distriktsingenjörstjänster, för vilka fordras högskoleutbildning, anser *allmänna lönenämnden*, att med ändring av löneställningen borde anstå i avvaktan på resultatet av 1944 års personalutrednings översyn av befordringsförhållandena för statsförvaltningens tekniska personal. *Statsverkens ingenjörsförbund* och *yrkesinspektionens ingenjörsförening* framhålla, att distriktsingenjör med högskolekompetens icke bör placeras lägre än i lönegrad A 26.

Beträffande distriktsingenjörstjänsterna med lägre teknisk utbildning, motsvarande de nuvarande yrkesunderinspektörsbefattningarna, framhåller *statskontoret*, att en höjning av kompetensfordringarna finge anses motiverad allenast om synnerligen starka skäl därtill föreläge. Då kommittén enligt statskontorets bedömande icke förebragt någon sådan motivering, avstyrker statskontoret kommitténs förslag om höjning av kompetensvillkoren för yrkesunderinspektörer samt uppflyttning i lönegrad av dessa befattningar. Vidare syntes det statskontoret ej lämpligt att använda benämningen distriktsingenjör i lönegrader under 21. *Allmänna lönenämnden* anser, att med uppflyttning av yrkesunderinspektörerna borde anstå i avvaktan på personalutredningens resultat. *Statsverkens ingenjörsförbund* och *yrkesinspektionens ingenjörsförening* anse, att distriktsingenjör med läroverksingenjörs- eller därmed jämförlig kompetens ej bör placeras i lägre lönegrad än A 22.

Såvitt angår löneställningen för de föreslagna yrkesläkarna torde få hänvisas till yttrandena rörande inrättandet av nämnda befattningar.

Kommitténs förslag rörande kompetenskrav, löneställning m. m. för socialinspektörerna har föranlett följande erinringar.

Allmänna lönenämnden framhåller, att med hänsyn till erforderliga kvalifikationskrav och arbetsgöromålens art en inplacering av socialinspektörsbefattningarna i 24 lönegraden är tillräcklig.

Riksförsäkringsanstalten anser, att såsom villkor för att kunna antagas till de av anstalten förordade befattningarna som distriktsinspektris bör fordras att sökanden genomgått fullständig kurs vid socialinstitut eller förvärvat annan därmed likvärdig utbildning. Härjämte borde uppställas krav

på praktisk erfarenhet, bl. a. lämpligen från anställning vid företag såsom personalkonsulent. Önskvärt vore dessutom, att sökanden tjänstgjort inom arbetsinspektionen eller dess chefsmyndighet. Med hänsyn till de betydelsefulla arbetsuppgifter, som enligt anstaltens förslag skulle vara förenade med distriktsinspektrisbefattning, borde sådan befattning icke placeras i lägre lönegrad än A 24.

Flera yrkesinspektörer föreslå, att i stället för socialinspektör titeln distriktsinspektris eller distriktskonsulent skall användas. De arbetsuppgifter, som skulle åvila socialinspektör, anses icke motivera högre lönegradsplacering än A 22. Även *yrkesinspektionens ingenjörsförening* föreslår denna lönegrad.

Yrkesinspektrisen framhåller bl. a., att de uppgifter, som en socialinspektör skulle befatta sig med, icke kunde i lag preciseras. De kunde lagfästas i princip, men var sak måste växa fram ur förefintligt behov och anpassas efter tiden och utvecklingen. Att utöva inspektion, byggd på så vaga lagbestämmelser, ställde stora krav på sin utövare i avseende på personliga egenskaper och utbildning. Det vore nödvändigt, att vederbörande genomgått socialinstitutet, men denna examen borde kompletteras med en akademisk examen, t. ex. en fil. kand.-examen med psykologi som huvudämne, samt efterföljande flerårig praktik såsom personalkonsulent. Den utbildning och erfarenhet, som sålunda krävdes, syntes yrkesinspektrisen knappast stå yrkesinspektörernas och distriktsingenjörernas efter. Yrkesinspektrisen föreslår, att socialinspektör i lönehänseende skall vara jämställd med yrkesinspektör och yrkesläkare och således placeras i lönegrad A 29. Häri instämma *distriktsinspektriserna*.

Medicinalstyrelsen förordar likaledes placering i A 29. För samma placering uttalar sig även *Fredrika-Bremer-förbundet*, *föreningen socialarbetare inom industri och affärsvärld (SAIA)* och *Yrkeskvinnors samarbetsförbund*. Förbundet förordar emellertid, att de formella kraven på utbildning icke göras alltför oelastiska.

Föreningen diplomerade vid socialinstitutet och socialdemokratiska elevgruppen vid socialinstitutet i Stockholm, som ifrågasätta värdet av en akademisk examen för de för socialinspektör angivna arbetsuppgifterna, anhölla, att som huvudkrav sättes examen från socialinstitut.

Statskontoret anser, att de såsom assistenter åt socialinspektörerna föreslagna socialhygienikerna ej böra uppföras i högre lönegrad än 18. *Yrkeskvinnors samarbetsförbund* förordar däremot — i likhet med reservanten Fischer — att dessa assistenter placeras i A 22.

Kommitténs förslag beträffande arbetsuppgifter, löneställning m. m. för arbetsinspektionens kontorspersonal har i vissa remissyttranden föranlett erinringar. Sålunda anför *statskontoret*, att kommittén föreslagit inrättande av ett stort antal kansliskrivartjänster för att å resp. expedition svara för förekommande registreringsarbete. Dyligt arbete borde

kunna anförtros åt befattningshavare med kontorists eller kanslibiträdes ställning. *Allmänna lönenämnden* framhåller, att de för kansliskrivartjänsterna angivna arbetsuppgifterna kunde anses motivera inplacering i högst 9 lönegraden. I avvaktan på resultatet av utredningen rörande anställningsförhållandena för viss biträdespersonal inom statsförvaltningen borde därjämte viss återhållsamhet iakttagas i fråga om inrättande av högre biträdesbefattningar.

Vad angår kommitténs förslag rörande *personalorganisationens omfattning* — bortsett från yrkesläkar- och socialinspektörstjänsterna — har den föreslagna förstärkningen av den allmänna yrkesinspektionens personal i åtskilliga yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. I några yttranden tillstyrkes en större utbyggnad än kommittén föreslagit, medan i andra yttranden kommittéförslaget anses innebära en alltför kraftig förstärkning. Personalbehovet för tillsyn å byggnads- och stuveriarbete har behandlats i några utlåtanden.

Socialstyrelsen finner det framlagda förslaget till organisation av yrkesinspektionen i stort sett väl motiverat men ifrågasätter, huruvida icke utökningen av organisationen borde genomföras etappvis med hänsyn till svårigheterna att få fram lämplig kvalificerad personal.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser, att behovet av kvalificerad personal knappast vore tillgodosett beträffande den lokala organisationen. Ett förbättrat arbetarskydd krävde med nödvändighet en icke oväsentlig ökning av den inspekterande personalen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, som avstyrker inrättandet av det föreslagna centrala ämbetsverket, hävdar att uppmärksamheten i första hand måste inriktas på de perifera arbetarskyddsuppgifterna. Länsstyrelsen åberopar vad i detta hänseende anförts av *förste stadsläkaren i Göteborg*, vilken framhåller, att den väsentliga bristen i nuvarande tillsynsverksamhet ligger perifert, å arbetsfältet, där på grund av för liten och icke nog rörlig personal inom distriktet besöken å arbetsplatserna utföras alltför sällan. Det syntes därför angeläget, att tillsynen å arbetsplatserna med råd och kontroll, fältarbetet, finge komma i första hand när det gällde reformer på detta viktiga arbetsområde och särskilt vid bedömandet av behovet av nya tjänstemän.

Skånes handelskammare framhåller, att redan med de relativt begränsade befogenheter, som enligt gällande arbetarskyddslag tillkommit yrkesinspektionen i dennas egenskap av tillsynsorgan, organisationen uppenbarligen saknat tillräcklig kvalificerad personal för att kunna på ett fullt tillfredsställande sätt fylla sin uppgift. Åtgärder i effektiviseringssyfte hade länge varit av behovet pakallade.

Landsorganisationen finner förslaget rörande yrkesinspektionens personalorganisation i stort sett väl avvägt.

Tjänstemännens centralorganisation (TCO) framhåller, att åtskilliga av de nya arbetsställen, som framdeles tillkomma, torde vara att hänföra till kontors-, bank- och försäkringsverksamhet samt allmän förvaltningstjänst och att dessa slag av verksamhet hittills endast i synnerligen begränsad omfattning varit föremål för inspektion. Ur tjänstemannasympunkt vore det därför mycket önskvärt, att arbetsinspektionens organisation bleve så tillgodosedd med personal, att den även kunde fullgöra sina arbetsuppgifter på det ifrågavarande området.

Kommitténs förslag anses av *riksförsäkringsanstalten* icke medföra tillräcklig förstärkning av personalorganisationen. Anstalten framhåller, att anledningen till att strävandena inom arbetarskyddets område att ernå med hänsyn till säkerhet och sundhet möjligast goda arbetsförhållanden icke medfört önskad effekt och att således en effektivisering av arbetarskyddet vore nödvändig, mindre torde vara brister i den nuvarande arbetarskyddslagstiftningen än att tillsynsorganen icke haft tillräcklig personal till sitt förfogande. Till kommitténs beräkning av personalbehovet, vilken grundats på antalet hos yrkesinspektionen år 1944 registrerade arbetsställen i jämförelse med av 1937 års arbetarskyddskommitté föreslagna önskvärd inspektionsfrekvens, som i regel icke kunnat uppnås, ställde sig anstalten tveksam. Vid beräkningen hade ej heller tagits hänsyn till den ökning av arbetsinspektionens uppgifter, som den nya arbetarskyddslagen komme att medföra. Det av kommittén föreslagna personalbeståndet för allmänna arbetsinspektionen kunde således icke anses täcka behovet efter det den nya arbetarskyddslagen trätt i kraft. Vidare komme den av anstalten föreslagna överflyttningen av viss del av bergmästares tillsyn å arbetarskyddet vid gruvor och stenbrott till allmänna yrkesinspektionen att öka den arbetsuppgifter. En ökning av personaluppsättningen utöver vad kommittén föreslagit måste därför anses påkallad. Anstalten ansåge emellertid, att innan slutlig ställning toges till frågan om personalbehovet, för vilket ändamål en grundlig utredning behövde företagas inom varje distrikt, verkningarna av den nya organisationen borde avvaktas. För den första verksamhetstiden fordrades dock, att personalbeståndet utöver kommitténs förslag ökades med 27 distriktsingenjörer, varav 12 i yrkesunderinspektörs ställning. I gengäld förutsätter anstalten, att de av kommittén föreslagna 11 yrkesläkar- och 3 socialinspektörsassistentbefattningarna icke inrättas. Yrkesinspektionens kontorspersonal borde därjämte ökas med ytterligare 2 befattningshavare.

Samtliga yrkesinspektörer m. fl. befattningshavare hos yrkesinspektionen anse, att den av kommittén föreslagna personalförstärkningen är otillräcklig, och de föreslå, att distriktens tillsynspersonal förstärkes med ytterligare 48 tekniskt utbildade befattningshavare, därav 18 med lägre teknisk utbildning. Vidare borde kontorspersonalen ökas med 6 biträden ut-

över kommitténs förslag. Det förutsattes dock, att yrkesläkartjänsterna och befattningarna som socialinspektörsassistent icke inrättas. *Yrkesinspektionens ingenjörsförening* uttalar sig i samma riktning.

Statskontoret framhåller däremot, att då man bedömer behovet av en ökning av inspektionspersonalen hänsyn bör tagas till att efterlevnaden på arbetsgivarhåll av arbetarskyddslagstiftningens bestämmelser numera i allmänhet kan anses tillfredsställande, icke minst på grund av att arbetstagarna äga möjlighet att genom sina organisationer påkalla och genomdriva nödiga skyddsåtgärder. Frågan om hur ofta reguljär inspektion företoges eller kunde företagas förlorade jämväl i betydelse med ökade möjligheter för arbetstagarna att vid behov tillkalla inspektör för att få en förmenad brist i arbetarskyddet konstaterad.

Byggnadsstyrelsen ifrågasätter, huruvida icke yrkesinspektionens personalorganisation erhållit en alltför betydande omfattning.

Statens organisationsnämnd yttrar, att då de arbetsställen, vilka företrädesvis skulle inspekteras av socialinspektörerna, i stor utsträckning vore sådana, som nu icke vore registrerade hos yrkesinspektionen men komme att bli det, när den nya arbetarskyddslagen trätt i kraft, och då antalet dylika arbetsställen svårigen kunde på förhand beräknas, det syntes välbetänkt att icke bestämma antalet socialhygieniker och assistenter till dem samt deras inplacering i distriktsorganisationen förrän de nytillkommande arbetsställes antal, storlek och regionala fördelning kunde överblickas.

Den av kommittén föreslagna ökningen av kontorspersonalen på yrkesinspektionsdistrikten från 22 till 53 förefölle i förhållande till ökningen av övrig personal väl rikligt tilltagen.

I fråga om personalbehovet för tillsynen å byggnadsarbete har uttalats följande.

Landsorganisationen hänvisar med avseende å byggnadsinspektionen till samverkande byggnadsfackförbundens yttrande samt understryker behovet av en intensifierad tillsyn på detta område. Huruvida detta behov kunde tillgodoses genom en specialinspektion i den omfattning kommittén föreslagit vore tveksamt. Även med skärpta speciella säkerhetsföreskrifter för byggnadsindustrien och efter genomförandet av systemet med s. k. regionala skyddsombud torde så stora anspråk komma att ställas på tillsynen, att det i längden knappast torde bli möjligt att — i de åtta distrikt, för vilka specialinspektör ej föresloges — lita enbart till den allmänna inspektionen. Om särskilda inspektionsorgan icke skulle anses erforderliga för byggnadsindustriens område, vore det nödvändigt, att här föreliggande behov av en intensifierad tillsynsverksamhet beaktades vid den eljest påfordrade förstärkningen av den allmänna tillsynspersonalen.

Samverkande byggnadsfackförbunden anföra, att ehuru föreliggande förslag rörande tillsynsverksamheten inom näringslivet i allmänhet i stort sett

kunde anses vara tillfredsställande, förbunden måste konstatera, att så icke vore förhållandet i vissa avseenden beträffande byggnadsindustrien. Därför hemställs, att för tillsynen av byggnadsindustriens arbetarskydd det inom ämbetsverket och vid varje distrikt anställas särskilda därför utbildade befattningshavare.

Yrkesinspektören i första distriktet anför, att om erforderlig tillsyn av varje byggnadsplats i Stockholm skall kunna ske under byggnadstiden flera befattningshavare behövas. *Yrkesinspektören i andra distriktet* anser, att å distriktet behöves en särskild befattningshavare för byggnadsarbete och stuveri. *Yrkesinspektören i åttonde distriktet* yttrar, att det skulle vara lämpligt med en »flygande man», som kunde inspektera byggnadsarbeten och andra liknande, ej registrerade arbetsställen.

Såvitt angår tillsynen vid *stuveriarbete* biträder *riksförsäkringsanstalten* kommitténs förslag att å vart och ett av första, femte och sjätte yrkesinspektionsdistrikten tillsättes en särskild befattningshavare för denna tillsyn. Sådana befattningshavare borde jämväl beräknas för vart och ett av de tre norrländska distrikten.

Flera yrkesinspektörer och yrkesunderinspektörer anse, att utöver den förstärkning av stuveritillsynen som kommittén föreslagit, ytterligare 3 befattningshavare böra tillsättas för denna tillsyn, nämligen en i sjätte distriktet, en i nionde distriktet och en för tionde och elfte distrikten. Tillsynen inom sistnämnda distrikt vore på grund av stora avstånd m. m. förenad med mera arbete än i de övriga distrikten.

Specialinspektören för stuveriarbete finner den effektivisering av tillsynen över stuveriarbetet, som kommittén föreslagit, vara väl motiverad. Enligt hans uppfattning borde särskilda befattningshavare tillsättas även inom nionde och tionde yrkesinspektionsdistrikten samt därjämte en för tredje och fjärde distrikten gemensam befattningshavare med Linköping som stationsort. Tillsynen av stuveriarbetet i hamnar skulle härigenom vid största delen av landets kuster komma att utövas av sammanlagt 6 tjänstemän. Vidare syntes lämpligt, att befattningshavare som sysslar med sådan tillsyn åläggas förrätta tillsyn även i vissa hamnar, som äro närbelägna det distrikt inom vilket han har sin stationsort.

Landsorganisationen, som åberopar svenska transportarbetareförbundets yttrande, framhåller, att behov av en befattningshavare för stuveritillsynen föreligger åtminstone även i nionde distriktet.

Svenska transportarbetareförbundet säger sig ha förväntat, att kommittén med stöd av olycksfallsstatistiken skulle ha föreslagit kraftigare åtgärder för att nedbringa antalet olycksfall inom stuverifacket.

1946 års stuveriutredning anser det angeläget, att tillsynen av arbetarskyddet inom stuverinäringen effektiviseras och att för denna tillsyn tillsätts särskilda befattningshavare med kompetens att bedöma de inom denna näring rådande förhållandena, vilka vore av speciell och mycket

komplicerad natur. Utredningen biträder kommitténs förslag om tillsättande av särskilda befattningshavare för stuveritillsynen inom första, femte och sjätte yrkesinspektionsdistrikten men ifrågasätter samtidigt, om detta antal är tillräckligt. Denna fråga borde prövas, sedan befattningshavarna tjänstgjort någon tid.

Departementschefen.

Mot bakgrunden av de uppgifter kommittén lämnat beträffande inspektionsfrekvensen framträder med skärpa behovet av en förstärkning av den lokala organisationen. Jag har tillåtit mig att ganska utförligt återge vad i yttrandena härom anförts. Även i övrigt kunna enligt vad jag inhämtat yrkesinspektionens arbetsuppgifter i vissa hänseenden f. n. icke fullgöras på tillfredsställande sätt på grund av brist på kvalificerad personal. I den mån arbetarskyddet ytterligare utvecklas och intresset för detsamma växer, komma otvivelaktigt ökade anspråk att ställas på yrkesinspektionen. Av stor betydelse är, att yrkesinspektionen utan oskäligen tidsutdräkt kan lämna arbetsgivare, skyddsombud m. fl. erforderliga upplysningar, råd och anvisningar i arbetarskyddsfrågor. Särskilt angeläget är att den värdefulla skyddsombudsinstitutionen stödes av yrkesinspektionen.

För egen del har jag genom den i ämnet förebrogta utredningen och av mig i övrigt kända förhållanden blivit övertygad om att yrkesinspektionen är i behov av en icke obetydlig förstärkning. Såsom jag tidigare anført torde emellertid under nuvarande förhållanden endast en begränsad utbyggnad kunna komma i fråga. Jag finner det också i och för sig lämpligt, att utbyggnaden sker etappvis bl. a. med hänsyn till vikten av att organisationen rekryteras med väl kvalificerad personal.

Jag behandlar i det följande de särskilda förslag, som kommittén framlagt beträffande den lokala organisationen.

Kommittén har föreslagit, att **b e n ä m n i n g e n** yrkesinspektionen skall ersättas med arbetsinspektionen. Enligt min mening föreligger icke anledning att frångå det sedan länge använda namnet yrkesinspektionen och jag föreslår således, att detta bibehålles.

Vad angår **d i s t r i k t s i n d e l n i n g e n** för den allmänna yrkesinspektionen har i några remissyttrandena ifrågasatts, huruvida icke antalet distrikt bör ökas. Jag finner för min del icke lämpligt att frågan om ändring i denna indelning nu upptages till närmare prövning.

Vad angår den allmänna yrkesinspektionens **a r b e t s u p p g i f t e r** har kommittén förutsatt, att de i huvudsak skola motsvara dem som nu åvila den allmänna och den kvinnliga yrkesinspektionen. Kommittén har skilt på skyddstekniska, yrkeshygieniska, medicinska och sociala uppgifter. Dessa ha med hänsyn till sin art och omfattning ansetts böra uppdelas på särskilda befattningshavare med teknisk, medicinsk och socialhygienisk ut-

bildning och erfarenhet. I enlighet härmed skola enligt förslaget på varje distrikt tjänstgöra en yrkesinspektör, en yrkesläkare och en socialinspektör.

Jag behandlar till en början kommitténs förslag i vad det avser inrättande av befattningar som yrkesläkare. Enligt förslaget skola dessa läkare vara heltidsanställda och placerade i lönegrad Ca 32 (A 29). På dem skulle främst ankomma att övervaka arbetarskyddslagstiftningens tillämpning i medicinskt-yrkeshygieniskt hänseende. Kommitténs förslag har avstyrkts av tre reservanter inom kommittén och har starkt kritiserats i flertalet yttranden, som behandlat förslaget i denna del. Mot förslaget har främst åberopats, att för uppdraget kvalificerade läkare över huvud taget ej finnas att tillgå samt att i vart fall de av kommittén föreslagna löneförmånerna icke kunna anses tillräckliga för att erhålla lämpliga sökande. Även behovet av heltidsanställda läkare har ifrågasatts. Olika andra utvägar för att tillgodose yrkesinspektionens läkarbehov ha anvisats. Sålunda har föreslagits, att ett antal läkare skola knytas till centralmyndigheten eller till yrkeshygieniska avdelningen vid folkhälsoinstitutet i stället för till distrikten. Även utnyttjande av läkare vid yrkessjukdomskliniker, i den mån sådana inrättas, samt anlåtande av tjänsteläkare eller andra läkare i orten har ansetts lämpligt.

Jag har tidigare förordat, att hos arbetarskyddsstyrelsen skola finnas två läkare. Det torde enligt min mening stå utom allt tvivel, att om tillsynen över arbetarskyddet skall bli effektiv, en viss medverkan av läkare även är nödvändig vid den lokala tillsynstjänsten. Jag är därför ense med kommittén, att möjlighet bör skapas för en vidgad läkarmedverkan inom yrkesinspektionen. Av vad i yttrandena anförts synes emellertid klart framgå, att den av kommittén föreslagna vägen icke f. n. är framkomlig. Heltidsbefattningar för läkare torde sålunda icke nu böra inrättas.

Såsom jag anført vid behandlingen av arbetarskyddsstyrelsens behov av läkare, torde över huvud taget endast en tillfällig lösning av arbetarskyddets läkarfråga f. n. kunna genomföras. Vad yrkesinspektionen angår, kan det tänkas att dess läkarbehov till större eller mindre del skulle kunna tillgodoses genom läkare vid yrkesmedicinska undersökningscentraler, därest flera sådana komma att inrättas i framtiden. Det synes emellertid även önskvärt att vinna erfarenhet av den av kommittén förordade organisationsformen med inspektionsläkare direkt knutna till yrkesinspektionens distrikt. I sådant syfte får jag förorda, att till yrkesinspektionen försöksvis knytas två läkare med uppgift att biträda vid tillsynens utövande samt verkställa erforderliga utredningar. Då ifrågavarande försöksverksamhet bör ledas och bedrivas i intim samverkan med arbetarskyddsstyrelsens läkare, föreslår jag, att nämnda läkare under försökstiden placeras hos styrelsen. Jag finner vidare lämpligt, att deras verksamhet företrädesvis förläggas till första och andra yrkesinspektionsdistrikten, vilka båda ha stationsort i Stockholm. Härigenom kunna erfarenheter om läkares medverkan i tillsynsarbe-

tet vinnas dels från ett stadsdistrikt och dels från ett distrikt av övervägande landsbygdskarakter. Förslaget att förlägga läkarnas verksamhet till nämnda distrikt får dock ej utesluta möjlighet att anlita dem för uppgifter även inom andra yrkesinspektionsdistrikt.

Ifrågavarande läkare torde böra anställas på deltid mot arvode.

Jag övergår härnäst till frågan om de föreslagna socialinspektörerna.

På den kvinnliga yrkesinspektionens personal ankommer att övervaka arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad företrädesvis vid arbete, vartill kvinnor användas, att verka för att nödiga sociala anordningar vidtagas samt att tillhandagå med upplysning, råd och anvisningar i sociala frågor. Kommittén har föreslagit, att den kvinnliga yrkesinspektionen skall inordnas i den allmänna yrkesinspektionen och där ersättas av en manlig eller kvinnlig socialinspektör på varje distrikt. Socialinspektör skulle utöva tillsyn även vid arbetsställen med manlig arbetskraft. Tre av kommitténs ledamöter ha reserverat sig mot förslaget, i det att de anse, att den nuvarande kvinnliga yrkesinspektionen bör bibehållas med oförändrade arbetsuppgifter och oförändrad ställning, ehuru utbyggd till att omfatta personal å samtliga 11 inspektionsdistrikt.

Mot kommitténs förslag har främst åberopats, att den hygieniska tillsynen å arbetsplatserna icke kan skiljas från den tekniska tillsynen samt att kvinnlig inspektionspersonal fordras för de särskilda frågor som röra kvinnliga arbetstagare samt för vissa frågor rörande arbetstagarnas sociala förhållanden utanför arbetsplatsen. Dessa omständigheter ha ansetts tala för att den kvinnliga yrkesinspektionen bör bibehållas, enligt vissa yttranden dock med förstärkt personal.

För egen del får jag anföra följande. Kommitténs förslag att den nuvarande kvinnliga yrkesinspektionens verksamhetsområde skall utsträckas att avse även arbetsställen med helt eller övervägande manlig arbetskraft synes mig i princip riktigt. Enligt min uppfattning är det önskvärt, att genom yrkesinspektionens försorg vid sidan av den tekniskt inriktade inspektionen sker en tillsyn också ur mera allmänt social synpunkt. Härvid bör särskild uppmärksamhet liksom hittills ägnas åt frågor, som angå kvinnliga arbetstagare. Tillsynen bör dock icke begränsas härtill utan avse även de hygieniska förhållandena på arbetsplatsen samt andra frågor, allt i den mån behovet av teknisk sakkunskap hos den inspekterande är mindre framträdande. En huvuduppgift för den sociala inspektionen bör även vara konsulterande verksamhet beträffande för arbetstagarnas yrkesverksamhet betydelsefulla frågor utanför arbetsplatserna, exempelvis spörsmål rörande kost, bostad, hälso- och sjukvård samt daghem för barn.

Emellertid föreligga praktiska svårigheter att uppdra en tydlig gräns mellan de arbetsuppgifter, som böra ankomma på den tekniska och på den sociala personalen. Ett utsträckande av den sociala personalens tillsyn till

samtliga arbetsställen, som nu äro föremål för tillsyn genom den tekniska personalen, skulle innebära en sådan ökning av arbetsuppgifterna, att en mycket betydande förstärkning av den sociala personalen skulle erfordras. Den av kommittén föreslagna personaluppsättningen torde icke vara tillräcklig i sådant fall. Vidare torde den fortgående tekniska utvecklingen medföra, att allt flera arbetsställen fordra tillsyn genom teknisk personal. Dessa öfverväganden synas leda fram till att den nu tillämpade fördelningen av arbetsuppgifterna mellan den sociala och tekniska personalen i stort sett bör bestå. Vissa arbetsställen, där de tekniska frågorna äro av jämförelsevis begränsad betydelse och där arbetstagarna i särskilt stor omfattning äro kvinnor, böra således kunna stå under tillsyn företrädesvis av den sociala personalen. I mån av behov bör denna personal anlitas för allmänt sociala spörsmål beträffande arbetsställen, som stå under den tekniska personalens tillsyn och omvänt. Denna arbetsfördelning torde icke behöva anses strida mot den i gällande arbetarskyddslag intagna avgränsningen av den kvinnliga yrkesinspektionens arbetsområde till tillsyn företrädesvis å arbete, vartill kvinnor användas.

Otvivelaktigt föreligger behov av social personal inom samtliga den allmänna yrkesinspektionens distrikt. Jag föreslår därför inrättande av en befattning för den sociala tillsynen å varje sådant distrikt. Mot den av kommittén föreslagna tjänstebenenämningen socialinspektör har erinrats, att samtliga yrkesinspektionens befattningshavare i en mening utöva social inspektion. Då den föreslagna benämningen icke desto mindre synes ge en god uppfattning om befattningshavarnas uppgifter, anser jag dock att benämningen bör användas.

Enligt kommitténs förslag skall befattning som socialinspektör icke förbehållas kvinna. Jag delar av principiella skäl i detta hänseende kommitténs mening. Emellertid synes det antagligt, att kvinnor som regel komma att bekläda ifrågavarande tjänster. Det synes också vara ett önskemål, att å varje distrikt finnes åtminstone en kvinna bland den inspekterande personalen.

Benämningen den kvinnliga yrkesinspektionen torde under nu angivna förhållanden icke vidare böra användas.

Det synes vara nödvändigt, att en befattningshavare är *c h e f* inom varje distrikt och har att fördela tillsynsuppgifterna mellan distriktets tjänstemän. Med den uppläggning av distriktens personalorganisation, som jag föreslår, synes det vara naturligt att yrkesinspektören är chef för distriktets personal. Socialinspektörerna, vilka såsom jag förut framhållit skola stå under särskild ledning av arbetarskyddsstyrelsens sociala avdelning, torde böra intaga en mera fristående ställning än den tekniska personalen. Dock bör yrkesinspektören sörja för den nödiga samordningen mellan deras verksamhet och tillsynsverksamheten i övrigt.

I fråga om *k o m p e t e n s k r a v e n* för yrkesinspektionens tekniska

personal samt befattningshavarnas *b e n ä m n i n g a r* har kommittén föreslagit ändring vad gäller de nuvarande yrkesunderinspektörerna. Av sökande till dessa befattningar fordras f. n. övermaskinistutbildning eller däremot i huvudsak svarande teoretisk och praktisk utbildning. Kommittén har föreslagit, att av sådan sökande skall fordras ingenjörsexamen från statligt tekniskt läroverk eller annan därmed likvärdig utbildning. Därjämte har föreslagits, att titeln yrkesunderinspektör ändras till distriktsingenjör.

Enligt vad kommittén upplyst finnas redan nu anställda vid yrkesinspektionen ett flertal yrkesunderinspektörer, som enbart eller förutom övermaskinistexamen ha utbildning motsvarande läroverksingenjörsexamen. Den tekniska utvecklingen med maskinell drift i allt större omfattning talar även för att befattningshavarna böra ha en mera allsidig utbildning i tekniska ämnen. Med hänsyn härtill vill jag icke motsätta mig förslaget i denna del. Som norm för kompetensen bör sålunda angivas ingenjörsexamen från statligt tekniskt läroverk. Vad som förordats bör dock icke hindra att som yrkesunderinspektör kan komma i fråga person, som icke fyller sistnämnda krav men vars erfarenhet från industriellt eller annat arbete kan göra honom skickad att fullgöra de uppgifter, som åvila befattningshavaren.

Till förslaget att utbyta benämningen yrkesunderinspektör mot distriktsingenjör ställer jag mig tveksam. Jag förordar, att den nuvarande benämningen bibehålles.

Kommitténs förslag att tjänsteman med lägre teknisk utbildning bör åga möjlighet att söka och vinna befordran till de högre tjänsterna biträder jag.

Beträffande de för socialinspektör förordade kompetenskraven, vilka innebära fordran på akademisk examen jämte utbildning vid socialinstitut, ställer jag mig betänksam. I likhet med vissa remissinstanser anser jag, att det formella kompetenskravet bör begränsas till genomgång av fullständig kurs vid socialinstitut. Den formella kompetensen bör dock kunna ersättas av erfarenhet av skyddsarbete eller annan praktisk verksamhet på området.

Kommittén har föreslagit en viss höjning av *l ö n e s t ä l l n i n g e n* för flertalet av yrkesinspektionens befattningshavare. Riksförsäkringsanstalten har särskilt framhållit de betydande rekryteringssvårigheter, som under de senaste åren yppat sig med avseende på de befattningar för vilka fordras teknisk högskoleutbildning. För att minska dessa svårigheter vore det enligt anstaltens mening ofrånkomligt, att personalens löner över lag höjdes. Yrkesinspektörerna m. fl. ha framlagt förslag till såväl lönegradsplaceringar som befodringsgång för yrkesinspektionens tekniska personal.

Jag vill i detta sammanhang erinra, att vid den provisoriska förstärkning av yrkesinspektionens personal, som föregående år genomfördes, en höjning av löneförmånerna för de för högskoleingenjörer avsedda lägre

befattningarna måste vidtagas för att underlätta rekryteringen. Sålunda fastställdes, att lönen för de nya distriktsingenjörstjänsterna och för aspirant till sådan tjänst skulle utgå i form av arvode motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen av lönegrad Ce 24 (Eo 21). Oaktat denna löneförbättring för nämnda tjänster har rekryteringen ej kunnat tryggas.

Givet är att de svårigheter, som nu föreligga beträffande rekryteringen av yrkesinspektionens ingenjörspersonal, menligt inverka på inspektionens arbetseffektivitet. Då enligt min mening de hittills eftersträfvade fordringarna vad beträffar personalens erfarenhet från industriell eller liknande verksamhet icke utan synnerliga skäl böra eftergivnas, anser jag i likhet med riks försäkringsanstalten angeläget, att löneförmånerna för ingenjörspersonalen förbättras. Under nuvarande förhållanden kan jag icke ingå på prövning av lönefrågan. En sådan prövning bör dock enligt min mening snart komma till stånd. Vad angår lönefrågan för distriktsingenjörer och yrkesunderinspektörer får jag erinra, att den jämväl sammanhänger med prövningen av 1944 års personalutrednings förslag angående reglering av anställningsförhållandena för teknisk personal.

Jag har förut föreslagit, att två arvodesavlönade *biträdande läkare* för arbetarskyddsärenden anställas för att bistå yrkesinspektionen vid handläggning av uppgifter, som kräva medicinsk bedömning och rådgivning. Jag föreslår, att arvodena fastställas till 6 000 kronor för år. Föreskrifter angående tjänstgöringens omfattning, semester och tjänstledighet, traktamentersättning m. m. torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

För *socialinspektör* har kommittén föreslagit samma lönegradsplacering som för den nuvarande yrkesinspektorsbefattningen, d. v. s. lönegrad Ca 29 (A 26). De nuvarande distriktsinspektörerna äro placerade i Ce 25 (Eo 22). Annan lönegradsplacering för socialinspektör har föreslagits såväl i remissyttranden som reservationsvis inom kommittén. Ej heller denna lönefråga anser jag mig i nuvarande läge böra upptaga till närmare prövning. Jag föreslår, att socialinspektör placeras i den för distriktsinspektör gällande 25 lönegraden. Då jag ej nu finner mig böra föreslå inrättande av några assistentbefattningar till socialinspektörerna, upptages ej deras lönefråga till behandling.

Vad angår yrkesinspektionens *kontorspersonal* har kommittén föreslagit, att på varje distrikt inrättas en kansliskrivartjänst i lönegrad Ca 15 (A 11) och som närmaste biträde ett kanslibitråde i Ca 11 (A 7). Enligt min uppfattning ankommer på distriktens kontorspersonal ett kvalificerat arbete, som onekligen torde motivera en lönegradsuppflyttning av åtminstone vissa av de nuvarande kontorsbiträdena. Såsom jag framhållit vid behandlingen av frågan om arbetarskyddsstyrelsens biträdespersonal pågår f. n. utredning angående anställningsförhållandena för högre biträdespersonal i statens tjänst. I avvaktan på resultatet av denna utredning anser jag mig böra förordna, att ifrågakvarande befattningar tills vidare kvarstå i nuvarande löneställning.

Vad beträffar personalorganisationens omfattning har jag tidigare uttalat, att en utvidgning enligt min mening erfordras. Innan jag övergår till att närmare behandla kommitténs förslag i denna del, vill jag erinra om den provisoriska personalförstärkning, som — efter det kommittébetänkandet avlämnats — tillerkänts yrkesinspektionen enligt det av riksdagen år 1947 fattade beslutet. Detta innebar, att yrkesinspektionen fr. o. m. den 1 juli 1947 förstärktes med 3 extra ordinarie förste distriktsingenjörer i lönegrad Ce 27, 7 arvodesavlönade distriktsingenjörer, 5 arvodesavlönade yrkesunderinspektörer och 8 biträden för kontorsgöromål. Samtidigt tillfördes den kvinnliga yrkesinspektionen 3 arvodesavlönade assistenter och 1 skrivbiträde. Med undantag av 4 distriktsingenjörstjänster ha samtliga befattningar tillsatts.

Då jag i likhet med kommittén räknar med oförändrad distriktsindelning, följer därav att antalet *yrkesinspektörer* blir såsom hittills 11.

Antalet *förste distriktsingenjörer* utgör f. n. 14, varav 11 ordinarie och 3 extra ordinarie. De sistnämnda, som upptagits i kommitténs förslag som tre ordinarie befattningar, ha tillkommit vid nyss nämnda personalförstärkning. Kommittén har uppskattat behovet av *distriktsingenjörer* till 34, däri inberäknat 2 aspiranter till distriktsingenjörstjänst. Förstärkningen fr. o. m. budgetåret 1947/48 avsåg 7 distriktsingenjörsbefattningar. F. n. finnas alltså 24 distriktsingenjörer, varav 13 ordinarie i lönegrad Ca 24 och 11, därav 2 aspiranter, med lön i form av arvode motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen av lönegrad Ce 24. Riksförsäkringsanstalten och yrkesinspektörerna ha föreslagit en väsentlig ökning av antalet distriktsingenjörer i förhållande till kommitténs förslag. Jag tillstyrker, att sammanlagt 11 befattningar för högskoleutbildade ingenjörer inrättas i nu ifrågakvarande utbyggnadsetapp. Med hänsyn till såväl befordringsmöjligheterna för nämnda personal som vikten av att inom de mest arbetsbelastade distriktet äga tillgång till mera kvalificerade befattningshavare för särskilt svårbedömda arbetsuppgifter förordar jag, att två av de nya befattningarna inrättas som förste distriktsingenjörstjänster i Ce 27. Antalet befattningar som förste distriktsingenjör skulle alltså bli 16. Återstående nio befattningar böra vara distriktsingenjörstjänster. Totala antalet distriktsingenjörer skulle då utgöra 33. Jag föreslår, att 18 distriktsingenjörer uppföras som ordinarie och 12 som extra ordinarie, medan 3 befattningar böra räknas som rekryteringstjänster. Sistnämnda tjänster torde böra placeras i Cg 24.

Antalet *yrkesunderinspektörer* uppgår f. n. till 22 ordinarie och 10 extra ordinarie. Härtill komma de 5 vid den förut angivna personalförstärkningen inrättade befattningarna med lön i form av arvode motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen av lönegrad Ce 20. Jag vill erinra, att föregående års riksdag vid behandlingen av förslaget till berörda personalförstärkning uttalade, att den fått uppmärksamheten riktad på det ökade tillsynsbehovet beträffande byggnadsindustrien och att den förutsatte, att arbetarskyddsfrågan inom denna industri ägnades fortsatt uppmärksamhet vid beredande

av förevarande förslag. Kommittén har föreslagit, att antalet yrkesunderinspektörsbefattningar ökas med 12. Utöver de 5 redan tillsatta befattningarna skulle således inrättas ytterligare 7 befattningar. Med beaktande av vad riksdagen uttalat föreslår jag, att 4 nya befattningar inrättas i lönegrad Ce 20. Av de år 1939 inrättade yrkesunderinspektörsbefattningarna anser jag 10 böra uppföras på ordinarie stat. Ifrågavarande tjänster skulle alltså utgöra tillhoppa 41, varav 32 böra upptagas såsom ordinarie och de övriga 9 såsom extra ordinarie.

I fråga om *socialinspektörer* räknar jag med 11, en befattning på varje yrkesinspektionsdistrikt, därvid de nuvarande 3 distriktsinspektrisbefattningarna böra överföras till ordinarie stat, medan de nyinrättade 8 befattningarna upptagas som extra ordinarie. De av kommittén föreslagna 3 assistentbefattningarna åt socialinspektörerna anser jag ej nu böra inrättas.

Vad *kontorspersonalen* beträffar förordar jag, att 8 nya biträdestjänster inrättas. Denna personal skulle således omfatta 38 befattningshavare.

Kommitténs förslag att inrätta 4 befattningar som *expeditionsvakt* å vissa distriktsexpeditioner anser jag mig icke kunna biträda.

Vad angår fördelningen av den föreslagna ingenjörs- och biträdespersonalen på de olika yrkesinspektionsdistrikten anser jag, att det bör ankomma på arbetarskyddsstyrelsen att närmare bestämma härom.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle personalbeståndet för den allmänna yrkesinspektionen omfatta: 11 yrkesinspektörer (Ca 31), 16 förste distriktsingenjörer (Ca 27 och Ce 27), 11 socialinspektörer (Ca 25 och Ce 25), 30 distriktsingenjörer (Ca 24 och Ce 24), 3 aspiranter till distriktsingenjörstjänst (Ca 24), 41 yrkesunderinspektörer (Ca 21 och Ce 20) samt 38 biträden. Härtill skulle komma 2 arvodesavlönade läkare.

De av mig föreslagna ändringarna i personalorganisationen böra träda i kraft fr. o. m. den 1 januari 1949.

En tablå över nuvarande och av mig föreslagna befattningar bifogas (bil. 2).

IV. Den kommunala tillsynen.

Nuvarande organisation.

I egenskap av kommunala tillsynsorgan inom yrkesinspektionen ha hälsovårdsnämnderna enligt 23 § arbetarskyddslagen att utöva tillsyn å efterlevnaden av denna lag. Inom landskommun, där särskild hälsovårdsnämnd ej tillsatts, fungerar sålunda kommunalnämnden som kommunalt tillsynsorgan. Rörande den nuvarande kommunala tillsynen har kommittén anfört följande.

Enligt gällande instruktion för yrkesinspektionen har hälsovårdsnämnd att biträda med tillsyn å arbete, vilket bedrivs utan användande av maskinella hjälpmedel eller sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall, och ej är underkastat bergmästares tillsyn samt vari i regel användas färre än 10 arbetare. Den kommunala tillsynen omfattar sålunda huvudsakligen mindre arbetsställen utan maskinella hjälpmedel inom handel, hantverk, byggnadsverksamhet och viss annan verksamhet, såsom hotell-, restaurang- och kaféerörelse, eller rörelse, som drives å rakstuga, frisersalong och fotografiateljé, ävensom arbete i grustag eller å annat liknande arbetsställe.

Det åligger kommunalt tillsynsorgan att tillika utöva tillsyn å efterlevnaden av lagen om arbetstidens begränsning, arbetstidslagen för detaljhandeln och arbetstidslagen för hotell, restauranger och kaféer samt lagen om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete vid de arbetsställen, som omfattas av dessa lagar och som enligt arbetarskyddslagen falla under kommunal tillsyn. Kommunalt tillsynsorgan har därjämte att utöva tillsyn å lantarbetstidslagens efterlevnad vid sådana arbetsställen inom jordbruket, som omfattas av sistnämnda lag men icke inbegripas under arbetarskyddslagen.

Kommunalt tillsynsorgan är vid utövandet av sin tillsynsverksamhet jämlikt nämnda lagar underställt vederbörande yrkesinspektörs överinseende, och enligt ovannämnda instruktion åligger det hälsovårdsnämnd att noggrant beakta de anvisningar yrkesinspektören meddelat rörande tillsynens utövande. Om den kommunala tillsynen avser ett större antal arbetsställen eller tillsynen eljest kräver mer avsevärt arbete, äger hälsovårdsnämnden på lämpligt sätt fördela tillsynens utövande mellan sina ledamöter eller uppdraga åt särskild person inom eller utom nämnden att i större eller mindre omfattning fullgöra den nämnden åliggande tillsynen. Hälsovårdsnämnd, som beslutat fördela eller meddela uppdrag beträffande tillsynen på sätt här nämnts, är dock fortfarande ansvarig för tillsynens behöriga fullgörande, och den bör utöva kontroll över tillsynsverksamheten samt, i den mån så erfordras, meddela föreskrifter angående tillsynens omfattning och utövande.

Den kommunala tillsynen utövades år 1942 enligt av kommittén lämnad uppgift i 368 kommuner av nämndens hälsovårdstillsyningsman eller annan särskilt tillsatt person, i 984 kommuner av en eller flera av nämndens ledamöter och i 912 kommuner av nämndens samtliga ledamöter. Det totala antalet kommunala tillsynsorgan, som år 1942 vore registrerade hos yrkesinspektionen, utgjorde 2 727.

Kommitténs förslag.

Kommittén föreslår, att den kommunala tillsynen behålles, oaktat den i stor utsträckning visat sig brista i effektivitet. Om vad kommittén anfört härutinnan torde jag få hänvisa till redogörelsen å s. 563 o. f. i betänkandet med förslag till ny arbetarskyddslag (SOU 1946: 60). En viss begränsning av tillsynen finner kommittén dock påkallad, i det att dylik tillsyn anses böra åläggas endast sådana kommuner och samhällen, som ha särskild

hälsovårdsnämnd. I fråga om övriga kommuner och samhällen förutsättes, att tillsynen skall utövas helt av yrkesinspektionens befattningshavare. Enligt förslaget skall vidare i kommun, där hälsovårdsnämnden tillsatt särskild tillsynsman för allmänna hälsovården, den kommunala tillsynen jämlikt arbetarskyddslagstiftningen uppdragas åt denne. Finnes ej sådan tillsynsman anställd hos hälsovårdsnämnden eller föranleder annat särskilt förhållande till undantag från nämnda regel, föreslår kommittén, att tillsynen skall anförtros åt annan därtill lämplig av nämnden för viss tid utsedd person.

Enligt kommitténs mening skall kommunal tillsynsman vid utövande av tillsyn jämlikt arbetarskyddslagstiftningen vara underställd vederbörande distriktschef inom yrkesinspektionen, ej såsom nu hälsovårdsnämnd.

I fråga om den kommunala tillsynens arbetsuppgifter finner kommittén sig icke böra föreslå någon saklig ändring. Det bör sålunda åligga kommunal tillsynsman att i den omfattning, som den kommunala tillsynen f. n. avser, utöva tillsyn å efterlevnaden av de lagar och andra författningar på arbetarskyddets område, beträffande vilka sådan tillsyn uppdragits åt arbetsinspektionen. Härtill anför kommittén.

Ehuru kommittén sålunda icke föreslår någon ändring i fråga om den kommunala tillsynens arbetsuppgifter, vill kommittén likväl framhålla, att om den kommunala tillsynen anordnas på sätt ovan anförts, det icke bör vara uteslutet att till kommunal tillsynsman överflytta tillsynen å vissa arbetsställen med maskinella hjälpmedel eller tryckkärl av mera enkel beskaffenhet. En sådan överflyttning torde kunna anses försvarbar med hänsyn till bl. a., att maskiner och redskap numera skola redan vid avlämnande vara försedda med nödiga skydd och i övrigt erbjuda betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall.

Rörande de fordringar på kompetens, som böra ställas på kommunal tillsynsman, framhåller kommittén följande.

Att viss kompetens måste fordras av dessa tillsynsmän, synes kommittén lika motiverat som beträffande arbetsinspektionens inspekterande befattningshavare. Kommittén föreslår därför, att av kommunal tillsynsman fordras, att han i regel skall ha genomgått vid statens institut för folkhälsan anordnad kurs för hälsovårdstillsyningsmän eller annan därmed likvärdig kurs. Dock bör i visst fall även annan person kunna godtagas såsom tillsynsman, om distriktschef vid arbetsinspektionen förklarat honom vara kompetent att utöva kommunal tillsynsverksamhet jämlikt arbetarskyddslagen. Kommittén vill i detta sammanhang understryka betydelsen av att lämpliga utbildnings- och fortbildningskurser anordnas för de kommunala tillsynsmännen. Det bör ankomma på arbetsrådet att i samråd med vederbörande distriktschefer och lämpligen även de lokala hälsovårdsmyndigheterna föranstalta om sådana kurser.

I sitt förutnämnda betänkande (s. 565) framhåller kommittén, att erfarenheten visat att resultatet av den kommunala tillsynen i allmänhet blivit bäst där denna uppdragits åt särskilda avlönade tillsynsmän. Med be-

aktande härav föreslår kommittén, att i arbetarskyddslagen föreskrives att kommunal tillsynsman skall för sitt uppdrag äga åtnjuta skälig ersättning av kommunala medel. Kommittén föreslår därjämte att kommun skall kunna erhålla bidrag av statsmedel till ersättning åt kommunala tillsynsmän med högst halva ersättningsbeloppet, dock högst 800 kronor för år. Statsverkets kostnader för genomförande av denna bidragsform, som ansetts i första hand böra få åtnjutas av kommuner och samhällen med lägre invånarantal än 5 000, uppskattas av kommittén till omkring 130 000 kronor.

Yttranden.

Kommitténs förslag att behålla den kommunala tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad har i allmänhet ej föranlett något särskilt uttalande i remissyttrandena. Det biträdades av bl. a. *medicinalstyrelsen*, *hälsovårdsnämnden i Örebro*, *svenska stadsförbundet* och *svenska provinsialläkarföreningen*. *Överståthållarämbetet* finner det av praktiska och ekonomiska skäl nödvändigt, att den kommunala tillsynen behålles. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* anser, att de kommunala tillsynsmännen utgöra en nödvändig förstärkning av yrkesinspektionens personal. Även *samtliga yrkesinspektörer* uttala sig för att den kommunala tillsynen behålles med sina hittillsvarande arbetsuppgifter. De förutsätta dock, att yrkesinspektör skall kunna, när han så finner lämpligt, överflytta visst arbetsställe eller vissa grupper av arbetsställen med enkel maskinell utrustning till kommunalt tillsynsorgan. *Yrkesinspektören i nionde distriktet* yttrar, att det är ogörligt för yrkesinspektionen att utöva tillsyn över det stora antal små arbetsställen, som falla under kommunal tillsyn. Det vore dessutom missbruk av arbetskraft att sätta kvalificerade tjänstemän på tillsyn av hemarbete, små kooperativa företag o. d.

I vissa yttranden ifrågasättes dock om icke den kommunala tillsynen bör slopas och tillsynen i stället överflyttas på den statliga yrkesinspektionen. För en sådan ändring uttalar sig *riksförsäkringsanstalten*, dock utan att göra något yrkande. Den nuvarande svårigheten att för nämnda tillsyn erhålla lämpliga, tillräckligt kompetenta och intresserade personer skulle, framhåller anstalten, bättre och med mindre kostnader för stat och kommun än enligt kommitténs förslag kunna bemästras, om för tillsynen i fråga ett mindre antal inspektörer fast anställdes vid varje yrkesinspektionsdistrikt. En förstärkning av yrkesinspektionens distriktspersonal framför bibehållandet av de kommunala tillsynsmännen förordas även av *länsstyrelsen* och *förste provinsialläkaren i Göteborgs och Bohus län*, *förste stadsläkaren i Göteborg* och *hälsovårdsnämnden i Karlskoga*. Även *landsorganisationen* ifrågasätter — dock utan att framställa något yrkande — om ej samma eller bättre resultat kan vinnas genom att i stället förstärka den allmänna inspektionens personalresurser. *Kooperativa förbundet* anser, att den kommunala tillsynsverksamheten utan olägenhet kan undvaras.

Förslaget att begränsa den kommunala tillsynen till sådana kommuner och samhällen, där särskild hälsovårdsnämnd finnes, har i de flesta yttranden lämnats utan erinran.

Samtliga yrkesinspektörer utom en, som anser att den kommunala tillsynen bör behållas endast i de större städerna, förorda däremot att tillsynen begränsas till sådana kommuner, som kunna fast anställa person med för uppdraget lämplig kompetens.

Svenska landskommunernas förbund framhåller, att om det är ogörligt att helt frigöra kommunerna från ifrågavarande tillsynsuppgift, denna borde förbehållas stadskommunerna.

Kommitténs förslag att inom varje kommun och samhälle, där särskild hälsovårdsnämnd finnes, nämnden skall för tillsynen utse en särskild kommunal tillsynsman, har behandlats i några yttranden.

Sålunda finner *överståthållarämbetet* det ändamålsenligt, att det omedelbara ansvaret för den kommunala tillsynen skall åvila vissa därtill förordnade tillsynsmän. *Förste provinsialläkarna i Uppsala, Malmöhus* och *Västernorrlands län* samt *förste stadsläkaren i Malmö* ifrågasätta däremot behovet och lämpligheten av att tillsätta särskild kommunal tillsynsman. *Flertalet yrkesinspektörer* uttala farhågor för att den kommunala tillsynen icke blir nämnvärt bättre genom att särskild kommunal tillsynsman tillsättes och att denne tillförsäkras viss ersättning för uppdraget.

Rörande förslaget att kommunal tillsynsman skall med avseende å nämnda tillsyn vara underställd vederbörande distriktschef framhåller *medicinalstyrelsen* bl. a., att även om tjänsteläkare och hälsovårdsnämnd i många fall icke kunna anses besitta den särskilda sakkunskap, som här avses, det ändock vore olämpligt att helt ställa dem utanför kontrollen av eventuella sanitära olägenheter vid ifrågavarande arbetsställen. Lämpligheten av att göra en av hälsovårdsnämnden avlönad tjänsteman i viss del av sin verksamhet helt underställd statlig myndighet kunde även ifrågasättas. *Överståthållarämbetet* anser, att ansvaret för den kommunala tillsynen bör liksom hittills åvila hälsovårdsnämnderna, enär man i annat fall knappast torde kunna räkna med att nämnderna skola ägna något större intresse åt uppsikten över de förordnade tillsynsmännen. Mot förslaget i förevarande del uttala sig också *länsstyrelsen i Västernorrlands län, förste provinsialläkarna i Uppsala* och *Västernorrlands län* samt *förste stadsläkaren och hälsovårdsnämnden i Malmö*. De anse det bl. a. vara olämpligt, att kommunal tillsynsman skall vara underställd två myndigheter, dels hälsovårdsnämnden och dels distriktschefen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser, att då de kommunala tillsynsmännen vid tillsynens utövande skola vara underställda vederbörande distrikts-

chef, de tillsynsmän som avses skola vara heltidsanställda böra tillsättas av distriktschefen i stället för av hälsovårdsnämnden.

Kommitténs förslag om statsbidrag till ersättning åt kommunala tillsynsmän enligt arbetarskyddslagen avstyrkes av *statskontoret* utan närmare motivering. *Medicinalstyrelsen* anser, att det saknas tillräckliga skäl att f. n. ur sammanhanget utbryta frågan om statsbidrag till en mindre del av hälsovårdsnämndernas verksamhet. Det föreslagna statsbidraget vore dessutom så blygsamt, att det icke kunde motivera att vederbörande tjänsteman i visst avseende helt ställdes under statlig myndighet. Även *svenska stadsförbundet* anser, att tillräckliga skäl ej föreligga för införande av statsbidrag till ersättning åt kommunala tillsynsmän.

Förste stadsläkaren i Göteborg, förste provinsialläkaren i Göteborg och Bohus län och kooperativa förbundet uttala som sin uppfattning, att det föreslagna statsbidraget icke kommer att effektivisera tillsynen.

Hälsovårdsnämnden i Karlskoga tillstyrker förslaget om statsbidrag, därest den kommunala tillsynen är nödvändig. Statsbidraget borde dock utgå oberoende av ett samhälles storlek. Vidare borde statsbidragets maximering till 800 kronor bortfalla. *Svenska provinsialläkarföreningen* biträder likaledes förslaget om statsbidrag åt de kommunala tillsynsmännen, då dessa även skola sortera under distriktschefen.

Det må slutligen nämnas, att i *några yttranden* framhålles vikten av ett intimt samarbete mellan de kommunala hälsovårdsmyndigheterna och yrkesinspektionen. Vidare understrykes behovet av dels utbildning och fortbildning av den kommunala tillsynspersonalen, dels en kraftigare fortlöpande kontroll från distriktschefens och hälsovårdsnämndernas sida över att den kommunala tillsynen verkligen utövas effektivare och enhetligare än hittills varit fallet. Därjämte anses, att distriktschef bör äga möjlighet att till lämplig plats inom distriktet inkalla kommunala tillsynsorgan för överläggning och information rörande tillsynen.

Departementschefen.

Den av kommittén verkställda utredningen har bekräftat det redan förut kända förhållandet att den kommunala tillsynen rörande arbetarskyddet icke fungerar med tillräcklig effektivitet. Med hänsyn härtill har ifrågasatts, om icke den kommunala tillsynen bör slopas och i stället överflyttas på den statliga yrkesinspektionen. Riksförsäkringsanstalten och flera andra remissinstanser ha också uttalat sig härför. För min del är jag av den uppfattningen, att tillsynen å de talrika mindre arbetsställen, där yrkesriskerna äro relativt små, av praktiska och ekonomiska skäl måste vara decentraliserad till kommunala organ. Jag anser alltså — i likhet med kommittén — att den kommunala tillsynen bör bibehållas.

Kommittén har emellertid föreslagit, att den kommunala tillsynen skall begränsas till sådana kommuner och samhällen, som ha särskild hälsovårds-

nämnd. I övriga kommuner och samhällen skulle tillsynen åvila yrkesinspektionens befattningshavare. Med hänsyn bl. a. till att efter den ändring av kommunindelningen, som avses träda i tillämpning fr. o. m. år 1950, särskild hälsovårdsnämnd torde komma att finnas i praktiskt taget alla kommuner, finner jag den av kommittén föreslagna begränsningen icke böra införas. Jag förordar alltså, att den kommunala tillsynen rörande arbetarskyddet skall såsom hittills åvila varje kommun. Tillsynen bör liksom nu anknyta till hälsovårdsnämndernas verksamhet.

Då erfarenheten utvisar att den kommunala tillsynen fungerar bäst i kommuner, där den anförtrotts särskild tillsynsman, torde denna form för tillsynens utövande böra tillämpas över lag. Hälsovårdsnämnd bör sålunda vara skyldig att utse en eller flera lämpliga personer att utöva tillsynen. Har kommun antagit tillsynsman för den allmänna hälsovården, bör denne vara pliktig åtaga sig tillsynen över arbetarskyddet.

Kommittén har föreslagit, att kommunal tillsynsman vid utövande av tillsyn jämlikt arbetarskyddslagstiftningen skall vara underställd vederbörande befattningshavare inom yrkesinspektionen. Jag delar kommitténs uppfattning att tillsynsmannen skall ställa sig till efterrättelse de anvisningar som utfärdas av yrkesinspektionen. Hälsovårdsnämnd bör dock enligt min mening vara ansvarig såtillvida, att nämnden skall vara skyldig ingripa om tillsynsmannen icke uppfyller sina åligganden.

Jag ansluter mig i princip till vad kommittén anfört rörande de kommunala tillsynsorganens arbetsuppgifter samt beträffande kompetensfordringar för kommunala tillsynsmän.

Kommittén har vidare, med åberopande av erfarenheter från den hittillsvarande kommunala tillsynen, föreslagit, att kommunal tillsynsman skall för tillsynsupdraget äga åtnjuta skälig ersättning av kommunala medel. Jag finner det vara nödvändigt att, om den kommunala tillsynen rörande arbetarskyddet skall bli effektiv, skälig ersättning måste utgå för uppdraget. Detta innebär dock icke, att särskild ersättning för en hälsovårds-tillsynsmans befattning med arbetarskyddsärendena skall behöva utgå, om denne eljest av kommunala medel åtnjuter lön eller andra förmåner i skälig omfattning.

Kommitténs förslag att kommun skall kunna erhålla statsbidrag till ersättning åt tillsynsman kan jag däremot icke tillstyrka. De föreslagna bidragen skulle enligt min mening icke spela sådan roll för kommunernas ekonomi att införandet av en ny statsbidragsform kan anses motiverat.

Kommittén har i sitt betänkande understrukit betydelsen av att lämpliga utbildnings- och fortbildningskurser anordnas för de kommunala tillsynsmännen. Behovet härav har jämväl understrukits i remissutlåtanden. Jag är övertygad om att en ökad upplysningsverksamhet från de statliga tillsynsorganens sida vore av värde för att effektivisera den kommunala tillsynen. Därest de centrala organen förstärkas på av mig föreslaget sätt, ut-

går jag från att desamma skola bli i tillfälle att mera än vad som hittills varit möjligt ägna uppmärksamhet åt denna fråga. I detta sammanhang vill jag bl. a. erinra om mitt förslag att till arbetarskyddsstyrelsen anknyta särskilda befattningshavare för upplysnings- och utbildningsärenden.

I det denna dag till lagrådet remitterade förslaget till ny arbetarskyddslagstiftning har beträffande den kommunala tillsynen intagits bestämmelser i överensstämmelse med de av mig i detta sammanhang framlagda förslagen. Definitiv ställning till frågan om en sådan omorganisation av den kommunala tillsynen torde få tagas i samband med behandlingen av lagstiftningsförslagen. Intill dess att så skett torde nuvarande bestämmelser få tillämpas. Vid min beräkning i det föregående av personalbehovet för yrkesinspektionen har jag utgått från att den kommunala tillsynen skall bibehållas.

V. Specialinspektionen m. m.

Vid sidan av den allmänna yrkesinspektionen, omfattande yrkesinspektionens befattningshavare i I—XI distrikten och kommunala tillsynsmän, finnes ett flertal olika inspektionsorgan med speciella tillsynsuppgifter. Dessa äro bergmästarna samt den s. k. specialinspektionen. Vissa av dem utöva tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad i sin helhet inom det tillsynsområde, som tilldelats dem, såsom fallet är beträffande bergmästarna, skogs- och flottledsinspektören, järnvägsinspektörerna och sprängämnesinspektören, medan åter en del andra specialinspektionsorgan blott ha vissa begränsade tillsynsuppgifter. Detta gäller särskilt specialinspektörerna för elektriska starkströmsanläggningar.

Nuvarande organisation och kommitténs förslag.

Inspektionen vid gruvor och stenbrott. Tillsyn å efterlevnaden av gällande bestämmelser om arbetarskydd vid gruvor och stenbrott utövas enligt arbetarskyddslagen av bergmästarna under överinseende av yrkesinspektionens chefsmyndighet samt enligt gruv- och stenkolslagarna av bergsstaten under överinseende av kommerskollegium.

Med hänsyn till bergmästarnas tjänstgöring är landet uppdelat i fyra distrikt, som omfatta

norra distriktet: Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län,

östra distriktet: Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län samt Stockholms stad,

västra distriktet: Södermanlands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län samt

södra distriktet: Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län.

Stationsorter för de olika distrikten äro resp. Luleå, Falun, Nora och Ramlösa.

På varje bergmästardistrikt tjänstgöra en bergmästare och en gruvingenjör (utom i ett av distrikten) samt ett biträde.

Enligt kommitténs uppfattning är med hänsyn till den stora olycksfallsrisken vid gruvarbete den genomsnittliga inspektionsfrekvensen låg. Den har föreslagit, att för tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad vid gruvor och stenbrott inrättas ett särskilt för detta ändamål avsett tillsynsorgan, benämnt *gruvinspektionen*. Befattningshavarna inom denna inspektion, vilka föreslås erhålla titeln *gruvinspektörer*, förutsättas erhålla samma befogenhet som distriktschef hos den allmänna arbetsinspektionen.

Kommittén har föreslagit, att de i gruv- och stenkolslagarna intagna arbetarskyddsbestämmelserna skola utgå ur nämnda lagar. Arbetarskyddet vid gruvor och stenbrott skall sålunda regleras utslutande av den nya arbetarskyddslagen samt tillsynen därå helt ankomma på det centrala arbetarskyddsverket och detta underställd personal. Kommittén har avfattat sina förslag till ny lagstiftning i överensstämmelse härmed.

Antalet gruvinspektörer föreslås av kommittén till 4, fördelade på 4 distrikt. På det mest arbetstyngda distriktet borde därjämte tillsättas en assistent.

Gruvinspektörerna föreslås stationerade vid yrkesinspektionen i Stockholm, Malmö, Göteborg och Umeå. De skulle dock icke vara underställda vederbörande distriktschefer.

Enligt förslaget skall gruvinspektör placeras i lönegrad A 28. Assistentbefattningen borde upptagas i samma lönegrad som gruvingenjör hos bergsstaten (vid tiden för betänkandets avlämnande A 24). För utförande av registrerings- och skrivarbete m. m. föreslås, att hos varje gruvinspektör inrättas en kontorsbiträdestjänst.

Enligt kommitténs förslag skulle gruvinspektionen komma att bestå av 4 gruvinspektörer (A 28), 1 assistent (A 24) och 4 kontorsbiträden (Eo 4). Beträffande kommittéförslaget i denna del torde jag i övrigt få hänvisa till s. 157—162 i betänkandet.

Skogs- och flottledsinspektionen. Beträffande skogs- och flottledsinspektionens nuvarande arbetsuppgifter torde jag få hänvisa till den i betänkandet (s. 162—167) lämnade redogörelsen. Uppgift om inspektionens nuvarande personaluppsättning har lämnats i det föregående å s. 67.

Kommittén föreslår, att den nuvarande skogs- och flottledsinspektionen bibehålles som en specialinspektion inom yrkesinspektionen med de tillsynsuppgifter, som f. n. åligga inspektionen.

Kommittén har funnit en utökning av skogs- och flottledsinspektionens personal nödvändig för att inspektionen på tillfredsställande sätt skall kunna fullgöra sina uppgifter. Den föreslår, att inspektionen organiseras på två distrikt, det ena (norra distriktet) omfattande ett område motsva-

rande X och XI yrkesinspektionsdistrikten, dvs. Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, och det andra (södra distriktet) den övriga delen av landet. Som stationsorter för distrikten föreslås Umeå och Stockholm. Det södra distriktets expedition skulle såsom förut nämnts förläggas till skogsavdelningen inom centralmyndigheten.

Kommittén föreslår för norra distriktet följande personaluppsättning.

1 skogsyrkesinspektör	A 28
1 förste assistent	A 24
1 skogsunderinspektör	A 17
1 »	Eo 14
1 konsulent	A 14
1 kanslibiträde	A 7

Beträffande motiveringen för kommitténs förslag torde jag få hänvisa till vad som anförts vid behandlingen av skogsavdelningen inom centralmyndigheten (s. 67—68) ävensom till s. 167—172 i betänkandet.

Sprängämnesinspektionen. Såsom specialinspektör inom yrkesinspektionen har sprängämnesinspektören att — med biträde av hos honom anställd tekniskt utbildad befattningshavare — utöva tillsyn å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad vid arbetsställen, där explosiva varor tillverkas eller eldfarliga oljor framställas, raffineras eller förvaras i större upplag. Sprängämnesinspektörens tillsyn vid dessa arbetsställen avser all tillsyn, som ingår i yrkesinspektörs åligganden.

Med hänsyn till den omfattning arbetarskyddet numera har och till de krav som allmänt ställas på dess effektivisering, anser kommittén, att starka skäl tala för en ändrad fördelning av arbetarskyddstillsynen mellan sprängämnesinspektören och yrkesinspektörerna. De erfarenheter yrkesinspektörerna vunnit beträffande arbetarskyddslagstiftningens tillämpning borde även komma de arbetsställen tillgodo, där explosiva varor tillverkas eller eldfarliga oljor framställas och bearbetas. Å andra sidan borde den speciella erfarenhet som sprängämnesinspektionen förvärvat jämväl tillföras andra arbetsställen, där sådana ämnen användas i arbetet eller detta bedrivs under sådana förhållanden, att eld- eller explosionsfara föreligger. Sprängämnesinspektionens medverkan borde härvid gälla alla sådana eldfarliga och explosiva ämnen, som avses i arbetarskyddslagen, ej blott eldfarliga oljor och explosiva varor. I enlighet härmed föreslår kommittén, att sprängämnesinspektionens tillsyn å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad begränsas till sådana speciella yrkesfaror, som sammanhånga med handhavandet av eldfarliga och explosiva ämnen. I gengäld föreslås, att tillsynen utsträcker att omfatta alla arbetsställen, där dylika ämnen tillverkas, bearbetas eller handhavas. Arbetarskyddstillsynen i övrigt vid dessa arbetsställen skulle åvila den allmänna yrkesinspektionen.

Med hänsyn till den omfattning, vari eldfarliga och explosiva ämnen användas, är det, framhåller kommittén, icke möjligt för sprängämnesinspektionen att med nuvarande personaluppsättning inspektera alla arbetsställen, där nämnda ämnen ifrågakomma. Kommittén föreslår därför, att sprängämnesinspektören på eget initiativ skall utöva tillsyn vid arbetsställen, där verksamheten uteslutande eller till större delen består i tillverkning eller bearbetning av eldfarliga eller explosiva ämnen eller där sådana ämnen eljest i större utsträckning användas. Vid andra arbetsställen, där nämnda ämnen användas eller förekomma blott i ringa mängd, borde sprängämnesinspektören företaga inspektion först då yrkesinspektör gör framställning därom. Detsamma borde gälla beträffande arbetsställen, där brännbara gaser framställas eller explosionsfarliga kemiska processer förekomma. I övrigt torde jag i denna del få hänvisa till redogörelsen å s. 177—179 i betänkandet.

Övrig specialinspektion. Beträffande specialinspektionen i övrigt har kommittén icke framlagt förslag om några ändringar av större vikt.

Yttranden.

Med anledning av kommitténs förslag beträffande tillsynen å arbetarskyddet vid *gruvor och stenbrott* har *kommerskollegium* anfört, att inspektionen av gruvbrytning är odelbar och att en uppdelning av inspektionsverksamheten i gruvorna m. m. på bergsstaten och en nyskapad gruvinspektion skulle komma att medföra betydande olägenheter. Effektivisering av inspektionsverksamheten kunde med mera fördel vinnas genom bibehållande av det nuvarande dubbla chefskapet — med arbetsrådet satt i riksförsäkringsanstaltens ställe — och en relativt obetydlig ökning av bergsstatens personal. Kollegium utvecklar sina synpunkter på i huvudsak följande sätt.

Enligt gruvlagen har bergsstaten att sörja för så väl arbetarskyddet som skyddet för tredje man och malmhushållningen i gruvorna. Det nu föreliggande förslaget innebär, att dessa uppgifter skulle fördelas på bergsstaten och de nya gruvinspektörerna, vilka senare skulle få arbetarskydds-uppgifterna, varibland t. ex. befogenheter beträffande anordnandet av arbetsrum, schakt och orter ävensom upptagandet av utrymningsvägar från gruvan (12 § lagförslaget). Det avses alltså, att både bergsstaten och gruvinspektörerna skola övervaka gruvbrytningen ur resp. gruvindustriella och arbetarskyddssynpunkter. Med detta förslag avser kommittén att, i anledning av de direktiv den vid sitt tillsättande fått och vari dess uppmärksamhet fästs på de stora olycksfallsriskerna i gruvhanteringen, åstadkomma ett förbättrat arbetarskydd inom gruvhanteringen. Någon bärande motivering för ersättandet av bergsstaten med denna nya inspektion i vad avser arbetarskyddet kan kollegium emellertid ej finna att kommittén förebragt.

En uppdelning på förslaget sätt kan enligt kollegii förmenande ej ske utan de största olägenheter ej minst ur arbetarskyddssynpunkt. Skulle

ett gruvras hota, kunde, om två särskilda inspektionsorgan hade rätt att giva bindande föreskrifter, dessa bliva oförenliga och gruvinnehavaren skulle ej veta efter vem han hade att rätta sig. I andra fall kunde motsatta instruktioner föranledas av att inspektionsorganen se ett förhållande ur olika synpunkter. Gruvinspektören komme kanske att förorda ett extra schakt såsom utrymningsväg på en plats, som bergmästaren funne olämplig med hänsyn till malmhushållningen och gruvrörelsens därav beroende lönsamhet.

Det torde i dylika fall ej bliva möjligt att fastställa regler för hur konflikten skulle lösas, om man vill bevara båda befattningshavarnas auktoritet. Ur denna synpunkt vore det helt visst klokast att låta det nu rådande förhållandet bestå, så att bergsstaten fortfarande finge ensam utöva den här ifrågavarande tillsynen, därvid den likväl i arbetarskyddsfrågor kunde vara underställd arbetsrådet.

Liknande synpunkter ha anförts av *bergmästarna* och *svenska gruvföreningen*, vars yttrande återopats av *svenska arbetsgivareföreningen*. *Tre bergmästare* ha härjämte framhållit svårigheterna att fylla såväl bergsstatens som yrkesinspektionens behov av arbetskraft. Det vore under sådana omständigheter ett uppenbart slöseri att icke utnyttja bergsstaten för arbetarskyddet.

Riksförsäkringsanstalten framhåller, att det skulle medföra avsevärda olägenheter, om en och samma gruva bleve föremål för inspektion av två olika statliga tillsynsorgan, vilka var för sig ägde meddela anvisningar och giva förelägganden om arbetsmetoder och brytningssätt, särskilt som det kunde befaras, att sådana anvisningar och förelägganden understundom komme att bli varandra motstridiga. Man kunde icke heller bortse från de faktiskt föreliggande svårigheterna att besätta nu förefintliga befattningar inom bergsstaten med fullt kompetenta och lämpliga innehavare. Motsvarande svårigheter skulle givetvis uppstå vid tillsättande av de av kommittén föreslagna gruvinspektörerna. Anstalten yttrar vidare bl. a. följande.

Med hänsyn till vad ovan anförts har anstalten övervägt ett förslag att till arbetsinspektionen överflytta hela den nuvarande bergsstaten med uppgift att i vad angår gruvor och stenbrott övervaka efterlevnaden av såväl arbetarskyddslagen som gruvlagen och lagen om stenkolsfyndigheter. Här emot talar emellertid, att arbetsinspektionen och dess chefsmyndighet därigenom skulle få ett betydande tillskott av arbetsuppgifter liggande helt vid sidan om verkets egentliga åligganden.

Anstalten föreslår därför, att tillsynen å arbetarskyddslagens efterlevnad vid allt ovanjordsarbete vid gruvorna samt allt arbete i och invid stenbrotten överflyttas till den allmänna arbetsinspektionen, som med anledning härav bör erhålla en härav betingad utökning av distriktspersonalen. Den allmänna arbetsinspektionen skulle sålunda utöva tillsyn vid t. ex. anriknings-, sintrings- och briketteringsverk samt krosshus, även om dessa äro belägna invid gruva. Anmärkas må, att yrkesinspektörerna redan nu utöva tillsyn över anläggningar av ifrågavarande slag inom järnverken.

Bergmästare och gruvingenjörer skulle följaktligen bibehållas vid sin nuvarande ställning under kommerskollegium men utöva tillsyn över arbetarskyddslagens efterlevnad endast i fråga om underjordsarbete i gruvorna samt tillträdesvägar, transportanordningar och transportleder från dagen ned i gruvorna. I fråga om denna tillsyn skulle bergmästarna och gruvingenjörerna i egenskap av specialinspektörer sortera under arbetsinspektionens chefsmyndighet. Genom samråd mellan denna och kommerskollegium borde emellertid såsom hittills jämkning av gränserna mellan bergmästares och yrkesinspektörs tillsynsområde kunna ske. Sålunda borde enligt anstaltens mening efter prövning i varje fall åt bergmästare kunna uppdragas tillsyn över gruva med dagbrott liksom även tillsyn över vissa arbeten med tunnlar och schakt (för kraftstationer) m. m., där arbetet vore av samma natur som under jord i gruva.

Statskontoret anser, att den av kommittén föreslagna organisationen, jämförd med nuvarande ordning, icke skulle innebära någon väsentlig förbättring i avseende å tillsynens effektivitet. Statskontoret avstyrker därför ifrågavarande förslag.

Statens organisationsnämnd förordar likaledes, att tillsynen över arbetarskyddet inom gruv- och stenindustrierna bibehålles hos kommerskollegium och dess lokala organ.

Jernkontorets gruvbyrå och *gruvindustriarbetareförbundet* framhålla i en gemensam skrivelse bl. a., att en uppdelning av tillsynen på av kommittén föreslaget sätt ej kunde ske utan allvarliga olägenheter, icke minst ur arbetarskyddssynpunkt. En dubbelinspektion skulle komma till stånd, vilken kunde leda till att gruvorna finge olika direktiv av bergmästaren och gruvinspektören, eftersom dessa hade att bedöma ett och samma förhållande ur olika synpunkter. Med hänsyn härtill hemställdes, att vid varje bergmästarämbete skulle såsom yrkesinspektör anställas en gruvingenjör med uppgift att handhåva yrkesinspektionen vid gruvorna inom distriktet. Genom en dylik anordning skulle den önskvärda effektiviteten av yrkesinspektionen kunna uppnås samtidigt som man skulle undvika olägenheterna av motstridiga direktiv etc.

Såvitt angår skogs- och flottledsinspektionen har *statskontoret* anfört, att skogsyrkesinspektören i norra distriktet icke bör placeras i högre lönegrad än 26.

Den föreslagna förste assistenten bör enligt *statskontorets* mening under benämningen byråinspektör uppföras i A 21. *Riksförsäkringsanstalten* samt *skogs- och flottledsinspektören* anse, att han bör benämnas biträdande skogsyrkesinspektör.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län framhåller, att med den omorganisation och samordning av tillsynen över arbetarskyddet, som i betänkandet föresloges, länsstyrelsen ej kunde finna något giltigt skäl föreligga att bibe-

hålla länsstyrelsernas tillsynsskyldighet över härbärgen åt flottningsarbetare.

I övrigt torde få hänvisas till de å s. 68—70 återgivna yttrandena beträffande skogsavdelningen inom centralmyndigheten.

Mot kommitténs förslag till ändrad fördelning av arbetsuppgifterna mellan sprängämnesinspektionen och den allmänna yrkesinspektionen har *riksförsäkringsanstalten* icke funnit anledning till erinran. *Flera yrkesinspektörer* framhålla, att det borde hos sprängämnesinspektionen finnas tillgång till en väl utbildad och tillräcklig inspektionspersonal, som vid behov kunde biträda yrkesinspektionen, eller också måste sprängämnesinspektionen utbyggas med en fältorganisation. Ej heller *sprängämnesinspektören* har något att erinra mot kommitténs förenämnda förslag. Han ifrågasätter likaledes tillskapande av en fältorganisation. Denna borde bestå av fyra specialutbildade inspektörer, placerade företrädesvis vid sådana yrkesinspektionsdistrikt, där tillsynsuppgifter för sprängämnesinspektionen förekomma i särskild utsträckning (första, andra, femte, åttonde och tionde distriktet).

Departementschefen.

Vad till en början angår kommitténs förslag att tillsynen å arbetarskyddet vid gruvor och stenbrott skall överflyttas från bergmästarna till en nyinrättad gruvinspektion torde jag få anföra följande. Jag delar kommitténs uppfattning att tillsynen i denna del bör ägnas ökad uppmärksamhet. Ur den officiella olycksfallsstatistiken kan utläsas, att gruvarbetet hör till de mest riskfyllda slagen av arbete, och icke någon yrkesgrupp torde f. n. förete så hög olycksfallsfrekvens som gruvarbetarna. Såsom av remissyttrandena framgår torde emellertid med hänsyn till de med gruvdriften förknippade säregna förhållandena betydande praktiska svårigheter möta mot att tillsynen delas mellan bergmästarna och en för arbetarskyddet tillstätt inspektion. Härtill kommer, att enligt vad som upplysts det torde visa sig svårt att rekrytera en gruvinspektion med kvalificerade gruvtekniker. Jag kan av dessa skäl icke tillstyrka, att den föreslagna gruvinspektionen inrättas.

Riksförsäkringsanstalten har föreslagit, att bergmästarnas tillsyn å arbetarskyddet skall begränsas till arbete under jord i gruvorna samt tillträdesvägar, transportanordningar och transportleder från dagen ned i gruvorna. Den arbetarskyddstillsyn, som i övrigt ankommer på bergmästarna enligt nu gällande bestämmelser, skulle överflyttas på den allmänna yrkesinspektionen. Detta förslag synes mig väl grundat. Den lättnad, som härigenom skulle beredas bergmästarna, torde ge förutsättningar för en viss intensifiering av den tillsyn, som fortfarande skulle ankomma på dem. Den föreslagna anordningen medför dessutom den fördelen, att de vid gruvorna

ovan jord belägna industriella anläggningarna, såsom anriknings-, sintrings- och briketteringsverk samt krosshus, komma att inspekteras av samma befattningshavare som nu inspektera motsvarande anläggningar vid järnverken. Jag förutsätter, att det efter prövning i varje fall bör kunna uppdragas åt bergmästare att utöva tillsyn över arbetarskyddet vid gruva med dagbrott liksom även vid arbeten med tunnlar och schakt för kraftstationer, där arbetet är av samma natur som under jord i gruva.

Jag vill erinra, att jag i det föregående tillstyrkt att inom arbetarskyddsstyrelsens tekniska byrå inrättas en byrådirektörsbefattning avsedd för en gruvtekniker. Även denna åtgärd kan förväntas medföra en intensifierad tillsyn vid gruvorna. Någon ytterligare förstärkning av tillsynsorganen finner jag mig tills vidare icke böra föreslå.

Jag ansluter mig till förslaget att bergmästarna med avseende på den på dem ankommande tillsynen böra förordnas såsom specialinspektörer inom yrkesinspektionen.

Den av mig föreslagna ändringen beträffande bergmästarnas tillsynsuppgifter å arbetarskyddet förutsätter ändring i nu enligt arbetarskyddslagen, gruvlagen och stenkolslagen gällande bestämmelser. Det denna dag till lagrådet remitterade förslaget till ny arbetarskyddslagstiftning har avfattats i enlighet härmed. Intill dess att ny lagstiftning träder i kraft, torde bergmästarna få behållas vid de tillsynsuppgifter, som nu ankomma på dem.

Vad angår skogs- och flottledsinspektionen har jag redan i det föregående redogjort för kommitténs förslag till organisation av denna. Då en effektivisering av arbetarskyddet är påkallad även inom skogsbruket, finner jag i likhet med kommittén lämpligt, att landet med avseende på denna inspektion indelas i två distrikt, södra och norra distriktet, vart och ett med en skogsyrkesinspektör som chef. Mot förslaget till distriktsindelning har jag intet att erinra. Jag biträder även kommitténs förslag att bibehålla den nuvarande skogs- och flottledsinspektionen som en specialinspektion inom yrkesinspektionen med dess nuvarande arbetsuppgifter. Vad en länsstyrelse anfört beträffande länsstyrelsernas befattning med tillsynen över härbärgen åt flottningsarbetare synes mig vara värt beaktande. Jag förutsätter, att 1945 års skogshärbärgesutredning ägnar uppmärksamhet åt denna fråga i samband med översynen av härbärgeslagstiftningen.

I fråga om befattningshavarnas löneställning föreslår kommittén, att chefen för norra distriktet placeras i Ca 31 (A 28). Statskontoret har ansett, att befattningen ej bör placeras högre än i nuvarande 29 lönegraden. Jag biträder statskontorets förslag i denna del.

Kommittén har föreslagit, att såsom närmaste biträde till skogsyrkesinspektören skall finnas en förste assistent i lönegrad Ca 27 (A 24). Jag föreslår, att befattningen tills vidare behålles som en assistenttjänst med placering i lönegrad Cg 23.

Kommitténs förslag beträffande skogsunderinspektörsbefattningarna finner jag mig böra biträda såtillvida, att jag förordar inrättande inom distriktet av två skogsunderinspektörsbefattningar med heltidsanställning, varav en ordinarie i lönegrad Ca 18 och en extra ordinarie i Ce 18.

Vad angår de till inspektionen knutna konsulenterna för förbättrande av mathållning och hygien i skogsarbetarförläggningarna biträder jag kommitténs förslag att placera en sådan konsulent vid inspektionens norra distrikt. Jag föreslår, att befattningen uppföres i lönegrad Cg 13. Härjämte bör finnas ett kontors- eller skrivbiträde.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle personaluppsättningen å skogs- och flottledsinspektionens norra distrikt omfatta 1 skogsyrkesinspektör (Ca 29), 1 assistent (Cg 23), 2 skogsunderinspektörer (Ca 18 och Ce 18), 1 extra tjänsteman (Cg 13) och 1 icke-ordinarie biträde.

Enligt särskilt förordnande åligger det sprängämnesinspektören att såsom specialinspektör inom yrkesinspektionen utöva tillsyn å arbetarskyddslagens tillämpning vid arbetsställen, där explosiva varor tillverkas eller eldfarliga oljor framställas, raffineras eller förvaras i större upplag. Kommittén har föreslagit viss ändring av detta uppdrag. Sålunda har ansetts, att den allmänna tillsynen å lagstiftningens efterlevnad vid ifrågasvarande arbetsställen borde åvila yrkesinspektör, medan sprängämnesinspektörens tillsyn borde begränsas till sådana speciella yrkesfaror, som sammanhånga med handhavandet å arbetsstället av eldfarliga oljor och explosiva varor. Men därjämte har förordats, att sprängämnesinspektörens tillsyn skall utsträckas att omfatta även andra arbetsställen, där eldfarliga eller explosiva ämnen i arbetarskyddslagens mening tillverkas, bearbetas eller handhavas. Någon erinran mot kommitténs förslag i denna del har icke framkommit vid remissbehandlingen. Då det otvivelaktigt måste anses vara till fördel ur arbetarskyddssynpunkt, att den speciella kunskap och erfarenhet, som sprängämnesinspektionen förvärvat, kommer alla arbetsställen tillgodo, där eldfarliga eller explosiva ämnen tillverkas, bearbetas, handhavas eller förvaras, tala starka skäl för kommitténs förslag. Jag finner ock betydelsefullt, att de erfarenheter, som yrkesinspektörerna vunnit vid utövandet av den allmänna tillsynstjänsten, tillföras de arbetsställen, som hittills huvudsakligen stått under sprängämnesinspektörens tillsyn. Jag tillstyrker således kommitténs ifrågasvarande förslag. För genomförande av detsamma förutsättes viss ändring i gällande kungörelse angående förordnande av sprängämnesinspektören som specialinspektör inom yrkesinspektionen.

Givet är, att sprängämnesinspektionen med nuvarande personal ej kan hinna inspektera alla arbetsställen, där eldfarliga och explosiva ämnen ifrågakomma. Kommittén har med beaktande härav angivit vissa regler för tillsynens ordnande, till vilka jag i princip ansluter mig. Jag förutsätter här-

jämte, att arbetarskyddsstyrelsen efter samråd med kommerskollegium skall, såsom f. n. riksförsäkringsanstalten, kunna besluta om erforderlig jämkning av gränsen mellan yrkesinspektörs och sprängämnesinspektörens tillsynsområden.

I några remissyttranden har uttalats önskemål om en lokal utbyggnad av sprängämnesinspektionen, innebärande att ett antal specialutbildade inspektörer skulle placeras å vissa yrkesinspektionsdistrikt. Kommittén har ansett, att resultatet av den föreslagna uppdelningen av tillsynsuppgifterna mellan sprängämnesinspektören och yrkesinspektör bör avvaktas, innan personalfrågan upptages till behandling. Jag finner detta lämpligt. I den mån frågan om sprängämnesinspektionens ställning inom statsförvaltningen göres till föremål för utredning, synes behovet av en fältorganisation inom inspektionen lämpligen även böra prövas.

VI. Anslagsberäkningar.

Avlönings- och omkostnadsanslag.

Arbetsrådet: *Avlöningar, förslagsanslag.* Detta anslag har innevarande budgetår anvisats med 142 400 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för arbetsrådet (statsliggaren s. 193).

Kungl. Maj:t har samma dag fastställt följande avlöningsstat för arbetsrådet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	62 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	37 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	36 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	5 900

Summa förslagsanslag kronor 142 400

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, må under budgetåret disponeras på sätt i statsliggaren (s. 193) närmare angives.

Sedan anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal omräknats med ledning av från arbetsrådet lämnade uppgifter, har Kungl. Maj:t den 14 november 1947 föreskrivit, att under posten må disponeras högst 34 100 kronor.

I skrivelse den 26 augusti 1947 har *arbetsrådet* hemställt, att anslaget till avlöningar skall upptagas med ett belopp av 140 300 kronor, varav till

avlöningar till ordinarie tjänstemän 62 600 kronor, till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 37 600 kronor, till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 34 200 kronor och till rörligt tillägg 5 900 kronor.

Med hänsyn till vad jag i det föregående anfört beträffande inrättande fr. o. m. den 1 januari 1949 av ett centralt ämbetsverk för arbetarskyddsärenden bör arbetsrådets avlöningsanslag beräknas endast för halvt år. Anslagsposterna böra härvid beräknas med utgångspunkt från de för innevarande budgetår fastställda beloppen. Dock bör anslagsposten till rörligt tillägg uppräknas efter 12 procent och således utgöra 5 900 kronor för halvt år. Jag beräknar sålunda det sammanlagda medelsbehovet för arbetsrådets avlöningar till $(31\,300 + 18\,800 + 17\,100 + 5\,900)$ 73 100 kronor.

Arbetsrådet: Omkostnader, förslagsanslag. Under denna rubrik har för budgetåret 1947/48 anvisats ett förslagsanslag av 16 100 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1947 för arbetsrådet fastställd omkostnadsstat ha för budgetåret utgifterna för sjukvård m. m. beräknats till 200 kronor, utgifterna för reseersättningar till 7 500 kronor och utgifterna för lyse till 400 kronor, medan för övriga expenser upptagits ett belopp av 8 000 kronor.

I skrivelse den 26 augusti 1947 har *arbetsrådet* hemställt om anvisande av oförändrat anslag för nästa budgetår.

Då jag föreslagit att det nya ämbetsverket för arbetarskyddsärenden inrättas fr. o. m. den 1 januari 1949, skall arbetsrådets omkostnadsanslag beräknas endast för halva budgetåret eller till i runt tal 8 100 kronor.

Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag. Vid bifall till av mig i det föregående förordade förslag och med beaktande av tillämpade regler för befordringsgång för biträdespersonal skola å personalförteckning för arbetarskyddsstyrelsen fr. o. m. den 1 januari 1949 uppföras följande befattningar.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	Cp 19
2 byråchefer	Ca 33
5 byrådirektörer	Ca 31
1 byrådirektör, tillika skogsyrkesinspektör ..	Ca 31
2 förste byråingenjörer	Ca 29
2 förste byråsekreterare	Ca 29
2 förste byråingenjörer	Ca 27
1 förste byråinspektör	Ca 27
2 byråingenjörer	Ca 24

2 byråsekreterare	Ca 24
2 kansliskrivare	Ca 15
1 förste expeditionsvakt	Ca 11
3 kanslibiträden	Ca 11
4 kontorsbiträden	Ca 8

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24.

1 byråchef	Ce 33
1 byrådirektör	Ce 31
1 förste byråingenjör	Ce 27

Härutöver skall personalen inom arbetarskyddsstyrelsen utgöras av 5 byråingenjörer (2 Ce 24 och 3 Cg 24), 1 byråinspektör (Ce 24), 3 amanuenser, 1 ritare (Cg 20), 1 skogsunderinspektör (Ce 18), 1 kansliskrivare (Ce 15), 1 extra tjänsteman (Cg 13), 2 kanslibiträden (Ce 11), 1 expeditionsvakt (Ce 9), 10 icke-ordinarie kontors- och skrivbiträden. Vidare tillkomma 1 överläkare och 1 biträdande läkare. Det totala antalet befattningshavare med stadigvarande anställning skulle alltså, oberäknat läkarna, komma att uppgå till 59.

Jag förutsätter, att därest så skulle visa sig erforderligt för organisationens genomförande generaldirektören skall kunna träda i tjänst tidigare än den 1 januari 1949.

Enligt nu gällande grunder och med utgångspunkt från det av mig förordade personalbeståndet beräknar jag årskostnaden till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 335 000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag sålunda:

Arvode till generaldirektörens ställföreträdare	kronor	1 200
Årsarvoden å 1 500 kronor till 12 ledamöter	»	18 000
Dagarvoden till ledamöter och suppleanter, <i>förslagsvis</i>	»	10 000
Årsarvode till en överläkare, <i>högst</i>	»	8 000
Årsarvode till en biträdande läkare, <i>högst</i>	»	6 000
Ersättning åt vikarier för läkarna, <i>högst</i>	»	1 200
Ersättningar till på arbetarskyddsstyrelsens föranstaltande vid allmän underrätt hörda vittnen och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	»	100
Ersättningar till andra sakkunniga och experter, <i>högst</i>	»	1 000
		Summa kronor 45 500

Till de ledamöter i det nuvarande arbetsrådet, som representera arbetsmarknadens partsorganisationer, utgå f. n. årsarvoden om 1 500 kronor jämte ett arvode per sammanträdesdag av 20 kronor, dock högst under 120 dagar av ett budgetår. Som jag förut nämnt skola partsrepresentan-

terna jämväl deltaga i beslut rörande vissa arbetarskyddsärenden. Jag utgår emellertid från att de ökade arbetsuppgifterna för ledamöterna icke bli av sådan storleksordning, att de påkalla en höjning av nu utgående årsarvoden. Då jag ansluter mig till kommitténs förslag att arvode ej bör utgå till opartisk ledamot, följer härav, att arvodesbeloppet bör beräknas endast för 12 av rådets nuvarande ledamöter. I fråga om storlek och beräkning av dagarvoden för ledamöterna och suppleanterna anser jag samma regler böra gälla som för arbetsrådets nuvarande ledamöter (jfr statsliggaren s. 193). Medelsbehovet torde emellertid icke behöva beräknas till högre belopp än 10 000 kronor. Frågan om arvoden till läkarna har jag förut behandlat. För ersättning åt vikarier för läkarna under semester, som jag anser böra utgå med 30 dagar för år, räknar jag med ett belopp av 1 200 kronor. Posten ersättningar till på arbetarskyddsstyrelsens föranstaltande vid allmän underrätt hörda vittnen och sakkunniga sammanhänger med den i lagen om arbetstidens begränsning intagna bestämmelsen om rätt till ersättning åt sakkunnig, som arbetsrådet anlitat vid utredning av visst ärende. Vid behandling av arbetarskyddsuppgifter föreligger stundom behov av att anlita särskilda sakkunniga eller experter för närmare utredning. Med hänsyn härtill föreslår jag, att under förevarande anslagspost upptages en delpost, benämnd ersättningar till andra sakkunniga och experter. Jag räknar för detta ändamål med ett högstbelopp av 1 000 kronor.

Kostnaderna för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar jag till 230 000 kronor. Av detta belopp bör en summa motsvarande den å posten fallande kostnaden för en amanuensjänst icke få av styrelsen disponeras så länge en befattning som yrkesinspektisassistent, vilken enligt mitt förslag skall uppföras på övergångsstat vid yrkesinspektionen, uppehålls. Med hänsyn till svårigheten att i samband med omorganisationen exakt beräkna i vilka löneklasser eller — såvitt angår personal å vilken bestämmelser om reglerad befordringsgång äro tillämpliga — vilka lönegrader vederbörande bli placerade, synes posten under nästa budgetår böra uppföras med förslagsvis beräknat belopp.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra beräknas till 63 500 kronor.

Avlöningskostnaderna för helt budgetår skulle sålunda utgöra (335 000 + 45 500 + 230 000 + 63 500) 674 000 kronor.

Då medel under budgetåret 1948/49 endast erfordras till avlöningskostnaderna för senare hälften av budgetåret, torde förevarande anslag alltså böra upptagas med (167 500 + 22 750 + 115 000 + 31 750) 337 000 kronor.

Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag. Anslaget till omkostnader för arbetarskyddsstyrelsen beräknar jag för helt år sålunda. Det för sjukvård m. m. erforderliga beloppet uppskattar jag till 2 000 kronor. Kostnaderna för reseersättningar uppskattar jag till 46 000

kronor, varav ett belopp av 15 000 kronor beräknats för vardera av skogs- och trafikavdelningarna. För *expenser* beräknar jag ett belopp av 26 000 kronor. För anskaffning av inventarier och annan kontorsutrustning till tjänstelokaler för de nyinrättade befattningarna inom styrelsen torde härjämte erfordras visst engångsanslag. Storleken av detta anslag är emellertid svår att fastställa. Jag förordar, att ett belopp av 10 000 kronor beräknas för nämnda ändamål.

Kommittén har föreslagit, att på omkostnadsstaten jämväl upptages en post för publikationstryck. Från denna skulle bestridas kostnader för tryckning av bl. a. yrkesinspektionens årligen utgivna verksamhetsberättelse, upplysningsskrifter m. m. Jag har intet att erinra mot detta förslag. Posten bör upptagas med 6 000 kronor.

Även medelsbehovet till omkostnader för nästa budgetår kommer att avse endast senare hälften av budgetåret. Dock bör nämnda belopp å 10 000 kronor till inventarieanskaffning m. m. i sin helhet beräknas för nästa budgetår. Expensposten skulle sålunda utgöra (13 000 + 10 000) 23 000 kronor.

Jag beräknar sålunda för halva budgetåret det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till (1 000 + 23 000 + 23 000 + 3 000) 50 000 kronor.

Yrkesinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	728 000	725 522
1947/48	1 310 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	1 463 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för yrkesinspektionen (statsliggaren s. 215).

Kungl. Maj:t har samma dag fastställt följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	720 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	520 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	70 000
<hr/>		
Summa förslagsanslag kronor		1 310 000

Sedan anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal omräknats med ledning av från riksförsäkringsanstalten lämnade uppgifter, har Kungl. Maj:t den 14 november 1947 föreskrivit, att av posten må tagas in anspråk högst 486 240 kronor.

Då den av mig förordade förstärkningen av yrkesinspektionen bör genomföras först fr. o. m. ingången av nästa kalenderår, behöver någon änd-

ring i yrkesinspektionens personalförteckning icke vidtagas för tiden 1 juli—31 december 1948. Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit och med beaktande av tillämpade regler för befordringsgång för biträdespersonal skola å förteckningen fr. o. m. den 1 januari 1949 uppföras följande befattningar:

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
11 yrkesinspektörer	Ca 31
1 skogsyrkesinspektör	Ca 29
11 förste distriktsingenjörer	Ca 27
3 socialinspektörer	Ca 25
18 distriktsingenjörer	Ca 24
32 yrkesunderinspektörer	Ca 21
1 skogsunderinspektör	Ca 18
15 kontorsbiträden	Ca 8

Tjänstemän å övergångsstat.

2 yrkesinspektrisassistenten	Ca 22
------------------------------	-------

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24.

5 förste distriktsingenjörer	Ce 27
8 socialinspektörer	Ce 25

Härutöver skall personalen inom yrkesinspektionen fr. o. m. nämnda tidpunkt utgöras av 12 distriktsingenjörer (Ce 24), 3 aspiranter till distriktsingenjörstjänst (Cg 24), 1 assistent (Cg 23), 9 yrkesunderinspektörer (Ce 20), 1 skogsunderinspektör (Ce 18), 1 extra tjänsteman (Cg 13) och 24 biträden för kontorsgöromål. Det totala antalet befattningshavare med stadigvarande anställning skulle alltså utgöra 156. Härtill skulle komma 2 arvodesanställda läkare.

Yrkesinspektionens avlöningsanslag torde för nästa budgetår böra beräknas på följande sätt.

Kostnaderna under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde för tiden 1 juli—31 december 1948 böra beräknas till ungefär hälften av den för innevarande budgetår upptagna posten eller till 360 000 kronor. För tiden 1 januari—30 juni 1949 uppskattar jag motsvarande kostnader till 455 000 kronor. Sammanlagda beloppet skulle alltså bli (360 000 + 455 000) 815 000 kronor.

För ersättning åt de av mig i det föregående förordade arvodesanställda läkarna beräknar jag under en ny anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ett belopp av 12 000 kronor för helt år. Till ersättning åt vikarier för nämnda läkare

under semester — vilken bör utgöra 30 dagar för år — beräknar jag lika-
ledes för helt år 1 000 kronor. Under ifrågavarande anslagspost skulle så-
lunda för helt budgetår erfordras (12 000 + 1 000) 13 000 kronor. För nästa
budgetår beräknas halva detta belopp eller 6 500 kronor.

Under anslagsposten till *avlöningar till övrig icke-ordina-
rie personal* torde för första hälften av nästa budgetår böra beräknas
ett belopp, motsvarande hälften av det belopp, vartill anslagsposten för
innevarande budgetår av Kungl. Maj:t bestämts, eller 243 120 kronor. För
senare hälften av nästa budgetår beräknar jag den sammanlagda lönekost-
naden under posten till 236 500 kronor. Härtill bör läggas ett belopp av
10 000 kronor för löneklassuppflyttningar samt ersättningar till vikarier,
tillfällig arbetskraft m. m. Tillhoppa skulle sålunda under posten erfordras
(243 120 + 236 500 + 10 000) 489 620 kronor, vilket belopp torde böra av-
rundas till 490 000 kronor.

Posten till *rörligt tillägg* torde böra upptagas med ett belopp av
151 500 kronor.

Det totala medelsbehovet till *avlöningar* för yrkesinspektionen under
budgetåret 1948/49 skulle enligt dessa beräkningar uppgå till (815 000 +
6 500 + 490 000 + 151 500) 1 463 000 kronor.

Yrkesinspektionen: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1946/47	218 500	261 938
1947/48	305 000	—
1948/49 (<i>förslag</i>)	338 000	—

Den 30 juni 1947 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat
för yrkesinspektionen, att tillämpas under budgetåret 1947/48:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	3 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	235 000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	66 500
		Summa kronor 305 000

Av anslagsposten till *expenser* ha 2 500 kronor avsetts till bränsle, lyse
och vatten samt 64 000 kronor till övriga *expenser*.

För *sjukvård* m. m. har under budgetåret 1946/47 åtgått ca 3 900
kronor. Anslagsposten har för innevarande budgetår uppräknats från
2 000 till 3 500 kronor. Jag förordar, att posten för nästa budgetår upp-
tages med oförändrat belopp.

Posten till *reseersättningar* har för innevarande budgetår upp-

räknats från 165 000 kronor till 235 000 kronor. Belastningen å posten utgjorde förra budgetåret ca 214 000 kronor. Givet är, att en ökad medelsanvisning erfordras i den mån tillsynspersonalen förstärkes. Jag anser mig emellertid f. n. icke böra föreslå större ökning av anslagsposten än från 235 000 till 260 000 kronor.

Under anslagsposten till *expenser* ha till bränsle, lyse och vatten under budgetåret 1946/47 åtgått ca 3 000 kronor. För nästa budgetår torde liksom för innevarande kunna upptagas 2 500 kronor. Belastningen å delposten till övriga *expenser* utgjorde förra budgetåret ca 40 900 kronor. Av det för innevarande budgetår upptagna beloppet 64 000 kronor ha 40 000 kronor avsetts till löpande *expenser* och 24 000 kronor för utgifter av engångskaraktär. Jag föreslår, att för nästa budgetår beräknas för löpande *expenser* 48 000 kronor och för engångsutgifter 24 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså till övriga *expenser* beräknas 72 000 kronor. Hela *expensposten* skulle härvid utgöra (2 500 + 72 000) 74 500 kronor.

Yrkesinspektionens omkostnadsanslag torde således böra för nästa budgetår bestämmas till (3 500 + 260 000 + 74 500) 338 000 kronor.

Anslag till undervisnings- och upplysningsverksamhet.

För innevarande budgetår har till Bidrag till föreningen för arbetarskydd anvisats ett anslag av 5 000 kronor. Vidare har till Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet rörande arbetarskydd anvisats ett anslag av 235 000 kronor.

Beträffande riktlinjerna för den av föreningen för arbetarskydd bedrivna verksamheten torde jag få hänvisa till den i 1943 års statsverksproposition (V s. 54) lämnade redogörelsen.

Av anslaget till bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet rörande arbetarskydd har (prop. nr 262/1947; rd. skr. nr 360/1947) ett belopp av 35 000 kronor avsetts för bidrag till arbetarnas bildningsförbund för av förbundet anordnad kursverksamhet inom arbetarskyddets område. Bidrag utgår med halva kurskostnaden. Återstående belopp, 200 000 kronor, har avsetts som bidrag till arbetarskyddsnämnden för kostnader avseende av nämnden anordnad propagandaverksamhet inom arbetarskyddets område.

I skrivelse den 23 augusti 1947 har *föreningen för arbetarskydd* hemställt om ett anslag å 5 000 kronor för budgetåret 1948/49. Av framställningen och en därvid fogad redogörelse för föreningens verksamhet under år 1946 framgår, att denna verksamhet under sagda år fortgått efter i stort sett samma riktlinjer som tidigare. Föreningen hade deltagit vid arbetarskyddsutställningen i Gävle 1946 med sina ambulerande montrar och annan propagandamateriel. Besökarantalet uppskattades till ca 250 000. Den ambule-

rande utställningen hade visats på ett stort antal platser i mellersta och norra Sverige, varvid besökarantalet varit ca 72 700. Föreningen hade under år 1946 erhållit bidrag med 2 000 kronor från envar av svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen i Sverige, med 2 250 kronor från vissa försäkringsbolag och med 500 kronor från Stockholms stad.

I en den 17 juli 1947 till socialdepartementet inkommen skrivelse har *arbetarnas samaritförbund* hemställt om ett statsbidrag å 75 000 kronor till förbundets verksamhet år 1948. Föreningen anför, att under hösten 1946 en betydande uppslutning ägt rum kring förbundet, bl. a. från arbetsmarknadens partsorganisationer, försäkringsföretag och enskilda. Härigenom hade förbundet erhållit ekonomiska förutsättningar för att bygga ut sin verksamhet. Denna avsåge främst att utbilda skyddsombud och ledamöter i lokala säkerhetskommittéer samt arbetarsamariter, som hade till uppgift att lämna skadade på arbetsplatserna förstahandsvård. Förbundet samarbetade med bl. a. svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen, arbetarskyddsnämnden, svenska röda korset, civilförsvarsstyrelsen och Sveriges läkarförbund. Med svenska röda korset hade träffats en överenskommelse om arbetsfördelning i fråga om samarit- och sjukvård, enligt vilken förbundet skulle svara för dessa uppgifter på arbetsmarknaden.

I ett bifogat statförslag för år 1948 hade upptagits anslag med 10 000 kronor från envar av svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen, med 21 500 kronor från olika försäkringsbolag samt med 33 500 kronor från andra organisationer och företag. Härtill komme årsavgifter med 25 000 kronor. De beräknade inkomsterna utgjorde sålunda, bortsett från statsbidrag, 100 000 kronor. Utgifterna beräknades enligt staten till 175 000 kronor.

I skrivelse den 28 november 1947 har *arbetarnas bildningsförbund* anhållit, att även för nästa budgetår ett anslag å 35 000 kronor måtte ställas till förbundets förfogande för kursverksamhet på arbetarskyddets område på samma villkor som innevarande budgetår.

I avgivna utlåtanden har *riksförsäkringsanstalten* tillstyrkt bifall till de av föreningen för arbetarskydd och arbetarnas bildningsförbund gjorda framställningarna. Anstalten har vidare tillstyrkt, att anslag med skäligt belopp lämnas arbetarnas samaritförbund.

Statskontoret har beträffande den av föreningen för arbetarskydd avgivna framställningen erinrat, att statsunderstödet till föreningen innevarande budgetår uppräknades från 3 000 till 5 000 kronor på grund av vissa engångsutgifter. Statskontoret föreslår, att bidraget för nästa budgetår åter upptages till 3 000 kronor. Beträffande framställningen om understöd till arbetarnas samaritförbund har statskontoret framhållit, att ämbetsverket hyser starka betänkligheter mot att i nuvarande läge medel anvisas till nya ändamål. Med hänsyn till betydelsen av samaritförbundets arbetsuppgifter syntes dock statsverket svårligen kunna undandraga sig att i likhet med

arbetsgivarnas och arbetarnas huvudorganisationer lämna förbundet visst understöd. Detta borde emellertid lämpligen begränsas åtminstone till 20 000 kronor eller samma bidragsbelopp, som nyssnämnda organisationer tillsammans utfäst sig att betala. Med hänsyn till vad arbetarnas bildningsförbund anfört har statskontoret vidare förklarat sig icke vilja motsätta sig att medel åskas jämväl för budgetåret 1948/49 såsom statsbidrag i föreslagna utsträckning till den av bildningsförbundet anordnade kursverksamheten.

Departementschefen.

Sedan lång tid tillbaka har utgått ett årligt anslag till föreningen för arbetarskydd. Anslaget har för innevarande budgetår anvisats med 5 000 kronor, sedan det tidigare under ett antal år utgått med 3 000 kronor. För innevarande budgetår har härjämte anvisats ett anslag av 235 000 kronor till undervisnings- och upplysningsverksamhet rörande arbetarskydd, av vilket anslag 35 000 kronor avsetts till kursverksamhet och 200 000 kronor till en av arbetarskyddsnämnden anordnad propagandakampanj rörande de frågor som sammanhånga med ett effektivt arbetarskydd. Jag är av den uppfattningen, att undervisnings- och upplysningsverksamhet rörande arbetarskydd är en angelägenhet av stor betydelse, till vilken staten bör lämna bidrag. Jag tillstyrker sålunda, att anslag även för nästa budgetår anvisas som bidrag till den av föreningen för arbetarskydd bedrivna verksamheten. Jag anser det önskvärt, att bidraget till föreningen även nästa budgetår utgår med 5 000 kronor och förordar, att nämnda belopp anvisas. Jag tillstyrker vidare, att anslag lämnas till kursverksamhet på arbetarskyddets område för skyddsombud m. fl. Även den av arbetarnas samaritförbund bedrivna verksamheten för att organisera samaritkårer m. m. synes förtjänt av stöd. Jag förordar, att ett anslag av 75 000 kronor anvisas för nästa budgetår till bidrag av ifrågavarande slag. Det synes lämpligt, att de medel som ställas till förfogande av staten i framtiden få disponeras av arbetarskyddsstyrelsen för att av denna fördelas mellan olika inom området verksamma organisationer. För nästa budgetår torde dock anslaget bära fördelas av Kungl. Maj:t. Jag finner det lämpligt, att förenämnda belopp, 75 000 kronor, fördelas med 30 000 kronor såsom bidrag till arbetarnas samaritförbund för organisationskostnader medan återstående 45 000 kronor användas såsom bidrag till kursverksamhet genom arbetarnas bildningsförbund eller annan organisation. Nu ifrågavarande anslag å 75 000 kronor synes bära anvisas under beteckningen Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område. Anslaget bör liksom anslaget till bidrag till föreningen för arbetarskydd vara obetecknat.

VII. Hemställan.

Under åberopande av vad jag sålunda i olika hänseenden anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. godkänna av mig i det föregående framlagda förslag i fråga om inrättande fr. o. m. den 1 januari 1949 av en arbetarskyddsstyrelse och förstärkning av yrkesinspektionen m. m.;

II. bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för arbetarskyddsstyrelsen samt att vidtaga de ändringar i yrkesinspektionens personalförteckning, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

III. godkänna följande avlöningsstat för arbetsrådet, att tillämpas under tiden 1 juli—31 december 1948:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 31 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 18 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	» 17 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 5 900

Summa förslagsanslag kronor 73 100;

IV. godkänna följande avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1949:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 167 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 22 750
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 115 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 31 750

Summa förslagsanslag kronor 337 000;

V. godkänna följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	815 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	6 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	490 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	151 500
Summa förslagsanslag		kronor 1 463 000;

VI. under femte huvudtiteln för budgetåret 1948/49
anvisa

1. till <i>Arbetsrådet: Avlöningar</i> ett för- <i>slagsanslag</i> av	kronor	73 100
2. till <i>Arbetsrådet: Omkostnader</i> , ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor	8 100
3. till <i>Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöning-</i> <i>ar</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor	337 000
4. till <i>Arbetarskyddsstyrelsen: Omkost-</i> <i>nader</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor	50 000
5. till <i>Yrkesinspektionen: Avlöningar</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor	1 463 000
6. till <i>Yrkesinspektionen: Omkostnader</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	kronor	338 000
7. till <i>Bidrag till föreningen för arbetar-</i> <i>skydd</i> ett anslag av	kronor	5 000
8. samt till <i>Undervisnings- och upplys-</i> <i>ningsverksamhet på arbetarskyddets</i> <i>område</i> ett anslag av	kronor	75 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Arbetskyddsstyrelsens personalorganisation.

	Antal befattningar i lönegrad																Arvodesav- lönad personal	Totalsumma	Ökning (+) eller minsk- ning (-)																	
	Cp 19	Ca 33	Ca 31	Ca 30	Ca 29	Ca 27	Ca 24	Ca 23	Ca 22	Ca 15	Ca 11	Ca 8	Ce 33	Ce 31	Ce 29	Ce 27				Ce 24	Ce 21	Ce 18	Ce 15	Ce 11	Ce 9	Ce 8 och lägre	Cg 24	Cg 20	Cg 13							
Generaldirektör	1																															1	+ 1			
Arbetsbidsbyrå:																																				
nuvarande organisation ¹		1			1		1							1				1														5				
föreslagen »		1			1		1											1														4	- 1			
Tekniska byrån:																																				
nuvarande organisation ²		1	1		2	1	2							1	1	1	1																15			
föreslagen »		1	3		1	2	2							1			1							3	1							15				
Kanslibyrån:																																				
föreslagen organisation					1		1						1																				4	+ 4		
Skogsavdelningen:																																				
nuvarande organisation ³					1				1														1										5			
föreslagen »					1		1																		1								5			
Trafikavdelningen:																																				
föreslagen organisation					1		1																											4	+ 4	
Sociala avdelningen:																																				
nuvarande organisation ⁴					1				1																									2		
föreslagen »					1																													2		
Läkare:																																				
nuvarande organisation																																				
föreslagen »																																				
Biträdespersonal och expe- ditionsvakter:																																				
nuvarande organisation										2	3	4																								
föreslagen »										2	4	4																								
Summa:																																				
nuvarande organisation		2	1	1	4	1	3	1	1	2	3	4		1	2	1	1	1	1																8	
föreslagen »	1	2	6	4	3	4				2	4	4	1	1	1	3	3	1	1	1	2	1	10	3	1	1								8	46	
Ökning (+) el. minskn. (-)	+1		+5	-1		+2	+1	-1	-1		+1	+1			-2		+2	+2			+1	+2	+1	+2	+3	+1	+1							61	+15	

¹ Motsvarar det nuvarande arbetsrådets kansli.² » riks försäkringsanstaltens arbetskyddsbyrå.³ » en del av den nuvarande skogs- och flottledsinspektionen (avlönas f. n. från yrkesinspektionens avlöningsanslag).⁴ » » » » » kvinnliga yrkesinspektionen (avlönas f. n. från yrkesinspektionens avlöningsanslag).

Personalorganisationen vid den allmänna yrkesinspektionen samt skogs- och flottledsinspektionens norra distrikt.

	Antal befattningar i lönegrad																Arvodessav- lönad personal	Totalsumma	Ökning (+) eller minsk- ning (-)	
	Ca 31	Ca 29	Ca 27	Ca 25	Ca 24	Ca 21	Ca 18	Ca 8	Ce 27	Ce 25	Ce 24	Ce 22	Ce 20	Ce 18	Ce 11	Ce 8 och lägre				Cg 24
Den allmänna yrkesinspek- tionen:																				
nuvarande organisation ¹	11		11		13	22		15	3	3		1	10			15				4
föreslagen	11		11	3	18	32		15	5	8	12		9			23	3			19
Skogs- och flottledsinspek- tionen:																				
nuvarande organisation ²															5	3				2
föreslagen		1					1							1		1		1		6
Läkare:																				
Föreslagen organisation																				2
Summa:																				
nuvarande organisation	11		11		13	22		15	3	3		1	10		3	15				21
föreslagen	11	1	11	3	18	32	1	15	5	8	12		9	1		24	3	1	1	2
Ökning (+) el. minskn. (-)		+ 1		+ 3	+ 5	+ 10	+ 1		+ 2	+ 5	+ 12	- 1	- 1	+ 1	- 3	+ 9	+ 3	+ 1	+ 1	- 19
																				+ 30

¹ Här ingå 3 distriktsinspektriser och 4 assistenter tillhörande den nuvarande kvinnliga yrkesinspektionen. Dennas övriga personal har upptagits under arbetarskyddsstyrelsens sociala avdelning.

² Skogs- och flottledsinspektionens personal i övrigt har upptagits under arbetarskyddsstyrelsens skogsavdelning.

³ Avser endast det föreslagna norra distriktet.

⁴ Denna personal omfattar 9 distriktsingenjörer och 2 aspiranter till distriktsingenjörstjänst, 5 yrkesunderinspektörer samt 3 distriktsinspektrisassistenter.

⁵ Halvårsanställda.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Inledning	2
I. Översikt.	
<i>Nuvarande organisation</i>	4
Tillkomst och utveckling s. 4. Centrala organ s. 6. Lokala organ s. 7.	
<i>Kommitténs förslag</i>	8
<i>Departementschefen</i>	10
II. Den centrala organisationen.	
<i>Inrättandet av en arbetarskyddsstyrelse m. m.</i>	12
Kommitténs förslag s. 12. Yttranden s. 18. Departementschefen s. 28.	
<i>Byråindelning m. m.</i>	30
Nuvarande organisation och kommitténs förslag s. 30. Yttranden s. 35. Departementschefen s. 41.	
<i>Partsrepresentanter i arbetarskyddsstyrelsen m. m.</i>	45
Kommitténs förslag s. 45. Departementschefen s. 45.	
<i>Chefstjänsterna</i>	46
Nuvarande organisation och kommitténs förslag s. 46. Yttranden s. 47. Departementschefen s. 48.	
<i>Personalorganisationen inom byråer och avdelningar m. m.</i>	
Allmänt rörande personalorganisationen	49
Kommitténs förslag s. 49. Yttranden s. 50. Departementschefen s. 52.	
Arbetstidsbyrån	52
Nuvarande organisation s. 52. Kommitténs förslag s. 53. Yttranden s. 53. Departementschefen s. 53.	
Tekniska byrån	54
Nuvarande organisation s. 54. Kommitténs förslag s. 54. Yttranden s. 57. Departementschefen s. 60.	
Kanslibyrån	64
Nuvarande organisation s. 64. Kommitténs förslag s. 64. Yttranden s. 65. Departementschefen s. 66.	
Skogsavdelningen	67
Nuvarande organisation s. 67. Kommitténs förslag s. 67. Yttranden s. 68. Departementschefen s. 70.	

	Sid.
Trafikavdelningen	71
Nuvarande organisation s. 71. Kommitténs förslag s. 71. Yttranden s. 71. Departementschefen s. 72.	
Sociala avdelningen	73
Nuvarande organisation s. 73. Kommitténs förslag s. 73. Yttranden s. 74. Departementschefen s. 75.	
Läkare	75
Nuvarande organisation s. 75. Kommitténs förslag s. 76. Yttranden s. 77. Departementschefen s. 77.	
Biträdespersonal, expeditionsvakter m. fl.	78
Nuvarande organisation s. 78. Kommitténs förslag s. 79. Yttranden s. 79. Departementschefen s. 80.	
III. Den allmänna yrkesinspektionen	82
Nuvarande organisation s. 82. Kommitténs förslag s. 84. Yttranden s. 92. Departementschefen s. 105.	
IV. Den kommunala tillsynen	112
Nuvarande organisation s. 112. Kommitténs förslag s. 113. Yttranden s. 115. Departementschefen s. 117.	
V. Specialinspektionen m. m.	119
Nuvarande organisation och kommitténs förslag s. 119. Yttranden s. 122. Departementschefen s. 125.	
VI. Anslagsberäkningar.	
<i>Avlönings- och omkostnadsanslag</i>	128
<i>Anslag till undervisnings- och upplysningsverksamhet</i>	135
VII. Hemställan	138
Bilagor	140